

זוהר לעם

בראשית א'

חלק ד'

קבלה לעם
www.kab.co.il

תוכן עניינים

3	בראשית א'
3	והארץ הייתה תוהו
5	ג' אותיות טו"ב
6	תיקון פב"פ דזו"ן
7	קול ה' על המים
8	לעומת המסגרת
9	ב' ראשית
11	אור הגנוז
13	אם לא בריתי יומם ולילה
15	רקיע המבדיל והמחבר
17	מים אלו הרו וילדו אפלה
22	אם לא בריתי יומם ולילה
22	יהי מאורות
25	ישרצו המים
26	ויברא אלקים את התנינים
26	נעשה אדם
28	כי לא המטיר
31	ויצו ה' אלקים על האדם
31	והנחש היה ערום
34	וישם ה' לקין אות
34	לפתח חטאת רובץ
35	עזא ועזאל
35	זה ספר תולדות אדם
37	לא ידון רוחי באדם

בראשית א'

והארץ הייתה תוהו

חוזרים לבניה, מעלים עימם גם את הזו"ן לבניה, וזו"ן מקבלים ג"ר דבינה. כמ"ש, עטרה שעטרה לו אימו.

319. כאשר מ"ב האותיות, שנחקקו במלכות, מצטרפים להיות שמות, שמקבלים ג"ר, אז עולות האותיות למעלה, בשם מ"ב שבבינה, ומשם יורדות האותיות למטה לנוקבא, הנקראת עולם. כשהן מתעטרות בעטרות בדי רוחות העולם, חו"ב תו"מ שבמלכות, אז הנוקבא, העולם, יכולה להתקיים. כלומר, שבהשגחה העטרות מבינה, שהם ג"ר, היא מקיימת בהם בני העולם. באופן, שיהיו ראויים למטרתם. ואלו המוחין שמלכות מקבלת, מתקיימים בה ע"י מע"ט של בני העולם.

דפוס וציור הקליטה באלו המוחין, שקיבלה המלכות, נמצא, כמו חותם הטבעת, שהנחתם משיג אותה הצורה, הנמצאת בחותם אותו, לא יחסר משהו. כמו שאלו הטמונים, אינם ראויים למאכל, אלא רק אחר שנקלטו באדמה, כן הארץ, שהיא המלכות, אינה מתקיימת לתפקידה, לקיים בני העולם, אלא אחר שעלתה לבניה ונקלטה בה. ואופן הקליטה שמלכות קולטת בבניה, דומה לחותם ונחתם ממנו, שהנחתם משיג לגמרי את צורת החותם.

ויש להבחין כאן ג' בחינות :

א. ציור הצורה של החותם, בעודה מופשטת מחומר.

ב. ציור הצורה, כשהיא מצוירת בחומר החותם.

ג. השעווה המקבלת חתימתו של החותם, אשר צורת החותם עוברת עליה.

ותדע, שהם ג' שמות של מ"ב :

א. בחינה א' של השם מ"ב. הם או"א שמחזה ולמעלה דא"א, שהם עיקר הצורה של שם מ"ב, והם ג' הוויות, שהם כח"ב, שיש בהם מ"ב אותיות, אבל אין שם שום חומר ראוי לחותם עימו. ונבחנים לאצילות דאצילות.

ב. בחינה ב' של השם מ"ב. היא ישו"ת, הנמצא מחזה ולמעלה דא"א, עד הטבור שלו, שהם בחינת חומר נושא הצורה. בינה, שיצאה לחוץ מא"א, והתמעטה מסיבת נפילת אותיות אליה שלה לזו"ן. ובעת גדלות היא מחזירה אותיות אליה שלה עם הזו"ן, והיא עצמה חוזרת ועולה לראש א"א. ומקבלת שם חכמה, וחותמת את הזו"ן עם המוחין שלה.

318. והארץ הייתה תוהו ובוהו. מטעם, שהמרירות והפסולת של הפירות, שאינם מתבשלים באילן, הנקראים טמונים, אינה יוצאת מהם אלא רק בקליטה המיוחדת להם, שהיא האדמה. אף כאן, המרירות וקשיות הדינים של המלכות, אינם יוצאים ממנה, זולת ע"י קליטתה של הבינה. שמדה"ד שבה נקלטת במדה"ר של הבינה, והיא נמתקת.

כי הארץ הייתה מהתחלה, ולא התקיימה, אלא שהייתה תוהו ובוהו. וע"כ כתוב, הייתה. שמורה, שכבר הייתה, מטרם שיתוף המלכות בבינה. ואח"כ התקיימה המלכות, שהיא העולם, כי במ"ב (42) אותיות נחקק העולם, והתקיים. וכל אלו מ"ב החקיקות הן לעטר את השם הקדוש. להמשיך בתוכם את המוחין דג"ר העליונות דאמא, הנקראות עטרות. כמ"ש, צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אימו.

כי עיקר השם מ"ב הוא ג"ר שמחזה ולמעלה דא"א, שהם :

ד' אותיות של הוי"ה פשוטה, כתר.

עשר אותיות של הוי"ה במילוי, חכמה.

כ"ח (28) של הוי"ה במילוי המילוי, בינה.

שביחד הם מ"ב אותיות. והם ג' הפרצופים עתיק וא"א ואו"א, שמחזה ולמעלה דא"א. אבל מחזה ולמעלה דא"א, אין בחינת מ"ב הזה, כי שם ו"ק ולא ג"ר. אמנם יש בהם שם מ"ב דמעשה דבראשית, בחשבון דל"ב (32) אלקים ועשרה מאמרות, שבג"י מ"ב (42). והוא נוהג בזו"ן שמחזה ולמעלה דא"א. והשם מ"ב נחקק בהם מכוח שיתוף המלכות בבינה, וירדו אותיות אליה מן הבינה לזו"ן, שמכוח זה הוכשרו לקבל המוחין דשם מ"ב מבינה, שהם או"א, שהכשרה זו מכונה חקיקה.

ובמ"ב אותיות נחקק העולם והתקיים. עולם, פירושו הנוקבא, הנקראת ארץ. שמטרם השיתוף במדה"ר, הייתה תוהו ובוהו. ואח"כ נעשה השיתוף במדה"ר, שהמלכות עלתה לבניה, ונחקקו ע"י זה מ"ב אותיות שמחזה ולמעלה דא"א בזו"ן, אע"פ שהם מחזה ולמעלה. ואז התקיים העולם. כי גם המלכות הוכשרה לקבל ג"ר, וכל מ"ב אותיות, שנחקקו במלכות מכוח השיתוף, הוכשרו להיות עטרות לשם הקדוש, למלכות. כי אח"כ כשאותיות אליה שנפלו לזו"ן,

וכנסו האותיות דמ"ב בתוך החותם, בינה, ואותיות הצטרפו להיות שמות הקדושים, שקיבלו המוחין, אז מקבלת אותם גם המלכות, ומתקיים העולם, המלכות. שלעת הגדלות מחזירה הבינה את אותיות אל"ה שלה מהזו"ן אל מדרגתה, וגם הזו"ן הדבוקים בהם עולים עימם, והבינה עולה לראש א"א, וחוזרת ונעשית חותם של מ"ב, מ"ב של מין הב', שהוא פעמיים אהי"ה שבגי"מ.

ואח"כ היא מחתימה בחותם הזה את המלכות, שעלתה עימה. ואז נעשית המלכות בחינת מ"ב של מין הג', שהוא ל"ב אלקים ועשרה מאמרות. ואז מתקיים העולם, כי השיגה המוחין דג"ר, שהם קיום העולם.

320. במטה של תנין הגדול היכו, ונכנסו מ"ב האותיות 1500 אמה מתחת הנוקבא דבחינת עפר. כי מתחילה בצ"א הייתה אחיזה לקליפות רק במלכות, ולא למעלה מהמלכות. אמנם בעת שעלתה המלכות לבינה, וחצי המדרגה, שהם אותיות אל"ה, בינה ותו"מ, ירדו מתחת המלכות, נמצא כוח הצמצום שבמלכות שולט גם על בינה ותו"מ שמתחתיה.

והנה מ"ב האותיות הם ג"ר כח"ב, הנמשכים מאו"א שלמעלה מחזה, וספירות דאו"א הם אלפים, ונמצא מ"ב אותיות הם 3000. ולפיכך נבחן, שבעת שעלתה המלכות לבינה, ונבקעה חצי מדרגה, ויצאה למטה, שחצי המדרגה דמ"ב ירדה למטה, מתחת המלכות שעלתה. כלומר 1500. באופן ש-1500 נשארו למעלה, אותיות מ"ב. ו-1500 ירדו מתחת המלכות, אותיות אל"ה.

ועם המטה של תנין הגדול היכו במ"ב אותיות, מכוח עליית המלכות בבינה, שיצאה חצי מדרגה למטה מהמלכות. ונכנסו מ"ב האותיות 1500 אמה מתחת הנוקבא דבחינת עפר, וע"כ נאחזה בהם הקליפה של תנין הגדול, כי משום שחצי מדרגה דמ"ב, 1500 אמה, ירדו למטה מהנוקבא דבחינת עפר, שהיא המלכות שעלתה ממעל להם. ונמצא אותו כוח הקליפה, שנאחז מתחילה במלכות לבדה, נאחז עתה באותם 1500 אמה שמתחת המלכות.

אח"כ היה תהום הגדול עולה בחושך, והחושך כיסה הכול. הצמצום, שנעשה בחצי המדרגה דבינה, מחמת שירדה מתחת המלכות, נקרא תהום הגדול. ולעת גדלות, כשבינה חזרה לראש א"א, והחזירה אותיות אל"ה למדרגתה, נמצא תהום הגדול שבהם עלה ונמתק בבינה. ונפרד מהם כוח הצמצום. אלא שנעשה בהם חושך, מחוסר חסדים בראש דא"א שכולו חכמה. והז"ת אינם יכולים לקבל חכמה בלי לבוש החסדים. וע"כ, אע"פ שאותיות אל"ה עלו למדרגת הבינה, נשארו שם בלי אור, והחושך כיסה הכול.

וע"כ נחשבו ישו"ת, ז"ת דבינה, לבחינת חומר וצורה של החותם. כי הם החותמים את הזו"ן בפועל ממש. אבל בחינה א' של מ"ב, או"א עילאין, אינם מתמעטים מחמת יציאת הבינה מראש א"א, ואינם גדלים ע"י חזרת הבינה לראש א"א, ונבחנו תמיד כמו שהם בראש א"א, ומלבישים לחמש ספירות דא"א. וע"כ נחשבים לצורה מופשטת בלי חומר. ואח"כ מקבלים ישו"ת הצורה המופשטת דאו"א, שמתלבשת בחומר שלהם. והם בריאה דאצילות.

ג. בחינה ג' של שם מ"ב. הם זו"ן, העומדים למטה מטבור דא"א, הנחתמים בצורת החותם, שהוא ישו"ת, והם השעווה הנחתמת מהחותם, יצירה דאצילות.

ויש שם מ"ב בצורת חותם של שעווה נכתבת. ויש שם מ"ב בציוור של צורת המלך החקוקה על חותם. ויש שם מ"ב בצורה מופשטת בלי חומר. שם מ"ב בצורה בלי חומר, הוא ד' אותיות דהוי"ה פשוטה י"ה ו"ה. ועשרה אותיות דהוי"ה במילוי, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וכ"ח אותיות דהוי"ה במילוי המילוי, יו"ד וא"ו דל"ת, ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו, ה"א אל"ף. שביחד מ"ב אותיות. והיא בחינה א' של שם מ"ב, שהוא או"א, שמחזה ולמעלה דא"א, אצילות דאצילות.

שם מ"ב בצורה חקוקה בחומר חותם, אהי"ה אשר אהי"ה, שבי שמות אהי"ה בגי"מ, והוא בחינה ב' של שם מ"ב, ישו"ת, שמחזה עד הטבור דא"א, בריאה דאצילות.

ציוור שם מ"ב, הנחתם בשעווה, הוא ז' שמות שבראשי תיבות של השיר, אנא בכוח גדולת ימינך תתיר צְרוּךָ, שיש בכל אחד ו' אותיות, והם מ"ב אותיות אב"ג ית"צ, קר"ע שט"נ וכו'. השם מ"ב של אנא בכוח, הוא שם מ"ב דמעשה בראשית, שהוא ל"ב אלקים ועשרה מאמרות, בחינה ג' של שם מ"ב, שהם זו"ן הגדולים, יצירה דאצילות.

ונכנסו ויצאו כל אות ומ"ב אותיות, ונברא העולם. כי מתחילה הייתה הבינה כולה בראש א"א, והייתה כולה במ"ב אותיות. וכשנכנסה המלכות בראש דא"א במקום בינה, והבינה יצאה מהראש דא"א, הז"ת דבינה, ישו"ת, שמחזה עד הטבור דא"א, ואותיות אל"ה שלהם נפלו לזו"ן, ונשארה הבינה בו"ק חסר ראש. נבחן אז, שכל אות ואות ממ"ב אותיות שהייתה לבינה, שהן ג"ר, יצאו עתה ממנה ונחקקו בזו"ן.

כי הזו"ן שקיבלו אותיות אל"ה דבינה, קיבלו ג"כ אלו מ"ב האותיות, והוכשרה בהן המלכות לקבל ג"ר. שזה נחשב לבריאת העולם, באופן שיוכל להתקיים. ואע"פ שעדיין אין לה מוחין, מ"מ כיוון שקלטת האותיות אל"ה, הרי יש לה הכלים למוחין דג"ר.

אבל עתה בנקודת החיריק, מתלבשים ימין ושמאל זה בזה, ונבחן שאינה פונה עוד לימין לבד או לשמאל לבד כמקודם לכן, כי כלולים זה מזה. כמ"ש, מי מדד בשועלו מים. מ"י בינה מדד. ע"י הזיווג שעשתה הבינה על מסך דחיריק, מדדה ו"ק דג"ר, והעלימה הג"ר דג"ר. וסובב על המים, המוחין, שנמשכו עתה, נשקלו במאזניים, בשיעור 1500, כלומר חצי המדרגה.

322. הכול היה סתום בארץ ולא נגלה בה כלום. וכוחה ועוזה, והאורות, המכונים מים, היו קפואים בתוכה, ולא נזלו ולא התפשטו.

עד כאן הזוהר ביאר עניין יציאת המוחין בבינה, ועתה מבאר אותם במלכות, בעת שנחתמה מבינה. ואומר, שבציאת המוחין בנקודת השורוק, בטרם שהתלבשו בחסדים, נסתמו כל האורות בארץ, המלכות, וקפאו בתוכה, שלא יכלו להתפשט בה ולהאיר.

עד שנמשך האור מנקודת החיריק אליה, מלמעלה מבינה. והאור היכה בקליטה, ונפתחו כוחותיה. קליטה, המוחין דשורוק, שקלטה מבינה, שבסיבתם נסתמה וקפאה. וכשנמשך אליה האור דחיריק, היכה במוחין ההם, כלומר, שביטל שליטתם, שלא ישלטו לבדם, זולת ע"י התלבשות בחסדים.

ואז נפתחו הכוחות שבמלכות מקפיאתם. וכמ"ש, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. אשר, ויהי, מורה, שע"י האור דנקודת החיריק חזר להאיר בה אור הראשון, שהיה בה מקודם לכן. מקודם הקפיאה והסתימה. כי אור החכמה חזר להאיר בה, ואינו מקפיא אותה עתה, מחמת שמתלבש בחסדים.

323. ומכאן מאור נקודת החיריק, יוצאים ומתגלים כל הכוחות והגבורות שבמלכות. והארץ, המלכות, נמתקה, והוציאה אח"כ, ביום ג', את כוחותיה. כיוון שהאור האיר במלכות, וירד והאיר בעולם, היה מתפשט אורו מסוף העולם עד סופו. כשהקב"ה הסתכל ברשעי עולם, שעתידיים לחטוא באור הזה, גנז את האור, האור הסתתר, ואינו מאיר זולת בשבילים סתומים שאינם מתגלים.

כלומר, שנעשה חושך, הן מהחסדים והן מחכמה. כי אפילו החכמה שיש בא"א, אינם יכולים לקבל, היות שהחכמה בלי חסדים. והארה זו נקראת נקודת השורוק. עד שיוצא האור ובוקע בחושך, ויוצא ומאיר בשלמות. כמ"ש, מגלה עמוקות מני חושך. שנעשה הזיווג על מסך דחיריק, מסך דבחינה א', שקומתו ו"ק. ונמצא שהזיווג הזה בוקע שוב המדרגה לשניים. ונאמר, ובוקע בחושך.

אבל אז מתלבש החכמה בחסדים, ויוצא האור ומאיר בשלמות. אלא בו"ק דג"ר, כי הג"ר דג"ר נעלם ע"י הזיווג הזה של מסך דחיריק, להיותו בחינה א' דמסך. ונמצא משום זה, שהמים, המוחין שנמשכו עתה, נשקלו במאזניים, בשיעור 1500, רק ו"ק דג"ר, חצי המדרגה, ולא מדרגה שלמה.

321. עם האצבעות ניתנו ג' טיפות לתוך המאזניים. חצי מהן לקיום, וחצי מהן נכנסו למטה. כי ג' פרקים ביד, החלק המחובר לכתף נה"י, הזרוע חג"ת, האצבעות חב"ד. ב' פרקים הם היד ו"ק, והאצבעות ג"ר. השם מ"ב, ג"ר, כח"ב, ע"כ ניתנו עם האצבעות, שהם ג"ר. והן 3000.

ובעת עליית המלכות לבינה ונחצה המדרגה לב' חצאים, מ"י אליה. חצי מהן, מ"י לקיום, נשאר במדרגה, והחצי, אליה, נכנסו למטה, יצאו וירדו למדרגת ז'ו"ן. ולפיכך הם נבחים, כמונחים בב' כפות המאזניים, מ"י בכף ימין, אליה בכף שמאל. אלה עולים ואלה יורדים. אח"כ, כשאותיות אליה שבכף שמאל, עולים ומתחברים עם הבינה, בנקודת השורוק, נמצאים אותיות מ"י יורדים, שאורם נעלם ונעשה חושך.

כיוון שאותיות אליה עולים בהעלאת היד, עומדת המאזניים בדרך יושר, אשר אותיות מ"י ואותיות אליה נמצאים שניהם למעלה ומאירים בשלמות. העלאת היד, פירושו בנקודת החיריק, המוצא על מסך דבחינה א', וממשיך קומת ו"ק, המרומז בב' פרקי היד, בלי האצבעות. שאז מתלבשת החכמה בחסדים, ומאירים שניהם בשווה, ואינם סותרים עוד זה את זה.

ואינו פונה לימין ולשמאל. כי בנקודת החולם היה פונה לימין, לחסדים בלי חכמה, ובנקודת השורוק היה פונה לשמאל, לחכמה בלי חסדים.

ג' אותיות טו"ב

[ג' אתוןן טו"ב]

בחלומי, טוב לו וטוב לחלומי, שהרי התורה פתחה לכתוב אות ט' במילים, כי טוב. כי מקודם זה אין אות ט' בתורה, והוא סובב על האור, שהאיר מסוף העולם עד סופו. לפיכך ט' הוראתה שהיא טוב, וטוב פירושו, הארה המאירה בכל השלמות.

324. וירא אלקים את האור כי טוב. כל חלום, העומד בפתרון של כי טוב, מראה, ששלום לו למעלה ולמטה. בעולם העליון, שאין שם שום מקטרג עליו, ובעולם התחתון. כל אחד ואחד רואה אותיות בחלומי, לפי דרכיו ומעשיו. ראה ט'

פרצוף ז"א הגדול, מכוחה של ט', נגזרה שם נקודה דמנעולא, ונמשך המחזה ולמטה של הז"א בהארט הנקודה השנייה, בנקודת המפתחא. באופן, שסיום פרצוף ז"א שמחזה ולמעלה, בנקודה דמנעולא. וסיום פרצוף ז"א שמחזה ולמטה, ז"א הקטן, בנקודת המפתחא.

מז"א יוצאות ב' נוקבאות, עליונה, למעלה מחזה, ותחתונה, למטה מחזה. העליונה נעלמה, להיותה יוצאת מנקודה דמנעולא שבז"א. והתחתונה התגלה בב' הנקודות, דמנעולא ודמפתחא. אבל עומדת רק בכוח הנקודה העליונה, דמפתחא, ונקודה דמנעולא גנוזה בה, ואינה ניכרת. וע"כ מתגלים בה המוחין.

326. וזהו טו"ב. ג' האותיות ט' ו' ב'. הטי' יסוד דישסו"ת. הו' ז"א. הב' הן ב' הנוקבאות עליונה ותחתונה. אלו ג' אותיות טוב, נכללו אח"כ בצדיק יסוד עולם, הכולל הכול למעלה ולמטה, יסוד דז"א, הכולל ג' בחינות אלו. כמ"ש, אמרו צדיק כי טוב. כי הצדיק, יסוד, נקרא כן, משום שג' בחינות אור העליון, המרומזים בט' ו' ב', נכללים בו.

כתוב, טוב ה' לכל. המילה, לכל, שאינו מפרט למי הוא טוב, משום להאיר יום אחד המאיר לכל, הוא היסוד, יום השישי, להיותו כלול מכל חמשת הימים. וע"כ נקרא היסוד כל, וכתוב, טוב ה' לכל, שהטוב מאיר ביסוד.

325. אות ט' היא תשיעי לכל, כלומר, יסוד, שהוא תשיעי לע"ס, והיא אות המאירה ע"י העליון, הנקרא ראשית. ונכללה בו, בא"א, שנקרא ראשית, מטעם היותו פרצוף הראשון, הנושא לנקודה דמפתחא, שעל נקודה זו מתגלים כל המוחין. וכיוון שטי' מקבלת מא"א, הנקראת ראשית, נמצאת גם היא מאירה בנקודה דמפתחא, וכל המוחין מתגלים על ידה.

ובכוח הסיתום, שיש בנקודה דמפתחא, נעשה עניין ה"י, הנכנסת באור ונעשה אויר, שהיא נקודה אחת. כלומר שעניין ה"י, הנכנסת באור דישסו"ת ונעשו אויר, ש"י זו נעשתה מהנקודה דמפתחא. והנקודה השנייה, מנעולא, אינה מגולה בה. וע"כ לעת גדלות, יוצאת ה"י מאויר, והישסו"ת חוזרים להיות אור. אבל אם גם הנקודה השנייה, המנעולא, הייתה מחוברת ב"י, אז לא יכלה ה"י לצאת מאויר, כמו שנוהג באו"א. והיא נקודה אחת, כי לא התחברה בה הנקודה השנייה, המנעולא.

הו', ז"א, מכוחה של הטי' יצא. השמיים, ז"א, כשמסתיים, נעשה בנקודה אחת, מנעולא. ונגזרה בו בפנים. ואח"כ האירה בו הנקודה השנייה, הנמשכת מט', מפתחא. פירוש. ז"א, ו' דהו"י"ה, שמיים, יצא מכוחה של ט', מנקודה דמפתחא. אמנם תחילה ניתקן הז"א בנקודת מנעולא. ואחר שהסתיים בנקודת החזה דז"א, ששם מסתיים

תיקון פב"פ דזו"ן

328. ועומק העליון הזה, הוא בית ראשון, או"א, שהאותיות, הכלים, מסתיימים בשביל דק אחד, הגנוז בהם. פירוש, שבי' מסכים הם, מנעולא ומפתחא. הסיום דאו"א במסך דמנעולא, מסך שלא נודע. ע"כ נקראים או"א עומק העליון. אבל ישסו"ת, ז"ת דבינה, מסתיימים על מסך דמפתחא, וע"כ הם נודע.

ומתוך עומק ההוא יוצאים שני כוחות, זו"ן הגדולים וזו"ן הקטנים. כמ"ש, את השמיים, שהם זו"ן הגדולים, המסתיימים במנעולא. ואת הארץ, שהם זו"ן הקטנים, המסתיימים במפתחא. שמיים, לא כתוב, אלא השמיים, עם ה', שה' זו מורה שהשמיים יוצאים מתוך עומק ההוא הסתום מכל, משביל הדק שבאו"א, מנעולא. הכתוב, ואת הארץ, מורה, שנהר זה, ישסו"ת, הוציא ארץ, זו"ן הקטנים, כי או"א הוציאו השמיים, זו"ן הגדולים, וישסו"ת הוציאו הארץ, זו"ן הקטנים.

329. אבל מתחילה, בכלל שמיים הייתה הארץ. ויצאו שמיים וארץ, זו"ן, כאחד, דבוקים

327. בראשית ברא אלקים. בראשית, כמ"ש, ראשית עריסותיכם, שזה חכמה עילאה, הנקרא ראשית. כי כמו ראשית בכתוב, ראשית עריסותיכם, חכמה עילאה, אף ראשית הכתוב כאן, הוא חכמה עילאה. בינה השבה להיות חכמה.

ב' דבראשית מורה על הבית של העולם, הנוקבא דז"א, שבעת שמקבלת המוחין דחכמה, נעשית בית ליישוב העולם. להשקותה, שמקבלת המוחין מאותו הנהר, שנכנס בה. כמ"ש, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ונהר, האוסף הכול מעומק העליון, שמימיו אינם פוסקים לעולם, להשקות את הגן.

נהר, ישסו"ת, היוצא מעדן, שא"א, עדן, הוציא אותו מחוץ לראש. ועשה זאת, כדי להשקות את הגן, כדי שישסו"ת ישקה את הגן, הנוקבא דז"א. כי לולא יציאת ישסו"ת, לא היה לנוקבא שום מוחין. וישסו"ת אינו מקבל המוחין ישר מא"א, אלא ע"י או"א עילאין, הנקראים עומק העליון, שזיווגם לא פוסק לעולם.

בשמיים, ז"א, פב"פ. ואז נתקנה הארץ, הנוקבא, ומתמתקת מהדינים שהיו בה, שעלתה לעיבור לאו"א מחדש והשיגה מהם מוחין דפנים.

331. עתה מבאר, איך הנוקבא מקבלת את אור העליון הנזכר. ואומר, האור יוצא בצד ימין, כי הוא מקובל אל הז"א, ימין. והחושך נשאר בצד שמאל, הנוקבא. וז"א מפריד אח"כ את החושך מהאור, כדי שייכללו זה בזה. ואז בכוח ההבדלה הזו, מקבלת הנוקבא את האור מן הז"א. כמ"ש, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך. שע"י הבדלה זו, היום ולילה הזדווגו ונעשו יום אחד, כמ"ש, ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה, ויהי ערב ויהי בוקר, יום אחד.

ואין הכתוב, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך, הבדלה ממש, כלומר, פירוד בין האור ובין החושך. אלא הפירוש הוא, כי היום בא מצד האור, שהוא ימין. והלילה באה מצד החושך, שהוא שמאל. וכשיצאו ושלטו כאחד, הפריד אותם, וההבדלה הייתה מצד הז"א, כדי להסתכל פב"פ ולהידבק זה בזה, שיהיו לגמרי אחד. שזו הבדלה בסדר ההארה, הנבחן לחלוקה של אהבה וחביבות וקיום העולם, כי הוא נוהג בזיווג לקיום העולם.

332. ז"א נקרא יום. וע"כ נאמר, שקרא האור יום. והנוקבא, קרא לה לילה. כמ"ש, ויקרא אלקים לאור יום, ולחושך קרא לילה. מהו החושך, שבכתוב, ולחושך קרא לילה? ואומר, שהוא החושך, שנאחו בלילה, שאין לה אור מעצמה ולא כלום. כלומר, הלילה, הנוקבא, אין לה מעצמה כלום, ואפילו החושך, הנאחו בה, אינו שלה אלא חושך הנמשך לה מאמא, צד השמאל שלה, הנבחן לנקודת השורוק שבישוסו"ת. ואע"פ, שהחושך בא מצד האש, שהוא חושך, מ"מ אינו של הנוקבא עצמה, שאין לה כלום מעצמה.

אבל החושך נמשך, עד שמאיר מצד השפעת היום, עד שמקבל חסדים מז"א, הנקרא יום. ואז מתלבש אור החכמה באור החסדים, ונמצא, שהיום, ז"א, מאיר ללילה, נוקבא. אבל הלילה עצמה אינה מאירה מכוח השפעת היום, עד הזמן של גמה"ת, שכתוב, ולילה כיום יאיר.

זה בזה באחוריים שלהם, כאשר האיר ראשית כל, כשהנוקבא קיבלה המוחין דחכמה, הנקראים ראשית כל, אז שמיים, ז"א, לקחו את הנוקבא, והושיבו אותה במקומה.

מתחילת יציאת הנוקבא, הייתה דבוקה בז"א, שהאירו שניהם באור אחד דחסדים. וכיוון שהיו בהשוואת הצורה בלי הפרש מזה לזה, נבחנום לדבוקים זה בזה. כי דבקות הרוחניים היא השוואת הצורה. ומקום הדבקות היה באחור של הז"א, מחזה ולמטה דז"א, ששם הכלים דאחוריים שלו. כי מחזה ולמעלה של כל פרצוף נבחנום לכלים דפנים, ומחזה ולמטה של כל פרצוף נבחנום לכלים דאחוריים.

ואח"כ, כאשר האיר ראשית כל, כשהנוקבא קיבלה המוחין דחכמה, הנקראים ראשית כל, אז נבחן שנוקבא נוסרה מז"א, שנפרדו זה מזה, כי עתה יש שינוי צורה בין ז"א לנוקבא, שהז"א מאיר באור החסדים והנוקבא מאירה באור החכמה. כי פירוד הרוחני אינו אלא רק שינוי צורה.

ואז שמיים, ז"א, לקחו את הנוקבא, והושיבו אותה במקומה. כי נפרדה ממנו. ונתן לה ז"א מקום בפני עצמה. כמ"ש, ואת הארץ. וא"ת, מורה על כלל כ"ב (22) אותיות, שהם מא' עד ת', א"ת. שמורה, כי נפרדה מהז"א, והשיגה כלים נפרדים בפני עצמה. כי כ"ב האותיות הם הכלים כולם של הפרצוף, שהרי כל החכמה מבוארת ע"פ כ"ב האותיות, ואין צריכים יותר.

330. כשחזרה הארץ לשבת במקומה, ונפרדה מאחוריו של ז"א, שמיים, הייתה הארץ תוהו ובוהו, לחזור להתדבק בשמיים כאחד, כמלפנים. משום שהארץ ראתה את השמיים מאירים, והיא נחשכה. כי אחר שנפרדה מז"א, ע"י אור החכמה, שקיבלה מישוסו"ת, כי ישסו"ת עלה לראש א"א, ונעשה לחכמה, והשפיע לנוקבא, הנה אז הייתה לה חכמה בלי חסדים. כי א"א כולו חכמה, וז"ת אינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים. ע"כ נחשכה הנוקבא, וחשקה לחזור ולהידבק בז"א מאחוריו, כדי להאיר עכ"פ בחסדים, כמו הז"א.

ונמשך החושך בנוקבא, עד שיצא אור העליון, ונמשך אליה והאיר לה. ואז חזרה להסתכל

קול ה' על המים

המוחין, כי ע"י הכרעה זו, שעושה בין ימין ושמאל דבינה, ומשלים שם שם דאלקים, זוכה גם הוא באלו המוחין דג' נקודות. וממשיכים משם לחג"ת שלו, ומחג"ת לנה"י, ומנה"י לנוקבא. לפיכך, קול עליון שבבינה, נבחן לממונה על כל אלו המוחין, כי הוא השורש שלהם.

333. רבי אלעזר קפץ מתחילה ואמר הכתוב, קול ה' על המים. אשר קול ה', קול עליון, הממונה על המים. ז"א נקרא קול. כשעולה לבינה ומכריע שם במסך דנקודת חיריק, בין נקודת החולם, ימין, לבין נקודת השורוק, שמאל, אז נקרא ז"א קול עליון. והוא הממונה על המים,

החסדים, היוצאת על המסך דחיריק, ונכללו זה בזה, חכמה דשמאל בחסדים דימין, וכן חסדים בחכמה, אח"י מתגבר קו הימין, ונשארו המוחין בחסדים שבקו ימין.

ב. שאחר שנכללו הקווים זה מזה, נשארים הארת שניהם. ויש חסדים וחכמה בימין, ויש חסדים וחכמה בשמאל.

ודע, כי התכללות של מין הא' הוא מוחין דנשמה. והתכללות של מין הב' הוא מוחין דחיה.

והמאמר של רבי אלעזר בהתכללות דמין הא'. וכמ"ש, אל הכבוד הרעים, זהו בחינה, המתגלה מתוך ההתבוננות ברעם הגבורה ויוצאת ממנה. כי אחר שנכללו זה מזה ע"י קול עליון, מתגבר קו הימין. וזהו שמסיים הכתוב, על מים רבים, על עומק הסתום הזה, שיצא ממנו, כמ"ש, ושבילך במים רבים.

כי משום שקומת החסדים ממסך דחיריק, המכריע בין הקווים וכוללם זה בזה, יוצא על מסך דשביל דקיק שבז"א, הנמשך לו מחכמה עילאה, שהוא או"א עילאין. ע"כ יש כוח לאור דחסדים שלו, להתגבר על קו שמאל, ולהשאיר הפרצוף בשליטת החסדים בלבד. הרי שהמאמר טובב על התכללות של מין הא'.

ונאמר, שרבי אלעזר קפץ מתחילה ואמר. מתחילה, מטרם שזכה למוחין דחיה, שהוא התכללות של מין הב'. קפץ ואמר ופירש הכתובים, רק ע"פ התכללות של מין הא', מוחין דנשמה. ולהלן מובא המאמר של רבי שמעון ע"פ התכללות של מין הב', במוחין דחיה.

והמים האלו, שהם המוחין, נמשכים ממדרגה למדרגה, ממדרגת הבינה למדרגת ז"א, וממדרגת חג"ת דז"א למדרגת נה"י שלו, עד שהמוחין מתקבצים למקום אחד, שהוא יסוד שלו, בקיבוץ אחד. כי היסוד כולל בתוכו לכל המדרגות. וע"כ נקרא כל. קול עליון הזה שולח אותם המים בדרכם, לכל ספירה לפי דרכה, כאותו הגן, הממונה על בור מים, לשלוח המים לכל מקום כראוי לו. כך קול ה' ממונה על המים, שהם המוחין.

334. כתוב, אל הכבוד הרעים. הלוא אל, הוא שם החסד, והרעים, הוא פעולה של גבורה. זה כיצד? אלא כמ"ש, ורעם גבורותיו מי יתבונן. זהו בחינה, המתגלה מתוך ההתבוננות ברעם הגבורה ויוצאת ממנה. כלומר, שאל הכבוד, הוא החסד, המתגלה מחמת הגבורה, כיתרון האור מתוך החושך. וע"כ כתוב, אל הכבוד הרעים, כי הוא נגלה ע"י שהרעים בגבורה.

פירוש אחר. אל הכבוד הרעים, הוא ימין, חסד, שגבורה נאצלת ממנו. כי הספירות יוצאות ונאצלות זו מזו. וא"כ, אל הכבוד, חסד. הרעים, האציל הגבורה, שהוא רעם.

ה' על מים רבים. ה', התגלות חכמה העליונה, י', המוחין דאו"א עילאין. על מים רבים, מתגלה על עומק הסתום שיצא ממנו, כמ"ש, ושבילך במים רבים, המסך דמנעולא.

כי יש ב' מיני התכללות הקווים של ימין ושמאל:

א. שאחר שקו אמצעי הכריע ביניהם בקומת

לעומת המסגרת

וקומת חסדים זו הוא קו המכריע, המייחד ב' הקווים זה בזה, ומתלבשת החכמה בחסדים. אבל כיוון שקומת חסדים יוצאת על מסך זה בשביל דקיק, הוא גורם שהארת החכמה נודעת בהם בצנעה, מלמטה למעלה, שהוא ו"ק דג"ר, ולא מלמעלה למטה, שהוא ג"ר דג"ר. ולפיכך נקראים הישסו"ת, גם אחר ההתכללות החכמה בחסדים, בשם מסגרת, כי אורותיה אינם מאירים כפי יכולתם.

336. תהיינה הטבעות. הן הטבעות העליונות, חג"ת, שלמעלה מחזה דז"א, הנאחזות זו בזו, מים אש רוח, שהם חג"ת דז"א. וכשמקבלים המוחין, הם נכללים זה מזה. המים, חסד, נכלל מרוח, ת"ת. ורוח, מאש, גבורה, ואש ממים. כולם נכללים זה בזה, ויוצאים זה מזה, כמו הטבעות.

המוחין דאו"א עילאין נקראים טבעת טהורה. ואלו חג"ת דז"א, להיותם נכללים ויוצאים זו

335. רבי שמעון ביאר התכללות ב' הקווים ימין ושמאל, שהיו במחלוקת, כמ"ש, לעומת המסגרת תהיינה הטבעות. המסגרת הוא מקום סגור, שאינו נפתח, זולת בשביל דק אחד, שנודע בתוכו בצנעה, ומכוחו מתמלא באור, וציון שערים להדליק הנרות. ומשום שהוא מקום גנוז וסתום, נקרא מסגרת. וזהו עוה"ב, כי עוה"ב נקרא מסגרת.

או"א עילאין נקראים לעת"ל, וישסו"ת נקרא עוה"ב. ומבחינת המוחין דנקודת השורוק, שהוא הארת החכמה, נקרא ישסו"ת בשם מסגרת, כי אז נסגרים האורות ואינם מאירים בה. ונאמר, שהוא מקום סגור, כלומר בעת הארת נקודת השורוק, שאינה יכולה להאיר באור החכמה, מחוסר חסדים. שאינו נפתח, זולת בשביל דק אחד, שאין אורותיה נפתחים, זולת ע"י ביאת קומת החסדים, מכוח הזיווג על המסך דנקודת החיריק, מסך דמנעולא, הנקרא שביל דקיק.

לבתיים לבדים. שבעת שהטבעות רוצים להיות בתיים לבדים, להשפיע להם חכמה, אז תהיינה הטבעות לעומת המסגרת, שיקבלו מישסו"ת, הנקרא מסגרת, ששם הארת חכמה. ואז יתהפכו הטבעות לבתיים, בשביל הבדים, נה"י.

הבדים הם המרכבה שלמטה, להיותם נמשכים מהמרכבה העליונה, חג"ת, המכונים מים אש רוח. קו שמאל של הבדים, הוד, בא מצד האש דמרכבה עליונה, גבורה. וקו ימין של הבדים, נצח, בא מצד המים שבמרכבה העליונה, חסד. וקו אמצעי של הבדים, יסוד, נמשך מצד הרוח דמרכבה עליונה, ת"ת. וכל מה שיש במרכבה העליונה, נמשך למרכבה התחתונה, כדי שהבדים יהיו מרכבה לארון העדות, ששם השראת השכינה.

וע"כ כל הקרב יקרב לבדים הללו, נה"י שמחזה ולמטה, ולא במה שלפנים מהם, שלא יקרבו להמשיך מוחין מחג"ת שלמעלה מחזה דז"א. לך לך, אומרים, לנוזר, סביב סביב, לפרם לא תקרב. חוץ מאלו הראויים לשמש בפנים. אותם, שנשמתם מחזה ולמעלה דז"א. להם ניתן רשות להיכנס לשמש ולהתקרב. וע"כ כתוב, הזר הקרב יומת.

והתבאר התכללות ב' הקווים זה בזה של המין הב', שנשארים האורות שניהם, ורק במקום נה"י, הבדים, המקבלים מישסו"ת דרך הטבעות. ובזה רבי שמעון פירש המחלוקת. כי אחר שמקיים הארת שניהם, נבחן שיישב את המחלוקת, ועשה שלום ביניהם. אבל רבי אלעזר שקיים רק הארת הימין, א"כ עוד לא יישב המחלוקת כראוי.

מזו, כמו הטבעות, שהם המוחין דאז"א, שאינם מתגלים בדרך התכללותם זה מזה, אלא אחר שהתכללו זה מזה מתגבר שליטת החסד עליהם. ודומים כמו הטבעות, שהם המוחין דאז"א, שהם חסדים מכוסים. ע"כ נקראים גם החג"ת דז"א בשם הטבעות. והכתוב, תהיינה הטבעות, סובב על חג"ת דז"א.

והטבעות כולם מסתכלים אל מסגרת ההיא, ישסו"ת, ששם מושג הנהר העליון להם, להשקותם. כלומר, הנהר, היוצא מעדן, ישסו"ת. ונאחזים בו. כשהטבעות, חג"ת דז"א, הם לעצמם, הם מסתכלים לאז"א עילאין, ומקבלים מהם חסדים מכוסים. כי ע"כ הם מכונים טבעות. אבל בעת שהטבעות רוצים להשפיע הארת חכמה לנה"י שלמטה מחזה, אז מסתכלים לעומת המסגרת, ישסו"ת, ששם הנהר היוצא מעדן, המשפיע הארת חכמה, אשר בהם הי' יוצא מאויר ונשאר אור, והנהר הזה משקה אותם בהארת חכמה, והם משפיעים לנה"י.

337. וכתוב, לעומת המסגרת תהיינה טבעות, לבתיים לבדים לשאת את השולחן. כי אלו טבעות העליונות, שמלמעלה מחזה דז"א, הן נעשות עתה בתיים ומקומות לבדים, שהם נה"י שלמטה מחזה דז"א. כלומר, שנה"י מקבלים מהם המוחין דהארת חכמה, המכונים בית, כמ"ש, בחכמה ייבנה בית. ונבחן, אשר הטבעות נעשו לבתיים, בשביל הבדים, שהם נה"י שלמטה מחזה. אבל לא בשביל עצמם, כי כשהם לעצמם, אינם בחינת בתיים אלא טבעות. כלומר, שהם רק במוחין דחסדים מכוסים, המכונים טבעות.

וכתוב, לעומת המסגרת תהיינה הטבעות,

ב' ראשית

340. וע"כ נאמר בראשית על החכמה, שהיא אותיות ב' ראשית. ב', משום שהחכמה היא שנייה בע"ס. ונקראת ראשית, משום שכתר עליון הנסתר, הוא הראשון מע"ס. אלא משום שהכתר אינו נכנס בחשבון הספירות, לכן הספירה השנייה, חכמה, נחשבת לראשית. והטעם שהכתר אינו בחשבון הספירות, הוא, כי בעתיק, בכתר, שולט עוד צ"א, וע"ס מצ"ב הו. ואע"פ שהוא בקע ולא בקע, שניתקן גם מצ"ב, אבל זה היה בשביל אז"א, חכמה. וע"כ נבחן עתיק כמו א"ק, ואינו מצטרף לספירות של עולם התיקון, שכולם מצ"ב. והספירות מתחילות מחכמה, שהוא אז"א, או הבינה שנעשית לחכמה.

כי אחר שחכמה דא"א נסתמה, ואינה משפיעה לאצילות, משמשת הבינה תחתיה.

338. הב' של בראשית גדולה במסורה. וששת ימי בראשית מי הם? כתוב, ארזי לבנון אשר נטע. כמו שארזים הללו יוצאים מלבנון, כן ששת ימי בראשית יוצאים מן בראשית. בראשית היא חכמה. וששת ימי בראשית הם חג"ת נה"י דז"א, היוצאים מחכמה, הנקראת ראשית.

339. אלו שישה ימים העליונים דבראשית, מפרש אותם הכתוב, לך ה' הגדולה, שזהו חסד, והגבורה והתפארת והנצח וההוד, כי כל בשמיים ובארץ. כל, צדיק, יסוד. הרי שהכתוב מפרש את השמות של שישה ספירות חג"ת נה"י. בשמיים ת"ת, ובארץ כנ"י, מלכות. ונמצא שהכתוב, כי כל בשמיים ובארץ, פירושו, שיסוד העולם, יסוד דז"א, הנקרא כל, אחוז בת"ת, שמיים, ובארץ, כנ"י, מלכות.

החכמה בחסדים. אז מצטרפים אותיות אל"ה לאותיות מ"י, ונשלם בבינה, השם אלקים. ונקרא אלקים חיים, להיותה בבחינת חכמה, הנקראת אור החיה, כדי להוציא ולהאציל הכול, ולהשקות את הכול, להשפיע מוחין דחכמה לכל, המכונה שתייה.

343. את השמיים, מורה על חיבור זכר ונוקבא. את, נוקבא. השמיים, זכר. והם זו"ן הגדולים. אח"ז, בחיבור דזו"ן הגדולים נברא העולם שלמטה, שהוא זו"ן הקטנים, שמחזה ולמטה דז"א. בו, בעולם שלמטה, נתן שלמות לכל. והוא המוחין דהארץ חכמה, שניתנה רק לזו"ן הקטנים, שלמטה מחזה.

את השמיים. השמיים, ז"א, האציל את הנוקבא שלו, א"ת, בכוח שקיבל מאלקים חיים, הבינה, לאחר שראשית, א"א, האציל את הבינה בשם אלקים חיים.

344. כיוון שאלקים חיים האציל את הכול, לכל פרצופי אצילות, והכול מתיישב ומתייחד כאחד, טבעת האחרונה נעשית ראשית. כלומר, פרצוף האחרון שבאצילות, הנוקבא, נעשית ראשית, שקיבלה את המוחין דחכמה, שנקראת ראשית. אבל הפרצופים שקדמו לה, אינם מקבלים לעצמם מוחין אלו, אלא רק להשפיע לנוקבא, ובזו הראשית, בנוקבא, האציל אורות עליונים, שהם הארץ החכמה, והתחילה להאיר בהארץ החכמה. ומים, חסדים, מתחילים ממנה להמשך למטה, לקבלת התחתונים, כי לא יוכלו לקבל, אלא רק מהנוקבא.

מכל אלו הטעמים, נקראת גם הנוקבא בשם ראשית. וע"כ, עם ראשית, חכמה, בוודאי, ברא אלקים הכול, כי בה ברא עולם התחתון, הנוקבא דז"א, הנקראת ראשית כמוה, בה בנוקבא דז"א, הוציא וגילה האורות דחכמה, בה נתן כוח לכל המדרגות. כי אור החכמה הוא חיות כל המדרגות.

345. ע"כ כתוב, הַיִּתְפָּאֵר הַגֵּרֹזֵן עַל הַחוּצָב בּוֹ. למי השבח, האם אינו הוא לאומן החוצב? כך בזו, הראשית, ברא אלקים העליון, בינה, את השמיים. השבח של מי הוא? השבח הוא של אלקים, בינה. כל השבח, שיצא במעשה בראשית בזו"ן דאצילות ובבייע התחתונים, הוא של הבינה לבדה. כי ע"י אותיות אל"ה, שהורידה ממנה בעת קטנות, והחזירה אותם בעת גדלות, יצאו השמיים והארץ, שהם זו"ן, ובייע וכל מלואם. ולולא הורידה אותיות אל"ה שלה, לא הייתה קיימת כל המציאות הזו.

346. כתוב, כי מי גוי גדול, אשר לו אלקים קרובים אליו. למה כתוב קרובים, בלשון רבים, הלוא קרוב היה צריך לומר, בלשון יחיד? אלא

משום זה נאמר עליה, ב' ראשית. ב', משום שהיא שנייה לאצילות הע"ס. וראשית, משום שהיא ראשית לחשבון, אחר שהכתר אינו נכנס בחשבון.

ועוד, כמו שחכמה עילאה היא ראשית, כן חכמה תתאה נבחת לראשית. משום שמחכמה עילאה עד המלכות, שהיא חכמה תתאה, אין בכל הספירות מי שיקבל לעצמו הארץ החכמה. וע"כ אין להפריד את הב' מן ראשית. ב' זו רומזת על המלכות, חכמה תתאה. וכיוון שאין שום ספירה ביניהם, שתקבל חכמה, ע"כ צריכים המלכות עם ראשית להיות ביחד. וזהו ב'ראשית.

341. בראשית, חושבים אותו למאמר, בין עשרה מאמרות. שישה ימים יוצאים מן בראשית, ונכללים בה. מאמר, פירושו מדרגה שלמה בג"ר. והאם בראשית ג"כ מאמר הוא, הלוא הוא אותיות ברא שית (6), שמורה שהוא ו"ק חסר ג"ר? וע"ז משיב, כי באמת הוא מאמר שלם. ומה שנרמז בו ו"ק, הוא משום ששישה ימים חג"ת נה"י דז"א יוצאים ממנו, וע"כ נכללים בו. ואלו שנכללו בו, נקראים שישה, ונרמזים בו, ברא שית, כמו אלו שישה דז"א, שיצאו ממנו. כלומר, ע"ש שישה דז"א, שיצאו ממנו, בענין, אשר, שיצא מבראשית, נרמזים בו האותיות ברא שית, אבל הוא עצמו מאמר שלם.

342. ברא אלקים, כמ"ש, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. כי ברא, מלשון הוציא לחוץ. ולכן כתוב, ונהר יוצא מעדן. כי ברא, פירושו שהוציא הבינה לחוץ מראש א"א, שנקרא ראשית. אשר יציאה זו מרומזת בכתוב, ונהר יוצא מעדן. כי, נהר בינה, עדן חכמה. וע"י עליית המלכות לראש א"א, יצא הנהר לחוץ מחכמה, להשקות את הגן, את המלכות, ולקיים אותה, ולהסתכל בה, בכל מה שהיא צריכה.

להשקות, פירושו השפעת המוחין דהארץ חכמה, המכונים שתייה, כמ"ש, אֶכְלוּ רְעִים, שְׁתּוּ וּשְׁכְּרוּ דוֹדִים. לקיים, פירושו הלבשת החכמה בחסדים, שאז המוחין בני קיום. ולהסתכל בה, פירושו בכל מה שהיא צריכה, להביאה לגמיה"ת. כי לולא יציאת הנהר לחוץ מעדן, לא הייתה המלכות מוכשרת לקבל שום מוחין. ומכ"ש, שלא הייתה באה לגמר תיקונה. כי ע"י המוחין שמקבלת, באה לאט לאט לגמיה"ת.

בראשית ברא אלקים. אלקים בינה, הנקראת אלקים חיים, בעת שחזרת לחכמה. כי המשמעות של בראשית ברא אלקים, הוא רק ע"י הנהר הזה. אשר ברא, היא יציאת הנהר מעדן. אלקים, הוא חזרת הנהר לעדן. כי ביציאת הנהר מעדן נפלו אותיות אל"ה למטה. ועתה, אחר שמחזירה אותיות אל"ה שלה אליה, היא חוזרת לראש א"א ונעשית חכמה. ואח"כ מלבישה

ק"כ (120) צירופי אלקים, שהם צירופים יוצאים מאלקים אחד, בינה. וכל אלו שמות אלקים, הם אחד, שכולם הם המשך מאלקים עליון, בינה.

347. בראשית ברא, רמז לכו"ח. אלקים, רמז לבניה. את, רמז לגדולה ולגבורה. השמיים, זהו ת"ת. ואת, רמז לנה"י. הארץ, רמז למלכות. כל הע"ס מרומזות בפסוק ראשון שבתורה.

שיש, אלקים עליון, בינה. אלקים של פחד יצחק, גבורה דז"א, הנקרא ג"כ אלקים. אלקים האחרון, הנוקבא דז"א, הנקראת ג"כ אלקים, כי השם אלקים של הבינה מתפשט ומאיר על הגבורה ועל המלכות. ומשום זה כתוב, קרובים, בלשון רבים.

והרבה גבורות נקראות בשם אלקים, שהוא

אור הגנוז

נחשב עוה"ב לבחינת קודם, לעבר, להיותו בינה, הקודמת למלכות. ועוה"ז נבחן לבחינת אח"כ, לעתיד, להיותו מלכות, המאוחרת כלפי הבינה.

והמילה, ויהי, יש בו ב' משמעויות. כי, יהי, משמעותו עתיד, והו' שבתחילת המילה, הופך אותו לעבר. וע"כ יש בו שניהם, עבר ועתיד, שהם עוה"ב ועוה"ז. וע"כ אומר, שכל דבר שנאמר בו, ויהי, נוהג בעוה"ז ובעוה"ב. כי שניהם מרומזים במילה ויהי.

האור שברא הקב"ה במעשה בראשית, היה מאיר מסוף העולם עד סוף העולם. והוא נגנו.

352. מה הטעם שנגנו האור? כדי שרשעי עולם לא ייהנו ממנו. והעולמות אינם נהנים מהאור בסיבת הרשעים. והוא צפון לצדיקים, כמ"ש, אור זרוע לצדיק. ואז יימתקו העולמות ע"י התגלות האור הזה, ויהיו כולם אחד. ועד היום שיתגלה הבינה, הנקראת עוה"ב, נמצא האור נסתר וצפון.

353. אור זה, המתגלה מעוה"ב, יוצא מתוך החושך, שנחקק בחקיקותיו של הנסתר מכל, כלומר בחקיקות שבבינה, שהיא עוה"ב, בנקודת השורוק שבה. כי בעת שבינה עולה ומתייחדת בראש א"א, שבו חכמה בלי חסדים, יוצא החושך בז"ת דבינה. כי הז"ת דבינה, היא התכללות הזו"ן דבינה, כיוון שעיקרם מחסדים, אינם יכולים לקבל אור החכמה בלי לבוש החסדים, ונעשה בהם חושך. עד שנחקק שביל אחד נסתר, מהאור הגנוז אל החושך שלמטה, שהוא המסך דחיריק, ואז שורה בו האור. כלומר, שמתגלה האור הגנוז בעולמות.

כי בבינה יוצאת קומת חסדים על המסך דבחינה א', בזו"ן שעלו לבניה. ואז מתלבשת החכמה בחסדים, ויכולה להאיר. והמסך הזה שבזו"ן הוא בנוקבא, כי היא נושאת המסך של ז"א. ונמצא שע"י המסך של הנוקבא, האירו המוחין בבניה. כי לולא קומת החסדים, שיצאה על המסך שלה, הייתה הבינה נשארת בחושך, מכוח נקודת השורוק.

ולפיכך נבחן בזה, שהמסך של הנוקבא נחקק ונעשה לשביל, היוצא מאור הגנוז שבבינה, אל

348. ויאמר אלקים, יהי אור. זהו האור, שברא הקב"ה בתחילה, אור העיניים, האור שהראה הקב"ה לאדה"ר, והיה רואה בו מסוף העולם ועד סופו, האור שהראה הקב"ה לדוד, והיה משבח ואומר עליו, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. והוא האור שהראה הקב"ה למשה, וראה בו מגלעד עד דן, כלומר כל ארץ ישראל.

349. ובשעה שראה הקב"ה, שיקומו שלושה דורות רשעים, דור אָנוש, דור המבול, דור הפלגה, גנו את האור, כדי שהרשעים הללו לא ישתמשו עימו. ונתן הקב"ה את האור למשה. ושימש עימו בשלושת החודשים, שנשארו לו מימי העיבור שלו, כי נולד לשישה חודשים ויום אחד. ונשארו לו שלושה חודשים, עד תשעה ירחי עיבור, שלא היה בעיבור. וע"כ כתוב, ותצַפְּנֶהוּ שלושה יָרְחִים.

וכמו שלומדים, שהמצרים חשבו, שתלד אותו לתשעה חודשים כרגיל. וע"כ לא חיפשו אחרי משה קודם תשעה חודשים, ויכלה להצפינו. כי בכל אדם שבזמן עיבורו נר דלוק על ראשו, וצופה ומביט מסוף העולם עד סופו. והמיוחד הוא אצל משה, שאפילו אחר שנולד לאוויר העולם, עוד נתן לו הקב"ה את האור הזה. כלומר, רק אותו זמן שעוד היה צריך להיות בעיבור, שהם שלושה ירחים, משישה חדשים ויום אחד עד תשעה חודשים שלמים. אבל לאחר תשעה חודשים לקח הקב"ה את האור ממנו.

350. ואחר שלושה חודשים, שלא נשאר לו כלום מימי עיבורו, נכנס לפני פרעה. שבת פרעה מצאה אותו על שפת היאור, והביאה אותו לפני פרעה. ואז לקח הקב"ה את האור ממנו, עד שעמד על הר סיני לקבלת התורה. ואז החזיר לו הקב"ה את האור. ושימש עם האור כל ימיו, ולא יכלו בני ישראל לגשת אליו, עד שנתן מסווה על פניו, כמ"ש, וייראו מַגֶּשֶׁת אליו. והוא התעטף באור כמו בטלית, כמ"ש, עוטה אור כשֶׁלְמָה.

351. יהי אור ויהי אור. כל דבר שנאמר בו, ויהי, נוהג בעוה"ז ובעוה"ב. שתי עולמות הן בינה ומלכות. הבינה נקראת עוה"ב, והמלכות עוה"ז. וכל הקדום במעלה נבחן ג"כ שקדום בזמן. וע"כ

כלומר, כשזו"ן מקבלים המחשבה, מוחין דגדלות, נעשה זיווג ביניהם בקול ובדיבור. וכמו באדם הגשמי, אין מחשבתו ניכרת מטרם שהתלבשה בקול ובדיבור, וגם לא בקול, אלא רק בדיבור, כן כאן, אין הארת החכמה מתגלה, לא במחשבה, בינה, ולא בקול, ז"א, אלא רק בדיבור, הנוקבא דז"א. באופן, שעיקר אצילת המוחין לכל פרטיהם, יוצאת במחשבה, הבינה. והמחשבה, עם כל אשר בה, מתלבשת בקול, ז"א. ומהקול מושפעים כולם לדיבור. וכל מה שהיה במחשבה, מתגלה ע"י הדיבור.

355. והדיבור, שהוא הייחוד של מחשבה קול ודיבור, נקרא שבת. כי שבת הוא הנוקבא במוחין דגדלות, אותיות ש' ב"ת. ש' רומזת על ג"ר, ב"ת הנוקבא. ובגלל שהשבת נקראת דיבור, אסור לדבר בשבת דיבורי חול, שהם פוגמים בזיווג הגדול של קול ודיבור, משום שדיבור זה של שבת, צריך לשלוט בעולם, ולא דיבור אחר של ימות החול, שהם קטנות הנוקבא.

והדיבור, הנוקבא במוחין דגדלות, שבאה מצד החושך, מנקודת השורוק, מגלה עמוקות בתוכה. כלומר, עליה כתוב, מגלה עמוקות מני חושך. כי הג"ר דחכמה מתגלים בתוכה. וזה משמע מהכתוב, מני חושך, שפירושו, הבא מצד החושך. עצם החושך הוא בבינה. והחושך שבנוקבא מקובל מחושך דבינה. וכיוון שכתוב, מגלה עמוקות מני חושך, ואינו כתוב, מגלה עמוקות בחושך, משמע, שמדובר בנוקבא, שבאה מהחושך דבינה. וע"כ כתוב, מני חושך, ולא בחושך עצמו, שהיא בבינה.

356. א"כ, אם מעלת החושך גדולה כל כך, למה כתוב, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך? שהמשמעות, שהבדיל בין חשיבות האור לפחיתות החושך. אלא שמתחילה הוציא האור מידת יום, והחושך מידת לילה. ואז כתוב, ויבדל אלקים בין האור ובין החושך, שהבדיל בין גודל חשיבות היום לפחיתות הלילה. ואח"כ חיבר את היום והלילה, שהם זו"ן, ביחד, ונעשו אחד, כמ"ש, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

ואז כתוב, מגלה עמוקות מני חושך. וגדלה מעלת החושך מאוד. ומה שכתוב, ויבדל, הוא בזמן הגלות, שהם נמצאים נפרדים זה מזה, אז כתוב, ויבדל, כיתרון האור מתוך החושך. וכן מטרם הזיווג.

357. עד הזיווג, היה הזכר אור, והנוקבא חושך. ואח"כ מתחברים זו"ן כאחד, להיות אחד. פרצוף הזכר נבנה מקו ימין, חסדים, ופרצוף הנוקבא נבנה מקו שמאל, חכמה בלי חסדים, חושך, משום שהחכמה אינה מאירה בלי לבוש החסדים. ובמה נבדלים זה מזה, שכתוב עליהם, ויבדל בין האור ובין החושך? כדי להכיר בין האור ובין החושך, נבדלות תחילה המדרגות זה

החושך שבנוקבא עצמה. אשר בשביל הזה נמשך אור הגנוז מבינה אל הנוקבא. כי התחתון, המשלים לעליון, זוכה בעצמו, בכל אותו השיעור שהשלים לעליון.

אור זה, המתגלה מעוה"ב, נחקק בחקיקותיו של הנסתר מכל, עד שמהאור הגנוז המאיר בבינה, נחקק ונמשך בשביל נסתר אחד. שהאור נמשך ונמשך בשביל שניתקן במסך דנקודת החיריק של הנוקבא, אל החושך שלמטה. לחושך של הנוקבא עצמה, ומן הנוקבא, האור מתגלה בכל העולמות. החושך שלמטה הוא החושך, הנקרא לילה, הנוקבא של הז"א.

354. וע"כ פירשו מהו שכתוב, מגלה עמוקות מני חושך. אם פירוש הכתוב, שמחושך סתום, מחושך דבינה, מתגלים העמוקות, הרי אנו רואים, שכל אלו הכתרים העליונים שבבינה, הם נסתרים. והכתוב קורא להם משום זה, עמוקות. וא"כ, מהו מגלה עמוקות, הלא אינם מתגלים כלל? אלא, כל אלו נסתרות עליונים אינם מתגלים, אלא מתוך אותו החושך, הלילה, הנוקבא. כל אלו העמוקות הסתומות, שיוצאות מתוך המחשבה, הבינה, והקול, ז"א, לוקח אותם, אינן מתגלות עד שהמילה מגלה אותן. מילה, דיבור, מלכות. כי ז"א במוחין דגדלות נקרא קול, והמלכות במוחין דגדלות נקראת דיבור.

ביאור הדברים. אלו ג"ר דבינה, הנעלמים עם עליית המלכות אליה, נקראים עמוקות. וכן הכתרים העליונים נסתרים. ועליהן כתוב, מגלה עמוקות מני חושך. שמחושך שבנקודת השורוק, שמשם נמשך החכמה, חוזרות ומתגלות הג"ר הללו. ואין כוונת הכתוב על חושך דבינה הסתום, בנקודת השורוק שבה, כי גילוי הוא ע"י הארת החכמה. ובינה, אע"פ שמקבלת חכמה, אינה מקבלת בשביל עצמה, אלא בשביל המלכות. והיא עצמה נשארת לעולם בחסדים מכוסים, כמ"ש, כי חפץ חסד הוא. וא"כ איך כתוב עליה, מגלה עמוקות מני חושך, הרי החושך אינו מגלה שם כלום?

אלא הפירוש הוא על חושך דלילה, חושך הנוקבא, שנקראת לילה. שמקבלת חושך מנקודת השורוק דבינה. ובה כתוב, מגלה עמוקות מני חושך. כי אחר שמקבלת חסדים מז"א, הרי החכמה, שהייתה שרויה בחושך שלה בשמאל, בנקודת השורוק, מחוסר לבוש החסדים, מתגלה עתה ויוצאת מתוך החושך, שמתלבשת בחסדים שהשיגה.

וזהו הייחוד של מחשבה קול דיבור :

א. מחשבה, מוחין דגדלות של הבינה,

ב. קול, ז"א בגדלות,

ג. דיבור, הנוקבא בגדלות.

אחד. כי הזדווגו, כי צריכים זה לזה. שהרי אין האור דז"א שלם, אלא אחר שנכלל בחושך דנוקבא. כי אז נשלם האור גם בהארת חכמה. ואין החושך של הנוקבא שלם, אלא אחר שנכלל באור. כי אז השיג החסדים ממנו, והתלבשה החכמה בחסדים, ויכולה להאיר. ואע"פ שהזדווגו ונעשו אחד, מ"מ עוד נבדלים בחינותיהם זה מזה, שהרי זה חסדים וזה חכמה. ועכ"ז, שההבדל ביניהם גדול כל כך, הם נעשו אחד ונכללים כאחד. שהרי כתוב, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, שהמשמעות שנעשו אחד.

מזה. ואז ניכרים המעלות והחסרונות של האור בפני עצמו, ומעלות וחסרונות של החושך בפני עצמו.

כי אע"פ שיש יתרון גדול לאור כלפי החושך, אבל הוא מחוסר הארת חכמה. וכן אע"פ שיש מעלה לחושך, שיש בו הארת חכמה, אמנם החכמה אינה מאירה בו מחוסר לבוש חסדים. וע"כ הוא חושך בין מאור חסדים ובין מאור חכמה.

ואחר שניכר היטב המעלות והחסרונות של כל אחד בפני עצמו, אז הזדווגו, ושניהם נעשו כמו

אם לא בריתי יומם ולילה

359. כתוב, מקול מְחַצְצִים בין מְשָׁאֲבִים, שֶׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה', צדקות פְּרוֹזוֹנוֹ בִּישְׂרָאֵל אִזְּ יָרְדוּ לְשַׁעְרֵים עִם ה'. מקול מחצצים, פירושו, מקול יעקב. כי מחצצים, פירושו, כמ"ש, כמו איש הביניים.

כל המוחין תלויים ביסוד, מפאת היותו המסך דחיריק. וכמ"ש, מקול מחצצים, קול יעקב. כי יעקב הת"ת, המכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל, המכונים כאן מחצצים, להיותם ב' חצאים של המדרגה. כי ימין ושמאל של דבר, הם ב' חצאים שלו. ולהיות הת"ת ממשיך קומת החסדים על מסך דחיריק, שבכוחו מכריע בין ב' החצאים, אז נמשכים הג"ר.

בין משאבים, פירושו, שת"ת יושב בין אלו שואבי מים של מעלה. כי הת"ת, יעקב, ז"א, עולה לבינה ושם מכריע עם המסך דחיריק שלו, בין ב' הקווים שבבינה, ב' הנקודות חולם שורוק שבבינה. שהחולם חסדים ימין, שורוק חכמה שמאל. וקול יעקב מכריע וכולל אותם זה בזה, ונשלמים זה מזה.

ואלו ב' נקודות חולם שורוק שבבינה, נקראות שואבי מים של מעלה. כי כוללים כל המוחין שבבינה, וז"א נוסע בב' צדדים, בימין ובשמאל, חולם ושורוק, וכולל אותם בתוכו, כי הוא מכריע בין ימין לשמאל וכולל אותם זה בזה, שע"י זה נגלה שלמותם של שניהם. כי יש עתה חכמה וחסדים בימין, וחכמה וחסדים בשמאל. וע"כ זוכה ז"א עצמו באלו המוחין של ב' צדדים של הבינה. כי זה הכלל, כל מה שהתחתון גורם להוסיף בעליון, זוכה גם הוא בכל אותו השיעור שהוסיף בעליון, כי זוכה בהם וכולל אותם בתוכו. וע"כ כולל ז"א ג"כ ג' קווים הללו, חג"ת.

360. שֶׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה'. שֶׁם, הוא המקום בשביל המטרוניתא, הנוקבא שלמעלה מחזה, להתדבק. כי אלו ג' קווים, שזכה בהם מבינה, חב"ד חג"ת דז"א שמחזה ולמעלה, שם נוהג זיווג בזו"ן שלמעלה מחזה. עוד מורה הכתוב, שם יתנו

358. רבי שמעון אומר, על הברית נברא העולם, הנוקבא בקטנות, ומתקיים. בריאה, קטנות. קיום, גדלות, המוחין דג"ר, קיומה של הנוקבא. כמ"ש, אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמיים וארץ לא שְׁמַתִּי. ברית הוא צדיק יסוד העולם, זְכוֹר.

רבי יוסי מפרש הכתוב, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, שהייחוד הוא בכתוב, מגלה עמוקות מני חושך, שהוא חשכת המלכות, לילה. כי היות שהמלכות נושא של המסך דחיריק, נמצא שכמו שאין המוחין מתגלים אלא רק ע"י החיריק, כן אין המוחין מתגלים זולת ע"י החושך שלה. ונמצא בזה, שיום ולילה נעשו אחד. ששניהם גורמים שווים ביציאת המוחין, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

ורבי יצחק מפרש הכתוב, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, על התכללות ב' הקווים ימין ושמאל זה בזה. שהיום קו ימין והלילה קו שמאל, הנכללים זה בזה, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד.

ורבי שמעון פירשו, על הייחוד דמסך דחיריק, כמו רבי יוסי, אלא לא על המלכות, רק על היסוד. כי המסך דחיריק משותף בין היסוד והמלכות, שתיקון המסך נבחן למלכות, במילה ובשְׁמוֹר, שהיא רק תיקון כלים. אמנם המוחין, היוצאים על המסך, נבחן ליסוד, זְכוֹר, ובפריעה, גילוי המוחין דג"ר.

לכן רבי שמעון אומר, שהעולם, הנוקבא, עומד על ברית, המחבר יום ולילה, זו"ן, כאחד. כמ"ש, אם לא בריתי יומם ולילה, חוקות שמיים וארץ לא שְׁמַתִּי. חוקות שמיים, פירושו, המוחין, הנמשכים ויוצאים מעדן העליון. אם לא בריתי יומם ולילה, אם לא היסוד, המחבר יום ולילה כאחד, שהם זו"ן, ע"י גילוי המוחין במסך דחיריק. חוקות שמיים וארץ, המוחין דג"ר, הנמשכים מעדן, שהוא בינה שנעשית חכמה. לא שמת, כי לולא זה, לא היה שום מציאות מוחין בזו"ן, הנקראים שמיים וארץ.

העולמות. וע"כ קראה את עצמה בשם אם, כי גילתה המוחין מאמא. בישראל, כי נעשית לאם הן לישראל של מעלה, ז"א, והן לישראל של מטה, בני ישראל. כי המשיכה המוחין גם לז"א, כמו לישראל, להראות שהעולם אינו מתקיים, אלא על ברית זה. וסוד הכול הוא הכתוב, וצדיק יסוד עולם, שהוא היסוד, שהעולם עומד עליו.

363. שלושה יוצאים מאחד. האחד נמצא בשלושה. נכנס בין שניים. שניים מניקים האחד, והאחד מניק לכמה צדדים.

כדי לבאר את הייחוד של ערב ובוקר יום אחד, אומר הזוהר, שלושה יוצאים ומתגלים מאחד, כמ"ש, מקול מחצצים בין משאבים, שבי' הקווים ימין ושמאל שבבינה מחולם שורוק, נקראים משאבים, וקול מחצצים, ז"א, יעקב, עולה אליהם ומכריע ביניהם במסך דחיריק, שע"י זה נכללים ימין ושמאל זה מזה, ויוצאים בבינה ג' מוחין חב"ד.

הרי שג' מוחין חב"ד יוצאים מאחד, ז"א, שעלה לבינה. ומתוך שז"א גרם גילוי ג' מוחין חב"ד אצל הבינה, זוכה גם הוא בהם. כי כל השיעור שהתחתון גורם להאיר בעליון, זוכה בו גם התחתון. ולפיכך, אחד, שהוא ז"א, נמצא בשלושה, שזוכה גם הוא בג' מוחין הללו, חב"ד בראש וחג"ת עד החזה בגוף. כמו שנאמר לעיל, שמתוך שנוסע להכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל דאמא, ע"כ הוא כולל אותם בעצמו, וזוכה בעצמו בג' קווים הללו, חג"ת.

ומהזיווג דז"א ומטרוניתא שלמעלה מחזה, יונקים ומקבלים נו"ה, הנקראים צדקות ה'. וז"א, אחר שנכלל בעצמו מג' מוחין דאמא, נכנס והשפיע אותם בין השניים, שמחזה ולמטה, שהם נו"ה שלו, הנקראים צדקות ה'. ושניים מניקים האחד. ואלו השניים, נו"ה, מניקים לאחד, ליסוד, המכריע ביניהם, והיסוד מקבל מהם המוחין. וע"י זה נכלל מכל המדרגות. ואז האחד מניק לכמה צדדים. שהיסוד משפיע לנוקבא, לכל הבחינות של הנוקבא. והוא שואב ונוטל הכול ומפזר לים הגדול, לנוקבא.

ועתה מסיים רבי שמעון, ואז כולם אחד. אז, אחר שהיסוד השפיע את הכול לנוקבא, נעשו כל המדרגות דז"א, אחד, עם המדרגות דנוקבא. וכמ"ש, ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. שערב ובוקר כלולים כאחד. וכמ"ש, אם לא בריתי יומם ולילה. כי בו, ביסוד, נעשה ז"א ונוקבא אחד, שהם יום ולילה. הרי שהברית, היסוד, עושה יום ולילה לאחד.

364. למדנו, מל ולא פרע את המילה, כאילו לא מל, משום שמילה ופריעה הם ב' מדרגות. מילה זכור, פריעה שְמור. מילה צדיק, פריעה

צדקות ה', שמשם יונקים ושואבים צדקות ה'. שמזיווג דזו"ן הזה שמחזה ולמעלה, יונקים ושואבים נו"ה דז"א, הנקראים צדקות ה'. יונקים פירוש, שמקבלים מוחין דז"ק. ושואבים פירוש, שמקבלים הארת חכמה. נמצא, שבי' עניינים בכתוב, שם יתנו צדקות ה':

א. מורה על זיווג זו"ן שלמעלה מחזה.
ב. מורה, שנו"ה דז"א מקבלים המוחין מזיווג זו"ן.

הכתוב, צדקות פרזונו בישראל, מורה על צדיק העולם, יסוד דז"א, ברית וקדוש, והוא שואב ונוטל הכול. קדוש, מורה על המשכת החסדים, אוירא דכ"א מאו"א עילאין, קו ימין. שואב, מורה על המשכת הארת חכמה מקו שמאל. ונוטל הכול, מכוח הכרעתו בין קו ימין לקו שמאל, לוקח את הארת שניהם, כי כמו שהת"ת מכריע בין חו"ג שמחזה ולמעלה וכולל שניהם, כן היסוד מכריע בין נו"ה שמחזה ולמטה וכולל שניהם.

ומפזר לים הגדול, לנוקבא, את המים העליונים האלו, המוחין שלו, הנמשכים מאמא, מים עליונים, בישראל, שישראל ירשו ברית זה ונתן אותו הקב"ה להם ירושת עולמים.

361. כיוון שישראל עזבו ברית, כי היו מלים ולא פורעים, כתוב עליהם, אז ירדו לשערים עם ה'. ירדו לשערים, שירדו לשערי צדק, שהיו יושבים בשערים ולא נכנסו לפנים.

הנוקבא היכל המלך. ובעת שישראל היו שומרי ברית, זכו להיות בהיכל המלך בפנים, שקיבלו המוחין מפנימיות הנוקבא דז"א. אבל אחר שעזבו ברית, אז התרחקו מהיכל המלך, וירדו לשערי ההיכל, הנקרא שערי צדק, ולא נכנסו עוד בפנימיות ההיכל.

ועל עת ההוא כתוב, ויעזבו בני ישראל את ה'. עד שבאה דבורה, ונידבה להם בזה, שהמשיכה וגילתה המוחין העליונים בשבילם, כמ"ש, בפרוע פרעות בישראל. פרעות, גילויים, מלשון, ופרע את ראש האישה. והוא, התגלות המוחין שחזר לישראל ע"י דבורה.

362. וע"כ כתוב על ישראל, בזמן שעזבו ברית, חָדְלוּ פְרָזוֹן בִּישְׂרָאֵל. חדלו פרזון, זה הוא פרזונו, שנאמר בביאור צדקות פרזונו בישראל, שהוא שפע המוחין דגדלות מיסוד אל ים הגדול. וכיוון שעזבו ברית, חדלו המוחין ההם מישראל. חדלו המוחין מברית קודש, הנקראים פרזון, משום שפלו ולא פרעו.

חדלו פרזון עד שקמתי דבורה, שקמתי גם בישראל. מהו שקראה את עצמה בשם אם? אלא שאמרה להם, אני הורדתי מים עליונים מלמעלה, המוחין דג"ר, הנמשכים מאמא, כדי לקיים

הנוקבא. כשהוא מל ופורע את המילה, אז עולים מעשיו למיין, וגורם זיווג לז"א עם הנוקבא. ומי שמל ולא פרע, כאילו עשה פירוד בין ז"א ונוקבא.

צדק. מילה זכר, פריעה נוקבא. מילה, אות ברית, יוסף, יסוד. פריעה ברית, רחל, הנוקבא דז"א. וצריכים לחבר אותם, את היסוד עם

רקיע המבדיל והמחבר

הרקיע העליון עומד על החיות הגדולות, כי עומד בפה דא"א שלמעלה מחג"ת. אבל הרקיע האמצעי עומד על החיות הקטנות, נה"י, שהרי עומד בחזה, שלמטה מחג"ת ולמעלה מנה"י.

מים תחתונים קוראים למים עליונים, שיעלו אותם אצלם. ומהרקיע הזה הם שותים, שמעלה אותם למים עליונים, ומקבלים משם המוחין דהארת החכמה, הנקראים שתייה. גם הרקיע הזה הוא המבדיל ביניהם. כלומר, שיש לרקיע ב' פעולות, הבדלה וחיבור. בקטנות מבדיל בין מים עליונים לתחתונים, ובגדלות חוזר ומחבר המים תחתונים עם העליונים.

משום שכל המים, כל המדרגות, כלולים ברקיע העליון. כי יש ג' רקיעים, הסיומים החדשים, מכוח צ"ב, הנקראים פרסאות: העליון בפה דא"א, האמצעי בחזה דא"א, התחתון בסיום האצילות. לעת הגדלות, כשהארת ע"ב ס"ג דא"ק מבטל לשעתו הסיומים דצ"ב, ומחזיר הסיומים דצ"א, ובוה מתבטל הגבול דסיום אצילות, אז חוזר רקיע התחתון, ויורד מסיום האצילות לנקודה דעוה"ז, ומעלה ג' עולמות בי"ע דפרודא לעולם האצילות, למחזה ולמטה דא"א, ששם עומדים ישו"ת וזו"ן, והם מלבישים עליהם.

ואח"ז יורד הרקיע האמצעי מחזה דא"א לסיום האצילות, ומעלה את היסו"ת והזו"ן, שעליהם מלבישים ג' עולמות בי"ע, לאו"א דאצילות, כי הגבול שבחזה כבר מתבטל, ומלבישים כולם על או"א.

ולבסוף יורד הרקיע העליון שבפה א"א לחזה, ומתבטל הגבול שבין הראש דא"א לחג"ת שלו, ששם או"א, שעליהם מלבישים ישו"ת וזו"ן, ועליהם ג' עולמות בי"ע.

ונמצאים עולים כולם לראש א"א, ומקבלים שם אור החכמה. הרי שהרקיע העליון כולל לכל המדרגות של אבי"ע, או"א וישו"ת וזו"ן דאצילות, וגי עולמות בי"ע. ובעת שיוורד מפה דא"א לחזה, הוא מעלה כל המדרגות לראש דא"א. ולכן נאמר, משום שכל המים כלולים ברקיע העליון, שכל המדרגות דאבי"ע כלולים בו. ואחר שהשפיע המוחין לחיות עליונות, חג"ת, מוריד אותם לחיות שמחזה ולמטה, חיות קטנות. והם שואבים משם המוחין דהארת חכמה. שאיבה, מורה על קבלת המוחין דהארת חכמה.

365. ויאמר אלקים, יהי רקיע בתוך המים, ויהי מבדיל בין מים למים. שבעה רקיעים הם למעלה, שהוא הפרסא שבמקום הפה דא"א, המוציא הבינה מחוץ לראשו, וכולם עומדים בקדושה עליונה דראש א"א. והשם אלקים הקדוש בהם משתכלל, שמחזיר אותיות אל"ה למי"י, ונשלם השם אלקים. ורקיע זה שכתוב כאן, הוא עומד באמצע המים, בחזה דא"א, החוצץ בין חג"ת דא"א שלמעלה מחזה, ובין נה"י דא"א שלמטה מחזה.

ביאור הדברים. רקיע פירושו פרסא, הסיום דצ"ב, המוציא בינה וזו"ן של כל מדרגה מחוץ למדרגה. ובעת גדלות חוזר לסיום דצ"א, ומחזיר הבינה וזו"ן למדרגה.

יש ב' רקיעים כוללים באצילות:

א. הרקיע העליון שבפה דא"א, המוציא או"א מראש לחג"ת עד החזה.

ב. הרקיע האמצעי, העומד בחזה דא"א, המוציא ישו"ת מראש לחזה דא"א עד טבורו.

ויש גם הרקיע התחתון, המסיים עולם האצילות, וממנו אינו מדבר כאן.

ובהיות הרקיע העליון שבפה דא"א, למעלה מזו"ת דא"א, חג"ת נה"י"מ, כולל אותם, ע"כ נבחן לשבעה רקיעים, לחג"ת נה"י"מ. ושבעה רקיעים הם למעלה, הרקיע העליון שבפה דא"א, המוציא את או"א לחוץ מראשו, שכולל שבעה רקיעים. וכולם עומדים בקדושה עליונה, כי רקיע זה, אע"פ שמוציא את או"א לחוץ מראש, מ"מ אינו ממעט אותם לו"ק בלי ראש, אלא הם נבחנים כעודם בקדושה עליונה דראש א"א. והשם הקדוש בהם משתכלל, כי רקיע זה מחזיר את אותיות אל"ה דבינה לראש דא"א, ומשלים את השם הקדוש אלקים.

ורקיע זה שבכתוב, יהי רקיע בתוך המים, הוא עומד באמצע המים. רקיע זה אינו רקיע העליון, אלא רקיע האמצעי, העומד באמצע ז"ת דא"א, בחזה שלו, המוציא את ישו"ת מראש דא"א, למקום שמחזה עד הטבור דא"א.

366. הרקיע הזה, הרקיע העליון שבפה דראש א"א, עומד על חיות אחרות, ומבדיל בין מים עליונים לתחתונים. כי יש ב' מיני חיות:

א. חג"ת, חיות גדולות.

ב. נה"י, חיות קטנות.

ומשמע מכאן לכאורה, שהרקיע הראשון, הוא הרקיע האמצעי הזה. ואומר שאינו כן, אלא יהי, כתוב לפני הרקיע שכאן, כי כתוב, יהי רקיע, שזה מורה אשר הרקיע, שנעשה מהרקיע הראשון, הוא העומד באמצע המים, אבל הרקיע הראשון, עומד על ראשי החיות, ממעל לחג"ת דא"א, ולא באמצע המים, שהוא בין חג"ת לנה"י.

המילה יהי, שנאמר במעשה בראשית, מורה תמיד על י' שנכנס באור י"ה, או"א, ונעשה אור. כי נעשה הסיום תחת כו"ח דאו"א, שהסיום הזה נקרא רקיע אמצעי, העומד בחזה דא"א, ובינה וזו"ן שלהם נפלו מתחת הרקיע הזה. הרי שרקיע אמצעי הוא תולדה, שנעשה מהרקיע הראשון, העומד בפה דא"א, למעלה מאו"א, שעליהם טובב המילה יהי.

ובאמת עיקר ההבדל בין מים עליונים לתחתונים, כלומר מה שהוציא המים התחתונים מחוץ לג"ר, המים העליונים, נעשה ברקיע העליון שבפה דא"א, שהרי הוא שהוציא בינה וזו"ן מראש דא"א. וא"א נשאר רק בכו"ח, שהוא המים העליונים, ובינה וזו"ן דראש נעשו למים תחתונים ולבחינת גוף שלו.

אמנם עד החזה, ששם עומדים או"א עילאין, אין שום מיעוט ניכר שם, ואו"א נחשב כמו שלא יצאו מראש דא"א, והם בחינת ג"ר. וכל כוח המיעוט של הוצאת הבינה מראש או"א, שתיחשב לגוף חסר ראש, מתחיל רק מתחת או"א, ברקיע האמצעי שבמקום החזה דא"א. הרי שכוח המיעוט של הרקיע העליון, מתגלה רק ברקיע האמצעי.

והרקיע שנעשה מהרקיע הראשון, הוא העומד באמצע המים. כי זה כוח המיעוט שברקיע האמצעי, שהוציא המים התחתונים לבחינת ו"ק בלי ראש, זה נמשך ונעשה מהרקיע העליון, שלא יכול להתגלות בו עצמו, להיותו למעלה מאו"א. וע"כ נגלה ברקיע האמצעי. והתבאר כאן ב' עיקרים:

א. שכוח המבדיל בין מים למים שיש ברקיע, הנעשה בעת קטנות המדרגות, הוא נעשה רק ע"י רקיע האמצעי שבמקום החזה.

ב. שכוח המחבר המים התחתונים בעליונים, הממשיך ג"ר לכל המדרגות, נעשה רק ע"י הרקיע העליון, העומד בפה דא"א, שמעלה אותם לראש או"א.

369/1 קרום אחד יש באמצע בני מעיים של האדם, שמפסיק ביניהם מלמטה למעלה, שמפסיק בין בני מעיים, איברי המזון, לבין איברי החיות, הלב והריאה, הנקרא חצר הכבד. והקרום מתחיל מכנגד הטבור של האדם ונמשך מלמטה למעלה באלכסון עד החזה שלו, ושואב החיות מאיברי החיות שלמעלה מחזה, ונותן

367. כתוב, גן נעול אחותי כלה, גל נעול, מעיין חתום. גן נעול, הנוקבא, בעת שכל האורות נסתמים בה, וכל האורות נכללים בה. גל נעול נקראת, בעת שנהר היוצא מעדן, נמשך ויוצא מעדן ונכנס בנוקבא, להשקותה מהעדן. נהר יוצא מעדן, בינה, שיצאה לחוץ מראש דא"א, הנקרא עדן, להשקות את הגן.

בעת שהרקיע העליון יורד ממקומו לחזה, ומעלה כל המדרגות אל הראש דא"א, אז מקבלת הנוקבא מוחין דשתייה, וכולל לכל המוחין. אבל אינו מוציא הארתם. כי המים, המוחין, נקרשים ועומדים בו.

נקרשים, משום שרוח צפון נושב באלו המים, וע"כ נקראו, ואינם יוצאים לחוץ עד שנעשו קרח. רוח צפון, קו שמאל, הנמשך מנקודת השורוק דבינה, מבעת שעלתה לראש דא"א, שיש לה חכמה בחוסר חסדים. וע"כ קפאו האורות בה, כי אין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים. וקפאו בה האורות ולא נמשכו ממנה להאיר בחוץ, ונעשה בזה קרח וקיפאון.

ולוא צד דרום, קו ימין, שכתש כוחו של הקרח הזה, לא היו יוצאים מים ממנו לעולם. לולא הזיווג, שנעשה על המסך דחיריק, הממשיך קומת חסדים מצד דרום, מקו ימין, שהחכמה מתלבשת בה ומאירה, לא יכלו האורות להאיר שם לעולם, כי אפילו החכמה שבה, לא היה יכולה להאיר מבלי חסדים.

368. ומראַה הרקיע העליון, כמראה הקרח שנקרש, שכונס בתוכו כל המים האלו, ששופכים עליו. כך הרקיע העליון מאסף עליו כל המים האלו, ומבדיל בין המים העליונים למים התחתונים. כמ"ש, ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא. והוא הרקיע העליון, שבהיותו יורד מפה דא"א, ומעלה כל האורות דאבי"ע לראש או"א. הוא נעשה אז כעין קרח הנורא, שאינו יכול להאיר מחוסר חסדים, אשר בראש או"א. ובזה מבדיל שם בין מים עליונים לבין מים תחתונים, כי הג"ר, מים עליונים, יכולים לקבל החכמה בלי חסדים, אבל הז"ת, מים תחתונים, אינם יכולים להאיר בלי חסדים, וקופאים ונעשים לקרח.

והרקיע הזה מאסף כל המדרגות, שהם או"א ישו"ת וזו"ן דאצילות, ומעלה אותם לראש או"א. ואז קופאים כל בחינות הז"ת, שאינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים. ומבדיל בין המים העליונים למים התחתונים, שמבדיל בין ג"ר, מים עליונים, שיכולים להאיר בחכמה בלי חסדים, לבין ז"ת, מים תחתונים, שאינם יכולים להאיר בלי חסדים.

וכמ"ש, יהי רקיע בתוך המים. הרקיע, שבאמצע המים, רקיע האמצעי שבחזה דא"א,

החיות שלמטה, ממעל לספירות נהי"מ, חיות תחתונות, ומבדיל בין מים עליונים, חגי"ת, למים תחתונים, נהי"י.

לאיברי המזון שמתחת החזה. כן הרקיע כעין הקרום הזה, נמצא באמצע הגוף דא"א, שנמשך מכנגד הטבור דא"א עד החזה שלו, ועומד ממעל

מים אלו הָרו וילדו אפלה

[מ"יין אעדו ואולידו חשוכא]

שמאירים בשמאל בחושך ובקיפאון. וע"כ מרומזים במילה ע"ב של עבים. ונדע, שאין המוחין אלו מקובלים, אלא לנוקבא דז"א לבדה, הנקראת אז י"ס. וע"כ מסמך הכתוב המוחין אלו אל המילה י"ס, שהוא שם הנוקבא, בעת שמקבלת המוחין הללו משמאל.

המהלך על כנפי רוח. היא הרוח של מקדש העליון. וזה כמ"ש, שניים כרובים זהב. הכתוב המהלך על כנפי רוח, מורה על קומת החסדים, היוצאת על המסך דנקודת החיריק, המייחדת ב' הנקודות חולם ושורוק זה בזה. כי כנפי הוא מסך. רוח, היא מידת האור, היוצא על המסך הזה, קומת חסדים, הנמשכת ממקדש העליון, או"א עילאין. וזהו ב' כרובים זהב, זו"ן. כי המהלך על כנפי רוח, מורה על כרוב הזכר, ז"א, שהארנו חסדים מכוסים. והכתוב השם עבים רכובו, מורה על כרוב הנוקבא דז"א, שמאירה בהארת חכמה.

כתוב, וירכב על כרוב, ויעוף, וינדא על כנפי רוח. תחילה, וירכב על כרוב אחד. כרוב הנוקבא, ע"ב י"ס. ואח"כ נגלה על כנפי רוח, כרוב הזכר, בקומת החסדים, הנגלה על מסך דחיריק. ועד שזה התעורר, לא התגלה בזה. כי עד שלא התעורר הארת החסדים של כרוב הזכר, כמ"ש, ויידא על כנפי רוח, לא התגלה המרכבה בכרוב הנקבה, כמ"ש, וירכב על כרוב ויעוף. כי הארת החכמה של הנקבה, נקודת השורוק, לא תוכל להאיר, מטרים שמתלבשת בלבוש של הארת החסדים מנקודת החיריק.

372. כתוב, ומים תיפן במידה. מורה, שבמידה ממש התקין אותם, כאשר הגיעו המים לתוך המידה. במידה, פירושו, ההגבלה, שנעשתה עם הזיווג על מסך דחיריק, מסך דבחינה א', מים, המוחין. ומטרים שהגיעו המוחין של חולם ושורוק למידה ולגבול, שנעשה בכוח המסך דחיריק, לא יכלו להאיר. ע"כ כתוב, ומים תיפן במידה. שעם הגעת המים לתוך המידה, ניתקנו ויכלו להאיר. והם תיקון העולם, כאשר מגיעים למידה מצד הגבורה.

כי זיווג הנעשה על מסך דבחינה א', ממשיך רק ו"ק בלי ראש, שהוא מיעוט גדול. אלא כאן, מאחר שהמוחין כבר באו מצד שמאל, גבורה, וכבר קיבלו החכמה משם בנקודת השורוק,

מים אלו הָרו וילדו אפלה. וע"ז כתוב, והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקודשים. כי אחר שהרקיע העליון שבפה דא"א, יורד ומעלה כל המדרגות לראש דא"א, ששם חכמה בלי חסדים, נעשה אז חושך וקיפאון בכל בחינות מים התחתונים, ז"ת, שעלו שם, כי הם אינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים. ונבחן, שהמים העליונים, ג"ר דא"א, הרו. כי מים תחתונים, שעלו ונכללו בג"ר דא"א, נבחנים כמו עופר במעי אימו, להיותם גוף זר שם, כמו עובר שהוא גוף זר, הכלול בגוף אימו.

אמנם, וילדו אפלה. שאחר שהמים העליונים השפיעו המוחין דחכמה למים התחתונים, נולדו ויצאו בחושך וקיפאון. כי המים התחתונים אינם יכולים לקבל אור הגדול דראש א"א בלי חסדים. וכמ"ש, והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקודשים. כי הפרוכת, הרקיע העליון שבפה דא"א, המבדיל בין הג"ר דא"א, קודש הקודשים, מים עליונים, לז"ת דא"א, מים תחתונים, קודש. כי המים העליונים, ג"ר, קודש הקודשים, יכולים לקבל חכמה בלי חסדים, אבל המים התחתונים, ז"ת, קודש, אינם יכולים לקבל חכמה בלי חסדים ונעשו חושך. ונמצא, הפרוכת מבדילה בין הקודש ובין קודש הקודשים.

370. כתוב, המקרה במים עליותיו, השם עבים רכובו, המהלך על כנפי רוח. במים, פירושו המים העליונים מכל, או"א, ג"ר דבינה, שבהם תיקן הבית, הנוקבא דז"א, כמ"ש, בחכמה ייבנה בית ובתבונה יתפון.

הזוהר מבאר כאן את הכתוב, המקרה במים עליותיו, על סדר יציאת המוחין בג' נקודות, חולם שורוק חיריק. אשר, המקרה במים עליותיו, מורה על נקודת החולם, מ"י, שנשארו במדרגה, המקבלת מג"ר דבינה. ומביא ע"ז את הכתוב, בחכמה ייבנה בית, להורות, שאין החכמה מאירה בבית, הנוקבא, זולת בהמשכת חסדים מג"ר דבינה, או"א, מ"י, נקודת החולם. ומבאר הכתוב, השם עבים רכובו, על נקודת השורוק. המהלך על כנפי רוח, על נקודת החיריק.

371. השם עבים רכובו. המילה עבים מתחלקת לשתיים, ע"ב י"ס. ע"ב, חושך השמאל, עומד על ים זה. הכתוב, השם עבים רכובו, מורה על המוחין דנקודת השורוק,

היו מתערבים במים התחתונים והוציאו הבית של העולם. או"א נבחנו למים עליונים. זו"ן נבחנו למים תחתונים. ובעת שקיבלו המוחין של חולם שורוק חיריק מאו"א, היו הכלים דז"א מעורבים בכלים דאו"א, שלא היה ניכר שום הפרש ביניהם. וע"י כך הוציאו מוחין דחכמה אל הנוקבא. שאז הנוקבא נקראת, הבית של העולם.

מתחילה ניתקנו האותיות דז"א, שנכללו במים העליונים, וקיבלו המוחין ב' קווים, מב' הנקודות חולם ושורוק שבאו"א. ואח"כ קיבלו קו האמצעי מנקודת החיריק, ונשלמו. ואח"כ ניתקנה ג"כ הנוקבא באותה הדרך. שמתחילה קיבלה ב' הקווים ימין ושמאל. ואז נקראת הבית של העולם, כי השם בית מורה על אור החכמה, המקובל ע"י המסך דשורוק. אבל עדין אין יישוב בבית, כי אין יישוב אלא בהארת נקודת החיריק.

וע"כ הבית, הנוקבא, נראית תחילה, שהמים עולים ויורדים בה. שתחילה קיבלה הבית, את ב' הקווים מחולם ומשורוק, אשר אז נעשתה מחלוקת ביניהם. ופעם עולים, שמתגבר קו הימין, הנמשך מנקודת החולם, המאיר מלמעלה. ופעם יורדים, שמתגבר בה קו שמאל, הנמשך משורוק, המאיר מלמעלה למטה. כמו אצל האותיות דז"א, עד שנעשה הרקיע והבדיל ביניהם.

בחינת קו אמצעי, הנמשך ממסך דנקודת החיריק, נקרא רקיע. וכשנעשה הרקיע הזה, המשיך קו אמצעי בנוקבא, והסיר המחלוקת של ב' הקווים שבנוקבא, כי הלבשים וכלל אותם זה בזה.

והמחלוקת של ב' הקווים ימין ושמאל, הייתה ביום ב' דמעשה בראשית, שבו נברא הגיהנום, מחמת המחלוקת של הקווים. שהיא אש שורפת, כמ"ש, אש אוֹכֶלֶה הוא. והוא עתיד לשרות על ראש הרשעים.

375. מכאן נלמד, אשר כל מחלוקת, שהיא לשם שמיים, סופה להתקיים. שהרי כאן הייתה מחלוקת לשם שמיים, כלומר לשם ז"א, והשמיים מתקיים לאחר מכן, ביום ג', בסיבת המחלוקת הזו, כמ"ש, ויקרא אלקים לרקיע שמיים. ויקרא, פירושו קרא והזמין. שלאחר מכן, ביום ג', יהיה הרקיע בבחינת שמיים, ז"א.

כי הטעם שז"א מקבל המוחין דגדלות מאו"א, הוא משום שהייתה מחלוקת בב' הקווים, הנמשכים מב' נקודות חולם ושורוק באו"א, ולא יכלו להאיר בהם, עד שנעשה הזיווג על המסך דנקודת החיריק, שהכריע ביניהם. ומסך זה קיבלו או"א מז"א, שעלה אליהם. ונמצא, שז"א הגורם שיתקיימו המוחין באו"א. ע"כ זוכה גם הוא באותם המוחין. כי כל השיעור שהתחתון גורם להאיר בעליון, זוכה בו גם התחתון.

ואינם יכולים להאיר בלי חסדים. אז מקבלים תיקונם, כשמגיעים לתוך המידה דנקודת החיריק. כי מתלבשים בקומת החסדים שבתוך המידה, ונעשים מתוקנים, להאיר בעולם, הנוקבא דז"א.

והם תיקון העולם, כאשר מגיעים למידה מצד הגבורה. אמנם מטרים שקיבלו המוחין מצד השמאל, אין במידה כלום מתיקון העולם, הנוקבא, כי אז אין המידה נותנת אלא רק ו"ק בלי ראש. ולראיה, שכך היו הראשונים אומרים, כשהחכמים הגיעו למקום זה, לעניין המידה, המתקן את המים, היו שפתותיהם של החכמים נעות, ולא אמרו כלום, מפחד שלא ייענשו. הרי שבמידה עצמה אין שום תיקון העולם, אלא רק כשהמוחין באים מצד הגבורה. וכבר יש להם המוחין דחכמה מנקודת השורוק אשר שם, אז המידה מתקנת המוחין, כי מלבישה אותם בחסדים שבה.

373. האות הראשונה של האותיות הייתה עפה על פני קשר הטהור, והתעטרה מלמטה ומלמעלה. אותיות הם הכלים של זו"ן, שמקבלים אורותיהם ע"י עלייה לאו"א. והמסך שבאו"א נקרא קשר הטהור. וכשזו"ן עולים לאו"א, נכללים בזיווג, הנעשה שם על המסך הזה.

והאות הראשונה הייתה עפה על פני קשר הטהור, שעלתה ונכללה במסך שבאו"א. והתעטרה, שקיבלה שם המוחין, הנקראים עטרות. מלמטה, מהמוחין דשורוק, המאירים למטה. כלומר, שנמשכים מלמעלה למטה. מלמעלה, המוחין דנקודת החולם, המאירים מלמעלה. והוא ב' הקווים ימין ושמאל, שהאותיות מקבלים תחילה באו"א, ואז יש ביניהם מחלוקת. וזה ענין, עולה ויורד. שפעם עולה ומאיר למעלה בהארת החולם, ופעם יורד ומאיר למטה בהארת השורוק. כלומר, פעם מתגבר קו ימין, ופעם מתגבר קו שמאל.

והמים, שהם המוחין, נחקקים בחקיקותיהם, שמקבלים חקיקות המסך דנקודת החיריק. ואז, מתיישבים המוחין במקומם, ונכללים ב' הקווים של חולם ושורוק, אחד באחד. כי הוא קו האמצעי, הנמשך מקומת החסדים, היוצאת על מסך דחיריק, המכריע ומייחד ב' הקווים זה בזה.

וכן כל האותיות עלו לאו"א, וקיבלו תחילה המוחין מב' הקווים ימין ושמאל, הנמשכים מהנקודות חולם ושורוק שבאו"א. ואח"כ הארת נקודת החיריק. ואז נכללו זה בזה, ומתעטרים זה בזה, עד שנבנה עליהם בניין הפרצוף של זו"ן ויסוד שלו.

374. וכשנבנו כל האותיות, והתעטרו במוחין דג"ר, ע"י התכללותם באו"א, המים העליונים

מחזה ולמטה של ז"א, הנקרא השמיים, אלא מתחת ממש, מתחת כל מדרגת הז"א, שהיא הנוקבא. אל מקום אחד, פירוש, למקום שנקרא אחד, והוא ים התחתון, הנוקבא, שהרי הנוקבא משלימה השם אח"ד, ובלי הנוקבא אין ז"א נקרא אח"ד.

ז"א נקרא א"ח, הנוקבא נקראת ד', וכשיש ייחוד ז"א ונוקבא, א"ח עם ד', אז מתגלה בהם השם אח"ד. הרי שהנוקבא, ד', משלימה לאח"ד. וע"כ נקראת הנוקבא מקום אחד. ומשמע, שכוונת הכתוב, ייקוו המים, בנוקבא, מתאספים כל המים, כמ"ש, כל הנחלים הולכים אל הים, שהיא הנוקבא.

377. אל מקום אחד. זהו כמ"ש, וברית שלומי לא תמוט. כלומר, יסוד דז"א, הנקרא ברית שלום. שהרי היסוד לוקח כל האורות, כמ"ש, ייקוו המים, וזורק אותם אל הים, הנוקבא, בעת שיש לה מוחין דחכמה. ועל ידו ניתקנת הארץ, הנוקבא, בעת שיש לה כל המוחין, הן חכמה והן חסדים. כי כתוב, ותיראה היבשה. וזהו ארץ, כמ"ש, ויקרא אלקים ליבשה ארץ. ולפי זה יהיה פירוש הכתוב, ייקוו המים, שהם המוחין אל יסוד דז"א, הנקרא מקום אחד. והוא משפיע אותם אל הנוקבא. וזהו, ותיראה היבשה, שהיא הנוקבא.

378. למה נקרא הנוקבא יבשה? כתוב עליה, לחם עני, בחוסר ו', שמורה על הנוקבא בעת שיש חכמה בחוסר חסדים, שאז נקראת לחם עוני, משום שאינה יכולה להאיר. ע"כ נקראת ג"כ יבשה, בלי מים, שהם המוחין. כי החכמה שבה אינה יכולה להאיר בלי לבוש מהחסדים.

וע"כ הנוקבא שואבת לתוכה אז כל מימי העולם, אור החכמה, הכוללת כל המוחין דג"ר. ועכ"ז היא נשארת יבשה, כמו שלא היה לה מוחין לגמרי, מחוסר לבוש החסדים, שאין החכמה מאירה זולתם. עד שמקום זה, היסוד, שנברא מקום אחד, ממלא אותה עם אור החסדים. ואז נמשכים המים דרך מקורות הללו של שפע היסוד, דרך התלבשות החכמה באור החסדים.

379. ולמקווה המים קרא ימים. זהו בית קיבוץ המים שלמעלה, שבבינה. כי שם מתקבצים כל המים. ומשם נמשכים ויוצאים. כי שורש המוחין הם בבינה, בפרצוף ישו"ת. והכתוב, ייקוו המים, פירוש, שיימשכו מי ישו"ת. אל מקום אחד, שהוא היסוד. ומהיסוד אל הנוקבא. וע"כ מסיים הכתוב, ולמקווה המים, לשורש והמוצא של המוחין הללו, קרא ימים.

מקווה המים, צדיק, יסוד דז"א. כי בעת שהיסוד מגיע למקווה המים, כתוב, ויִקָּא אלקים כי טוב. וכן כתוב, אָמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. הכתוב מדבר כאן ממוחין דחכמה, הנמשכים מקו שמאל, מנקודת השורוק. שמטרם שהגיע יום ג',

הרי שכל המוחין של ז"א, אינם אלא בסיבת המחלוקת של ימין ושמאל, שהייתה באמא, שזכה בהם בסיבת ההכרעה. ואם לא הייתה המחלוקת הזו באו"א, לא היה לזו"ן מוחין. ולכן כל מחלוקת שהיא לשם שמיים, סופה להתקיים. כי שמיים ז"א. והמחלוקת, שהייתה באו"א, הייתה לשם מוחין לשמיים. כי לולא זה, לא היה מוחין לשמיים. אמנם זה לא היה ביום ב', בשעת יציאת הרקיע, אלא ביום ג', כי אז נעשתה ההכרעה בקווים. והשמיים התקיים לאחר מכן, ביום ג'. כמ"ש, ויקרא אלקים לרקיע שמיים, שהוא הזמנה ליום ג', שאז נשלמה ההכרעה, שז"א מקבל המוחין בסיבתה.

הבניין של הבית והעלייה, בקורות, שביניהם הם נמצאים ומתקיימים. כי אלו הקורות שביניהם, משמשים רצפה בשביל העלייה, ותקרה בשביל הבית. ונמצא, שמהם כל מציאות הבית והעלייה. כי מטרם שהונחו הקורות באמצע הבניין, לא היה מציאות לבית ועלייה הללו. וכן מתקיימים על ידם. כי אם יתבטלו הקורות הללו, יתבטלו תכף הבית והעלייה. כמ"ש, והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקודשים. שעצם הקודש וקודש הקודשים נעשו ע"י הפרוכת, ומתקיימים על ידה, שהרי הפרוכת הוא הרקיע, המבדיל בפנים באמצע, בין מים עליונים למים תחתונים.

או"א מים עליונים, זו"ן מים תחתונים. ולולא הרקיע, ז"א, שהכריע בין ב' הקווים דאו"א, לא היה מוחין למים תחתונים, זו"ן. כי כל המוחין דז"א נמשכים לו רק בזכות ההכרעה שלו באו"א. הרי שקיומם, המוחין של מים תחתונים תלויים ברקיע. וכן קיומם של מים עליונים תלויים ברקיע. כי כל עוד שהרקיע לא הכריע בין ב' הקווים ימין ושמאל שבהם, היו האורות עולים ויורדים ולא האירו.

הרי שגם המים העליונים, וגם המים התחתונים, אין להם קיום, זולת ע"י הרקיע. שזה דומה לקורות, שבין הבית והעלייה, שעצם הבית והעלייה נעשה ע"י הקורות. ומחלוקת לשם שמיים, שהוא המחלוקת שבין הקווים דאו"א, והשמיים מתקיים. שלולא מחלוקת זה, היה ז"א, שמיים, בלי מוחין, ולא היה לו קיום. כי משום שהרקיע, ז"א, קיים המוחין באו"א, התקיימו המוחין גם בו.

376. כתוב אח"כ, ייקוו המים מתחת השמיים אל מקום אחד. מתחת השמיים ממש. השמיים ז"א. מתחת השמיים, הנוקבא דז"א, שמתחת מדרגת ז"א. מים, מוחין. יתקבצו המוחין לנוקבא. בכל מקום שנאמר מתחת, הוא מחזה ולמטה של אותו מדרגה, כי עיקר כל מדרגה הוא מחזה ולמעלה. אבל כאן אין כוונת הכתוב על

382. עץ פרי עושה פרי למינו, פירוש, שכל איש, שיש לו רוח קדוש, פרי של אותו האילן, של הנוקבא דז"א, רושם היסוד, בהם רשימה לפי מינו. והוא יסוד דז"א, ברית קודש, ברית שלום. כך בני האמונה, אותם שזכו לרוח קדוש מהנוקבא, דומים למינו, שזוכים ג"כ במדרגות ברית קודש וברית שלום. הם נכנסים למינו, שמתדבקים בו, ואינם נפרדים עוד ממנו.

ופירוש הכתוב, עושה פרי למינו, הוא, הצדיק, היסוד, עושה פירות, רוחות ונשמות בני אדם. ואילן, הנוקבא דז"א, מתעברת עם הפירות הללו, שמקבלת מהיסוד, שהם הרוחות והנשמות, ומוציאה אותה הפרי למינו. לפי מינו של עושה הפרי, שהוא היסוד, שמקבל הפרי יהיה כמותו. וע"כ כתוב, עץ פרי עושה פרי למינו. כי הרוחות יוצאים מהיסוד, שעושה אותם. ומשפיע אותם לעץ פרי, הנוקבא. והנוקבא משפיעה אותם לבני אדם. והם דומים לעושה פרי, ליסוד. וע"כ אומר, עושה פרי למינו. ומשמעות ההבדל אם דומים ליסוד או לנוקבא תתבאר בהמשך.

383. אשרי חלקו של הדומה לאביו ולאימו, שהם זו"ן. וע"כ רשימה הקדושה, חיתוך העורלה שביום השמיני, הוא כדי שישתווה למעלת אימו, הנוקבא דז"א. וכאשר נפרע והתגלה רשימה הקדושה, כדי שישתווה לאביו, ז"א. כי ע"י מצוות מילה, זוכה לקבל מוחין דנוקבא. וע"י פריעה מקבל מוחין דז"א. וע"כ עץ פרי, זה אמא, הנוקבא דז"א. עושה פרי, זה ברית קודש, יסוד דז"א, אביו. למינו, שיידמה לאביו ויצוין בו, שיקבל כל מעלותיו.

384. אשר זרעו בו על הארץ. הלוא היה צריך לכתוב, זרע בו, בלי ו' אלא, זרע וא"ו בו. זרע ז"א, הנקרא וא"ו, בו. כתוב, על הארץ, כי ז"א משפיע אותו הזרע על הארץ, הנוקבא.

אשרי חלקם של ישראל, שהם קדושים ודומים לקדושים. שמקבלים מוחין מזו"ן, ודומים אליהם. וע"כ כתוב, ועמך כולם צדיקים. כי ודאי הם צדיקים, שהרי נשמותיהם יוצאים מצדיקים, יסודות דזו"ן, וע"כ הם דומים להם. אשריהם בעוה"ז ובעוה"ב.

385. כתוב, עושה ארץ בכוחו. עושה ארץ, זה הקב"ה למעלה. שהקב"ה עושה את הנוקבא, ארץ, מהזיווג זו"ן שמחזה ולמעלה, שמשם מושפעים חסדים מכוסים. בכוחו זה צדיק, יסוד הז"א, שע"י היסוד שלו משפיע החסדים לנוקבא. וכתוב, מכין תבל בחכמתו. תבל, ארץ שלמטה. כלומר, בזיווג זו"ן שמחזה ולמטה, ששם מתגלה הארת החכמה, נקראת הנוקבא תבל, שהקב"ה מכין אותה. בחכמתו זה צדק, כמ"ש, והוא ישפוט תבל בצדק. בזיווג להמשכת הארת החכמה, נקרא הנוקבא צדק, וז"א משפט.

ת"ת ויסוד, קו המכריע, לא יכלו המוחין הללו להאיר. וע"כ לא נאמר ביום ב', כי טוב.

ולפיכך, לא מבואר הכתוב, מקווה המים, על קו השמאל שבבינה, כיוון שנאמר עליו, כי טוב, א"כ כבר הוכרע ע"י היסוד, שהלביש החכמה בחסדים. כי מקודם זה אין החכמה מאירה, ואיך כתוב עליו, וירא אלקים כי טוב? לכן מפורש הכתוב על היסוד, צדיק, שעל ידו נעשו המוחין כי טוב. כמ"ש, אמרו צדיק כי טוב. שהכריע ביניהם.

אלא שישראל, ז"א, נקרא מקווה המים, כי כתוב, מקווה ישראל ה'. כי קו הג', המכריע ומלביש ב' הקווים ימין ושמאל זה בזה, שאז נאמר בו, כי טוב, כולל ת"ת ויסוד, ברית וגוף כאחד נחשב לו. ויום ג' בעצמותו ת"ת, וע"כ לא מפורש, מקווה המים, על היסוד אלא על ת"ת, שהוא ישראל. כי יום ג' ת"ת, והוא המכריע בין הקווים, ועל ידו נעשו המוחין דשמאל כי טוב, כמ"ש, וירא אלקים כי טוב. ואין צורך לפרשו על יסוד.

380. נאמר, שמקווה המים צדיק, יסוד דז"א. שכתוב, ולמקווה המים קרא ימים, שהוא שם המוחין דחכמה. משום שהנחלים והמעיינות והנהרות, שהם כל הבחינות של מוחין דחכמה, כולם לוקח היסוד. שלהיותו המקור של כולם בהכרעה שלו, ע"כ לוקח את כולם, ומשום זה נקרא ימים. וע"כ כתוב, וירא אלקים כי טוב. משום שהיסוד מתקן את המוחין דחכמה האלו, ע"כ אומר עתה הכתוב, כי טוב.

אבל אם מפורש הכתוב, מקווה המים, על ישראל, ת"ת, שאינו מאיר במוחין דחכמה, הנקרא ימים, אלא רק בחסדים מכוסים, א"כ למה נקרא בשם ימים, שהוא מוחין דחכמה? ולמה כתוב, כי טוב, שפירושו על הלבשת החכמה בחסדים? שכל זה אינו מגולה מחזה ולמעלה דז"א, כי קו האמצעי אשר שם הוא ת"ת, אלא מחזה ולמטה שלו, שקו האמצעי אשר שם הוא יסוד.

381. ומשום שכולל בתוכו כל המוחין, הן חכמה והן חסדים, ע"כ הבדיל, שלא נאמר, כי טוב, במוחין שבין יום א' ליום ג', במוחין דיום ב'. כלומר, בערך ריבוי האור, שיצא ביום ג' ע"י היסוד, במוחין הקודמים שביום ב' נבחנו לפחיתות, עד שלא היה ראוי לומר בהם, כי טוב.

ולולא היתרון הגדול הזה של היסוד, לא היו המוחין דיום ב' ניכרים לפחיתות. שהרי ביום ג' עשתה הארץ פירות. הנוקבא, מכוחו של צדיק, היסוד. כמ"ש, ויאמר אלקים תִּדְשָׂא הארץ דשא עשב מזרע זרע, עץ פרי עושה פרי למינו, אשר זרעו בו על הארץ. עץ פרי זה עצה"ד טו"ר, הנוקבא דז"א. ועושה פרי, צדיק יסוד עולם, יסוד דז"א, שעושה כל הפירות ומשפיע אותם לנוקבא. ומשום היתרון הזה של היסוד, ניכר יום ב' לפחיתות, עד שלא נאמר בו כי טוב.

זה מזה. שצדיק נכלל מהארת החכמה שבצדק, ויש לו ג"ר. וצדק נכללת מהחסדים שבצדק, ומתלבשת החכמה שלה בחסדים. וע"י הזיווג הזה, נמצאים החסדים שבצדק מאירים עתה מלמעלה למטה, כי יש להם עתה ג"ר, מכוח התכללות בצדק. והחכמה שבצדק, כדי שתוכל להתלבש בחסדים, מאירה רק מלמעלה למטה.

וזו שעלתה יורדת, וזו שירדה עלתה. כי הארת החסדים מצדיק, שהייתה הארתו עולה מקודם מלמטה למעלה, נמצא עתה ע"י התכללותו בצדק, שהארתו יורד מלמעלה למטה לתחתונים. והארת החכמה, שהארתה הייתה יורדת מקודם מלמעלה למטה, נמצא עתה, אחר ההתכללות בצדק, שהארתה עולה מלמטה למעלה, ואינה מתפשטת למטה לתחתונים.

כמ"ש, א"ך ב"ך א"ל. א"ל הוא שם החסד, שהארתו יורדת למטה, לתחתונים. וע"כ, בך א"ל, בישראל. כי אור החסדים יורד לתוך התחתונים. אבל כתוב, א"ך, לשון מיעוט, למעט את הארת החכמה. ופירוש הכתוב, אך השם א"ל בך, ולא אור החכמה. ומתבאר הכתוב, עושה ארץ בכוחו זה צדיק. שע"י הצדיק, מקבלת הנוקבא עשיה שלמה. מכין ארץ בחכמתו זה צדק. שזיווג לצדק להכנה בלבד. אבל לבסוף נעשה הזיווג של צדיק וצדקו. ואז התיקון של הנוקבא שלם.

387. הלשון של המשקל עומד באמצע, כמ"ש, לא תעשו עוול במשפט במידה במשקל ובמשורה. משקל, פירוש, שהלשון של המאזניים עומד באמצע, כי אז המשקל צדק. וכמ"ש, בשקל הקודש, והמאזניים עומדים בו, בלשון של המאזניים, העומד באמצע. ונשקלים המוחין. וע"כ נקראים שקל הקודש. מאזניים, שבו שוקלים המוחין, מאזני צדק, שהצדק נשקל בה, וכל המוחין עומדים במשקל בשקל הקודש.

ביאור הדברים. כי כל המוחין יוצאים ומתגלים במאזניים ובמשקל, שהם ג' נקודות חולם שורוק חיריק, שאותיות מ"י חולם, כף ימנית, חסדים. ואותיות אל"ה, שורוק, כף שמאלית, הארת חכמה. ומטרם שנגלה קומת החסדים בנקודת החיריק, נמצאות ב' כפות המאזניים במחלוקת, פעם מתגבר הימין וכף החסדים עולה, וכף החכמה יורדת, ופעם מתגבר השמאל, וכף החכמה עולה, וכף החסדים יורדת.

וזה נמשך עד שמתגלה קו האמצעי, החסדים, במסך דנקודת החיריק. ואז נעשה הכרעה, שהחכמה מתלבשת בחסדים, וחסדים בחכמה, ומאירים שניהם ביחד. ולפיכך נבחנת קומה זו דנקודת החיריק שהלשון של המאזניים עומד באמצע, כי בעת שהלשון של המאזניים עומד באמצע, נעשה צדקת המשקל, ובי כפות המאזניים עומדות זו מול זו בשווה. ובדרך זה

ובחכמתו זה צדק. להכין הנוקבא, שתהיה צדק, ע"י הזיווג צדק ומשפט, כמ"ש, והוא ישפוט תבל בצדק.

ומבאר הכתובים בזיווגים של הצדיק וצדק, שהכתוב, עושה ארץ בכוחו, מבאר על זיווג של הצדיק, כי בכוחו זה צדיק, שהוא הזיווג להשפעת חסדים. והכתוב, מכין תבל בחכמתו, מבאר על זיווג, הנקרא צדק. כי בחכמתו זה צדק. אמנם זיווג זה של הצדק, הוא רק להכנה בלבד, חכמה בלי חסדים. והנוקבא אינה יכולה לקבל חכמה בלי חסדים. וע"כ צריכה עוד להשתלם ע"י זיווג של הצדיק, לקבלת חסדים. וע"כ כתוב, מכין תבל בחכמתו, שהוא רק להכנה.

עושה ארץ, זה הקב"ה, שמתקן הארץ, ומתקן דרכיה. ומתקן אותה בכוחו. מבאר הכתוב, עושה ארץ, מבחינת העושה, שזה הקב"ה למעלה, שעושה הארץ ע"י הזיווג שמחזה ולמעלה. ומבאר הכתוב, עשה ארץ, מבחינת המעשה, שזה הקב"ה שמתקן הארץ, ומתקן דרכיה, שהמעשה הוא תיקון, שתוכל להאיר עם החכמה שקיבלה, ע"י השפעת החסדים מהזיווג שמחזה ולמעלה.

386. יש קשרים, שכל כ"ב (22) האותיות נקשרים על ידם כאחד. שתי אותיות הן, שכל אחת קושרת כל כ"ב האותיות כאחד. זו עולה וזו יורדת. וזו שעלתה יורדת, וזו שירדה עלתה, כמ"ש, א"ך ב"ך א"ל.

ממשיך לבאר ב' זיווגים צדיק וצדק, שבכתוב, עושה ארץ בכוחו, להיותם ב' יסודות, כי יסוד הזכר, צדיק, ויסוד הנוקבא צדק, ע"כ מכנה אותם ב' אותיות. כי יסוד נקרא אות. וכ"ב אותיות הן ע"ס של בניין הפרצוף, המתחלקים ג"כ במספר כ"ב אותיות. באופן, שכ"ב אותיות הם כל הפרצוף כולו. וספירת יסוד של הפרצוף כולל כל הפרצוף, ומקשר כל פרטי הפרצוף בקשר אחד. ולכן נאמר, יש קשרים, שכל כ"ב האותיות נקשרים על ידם כאחד, שהם היסודות של כל פרצוף, הקושר כל פרטי הפרצוף, שהם כ"ב אותיות, ועושה אותם כלל אחד בזיווג.

שתי אותיות הן, ב' יסודות, צדיק וצדק, זו עולה וזו יורדת. כי הזיווג ביסוד הזכר, הנקרא צדיק, להמשכת חסדים, הוא רק ו"ק, שנבחן הארתם רק מלמטה למעלה. כי רק הארת ג"ר מאירה מלמעלה למטה. וע"כ נמצא, שהארת הזיווג דחסדים מבחינת צדיק, היא עולה, שמאירה מלמטה למעלה. ולכן נאמר, זו עולה. והארת הזיווג דחכמה, הנמשכת ביסוד דנוקבא, צדק, להיותה ג"ר, מאירה מלמעלה למטה. ונבחן שהארתו יורדת לכל התחתונים. ולכן נאמר, וזו יורדת.

ונודע שאחר שנגלה קומת החסדים בזיווג של הצדיק, נעשה זיווג צדיק וצדק כאחד, ונכללים

ביניהם, נמצא הארת חסדים מתפשטת למטה, ולא הארת חכמה, ומעניין שקל הקודש הנאמר על המוחין, משמע שבי' כפות המאזניים מאירים בשווה, שהלשון של המאזניים, העומד באמצע, ואין כף הימנית מתגברת יותר על כף השמאלית.

יוצאים כל המוחין, כמו שנאמר לעיל, שהרי אין זרע, שייזרע לצורך מוחין, זולת בגי' הזריעות חולם שורוק חיריק. וזה חולק על מה שנאמר, וזו שעלתה יורדת, וזו שירדה עלתה. אשר ע"י קו האמצעי, המכריע

אם לא בריתי יומם ולילה

מכוסים מזכר, כי חסדים מכוסים מיוחסים לזכר, וחכמה מיוחסת לנקבה. וכיוון שכל התחתונים צריכים לחכמה, ע"כ נחשב להם חסדים מכוסים לו"ק בחוסר ג"ר.

כלומר, שבזו"ן עצמם המוחין הם בשקל הקודש, שחכמה וחסדים מאירים בשווה. וזה רק מחזה ולמטה דז"א. אבל בכל צבאות שלמטה מזו"ן דאצילות, העומדים בבי"ע, מקבלים מחכמה רק רוח. כלומר, הארה שמלמטה למעלה, שנאמר, וזו שירדה, עלתה. ורק החסדים יורד עליהם. שנאמר, וזו שעלתה, יורדת.

389. משקה הרים מעליותיו, מפרי מעשיך תשבע הארץ. מי הוא מעליותיו? הרים הם חג"ת דזו"ן שמחזה ולמעלה. ומשקה אותם מעליותיו, שהם או"י עילאין, שמקבלים מהם או"י דכ"א, חסדים מכוסים. מפרי מעשיך תשבע הארץ, הוא אותו הנהר, הנמשך ויוצא למטה מחזה דז"א, שמשפיע שם הארת חכמה, שבה שביעה גמורה. וע"כ כתוב, תשבע הארץ, הנוקבא, שלמטה מחזה דז"א. וכמ"ש, אשר זרעו בו. כלומר, זרע ו' בו.

388. בְּדָבַר ה' שמיים נעשו וברוח פיו כל צבאם. הם שמיים תחתונים, מחזה ולמטה דז"א, שנעשו, בדבר שמיים עליונים, שמחזה ולמעלה דז"א, שנעשו ברוח המוציא קול, עד שמגיע לאותו הנהר, הנמשך ויוצא, שמימיו אינם נפסקים לעולם.

שמיים ז"א, שמחזה ולמעלה נבחן לשמיים עליונים, ומחזה ולמטה לשמיים תחתונים. ונודע שמחזה ולמטה אין לו תיקון במקומו, אלא צריך שיעלה ויכלל בזיווג שמחזה ולמעלה, הנקרא שמיים עליונים. שמיים תחתונים, מחזה ולמטה דז"א, נעשו בדבר שמיים עליונים. וכשז"א בקטנות נקרא רוח, ובגדלות נקרא קול. ונאמר, שנעשו ברוח המוציא קול. שהרוח דז"א השיג מוחין דגדלות. וזה גדלות א', ואח"כ משיג גדלות ב' מאו"י. ולכן נאמר, עד שמגיע לאותו הנהר, הנמשך ויוצא, או"י, שזיווגם לא נפסק לעולמים. וברוח פיו כל צבאם. חל על כל התחתונים, שלמטה מזו"ן דאצילות, שעומדים רק באור הרוח, שלא השיג קול, זכר. שמקבלים חסדים

יהי מאורות

אמר, שהפירוש הוא למטה, בעולם התחתון, נמשך מהמלכות מארת וקללה. וע"ש הקללה שלמטה, נקראת המלכות מארת בלי ו'. משום שהוא האור הקטן מכל האורות דאצילות, האור האחרון מכל האורות, לפעמים נחשכת ואינה מקבלת אור. ע"כ נמשך ממנה למטה אסכרה וקללה.

כשהמדרגות מתמעטות, מכוח עליית המלכות דכל מדרגה לבינה שבה, שמחמת זה, יורדים בינה ותו"מ דכל מדרגה למדרגה שמתחתיה, נמצאים אז הבינה ותו"מ דמדרגת המלכות יורדים לבי"ע דפרודא, ששם הקליפות, להיותה אור אחרון והקטן מכל האצילות. ואין אחריה עוד שום מדרגה דקדושה, שהבינה ותו"מ שבה ייפלו שם. ומחמת המיעוט הזה, נמשך ממנה האספֶּרָה לתינוקות. ומשום שהוא האור הקטן מכל האורות דאצילות, האור האחרון מכל האורות. ולפעמים נחשכת ואינה מקבלת אור. כי בעת שנחשכת בעת המיעוט, יורדים בינה ותו"מ שלה לבי"ע דפרודא, ונותנים כוח למזיקים וקליפות.

390. יהי מארת ברקיע השמיים. כתוב מארת חסר ו'. רבי חזקיה אומר, מארת ששרוי בה כוח הדין וקליטת הדין. מארת, המלכות, נוקבא דז"א. ע"כ חסר ו', שהוא לשון קללה. משום שיש במלכות ב' בחינות דינים:

א. כוח הדין הרובץ עליה מכוח הצ"א, שלא תקבל לתוכה או"י, שדינים אלו הם משורשה עצמה.

ב. החושך אשר בה, שקלטה מן הבינה. וע"כ נקרא קליטת הדין, שאינו מעצמה, אלא ממה שקלטה מאחרים.

רבי יוסי אומר, הטעם שכתוב מארת חסר ו', שהוא לשון קללה, משום שהכתוב אומר, יהי קללה למטה, כי הלבנה, המלכות, שבה תלוי מיתת אספֶּרָה לתינוקות שבעולם התחתון, ובה תלוי קללה.

רבי חזקיה פירש לשון מארת ועניין הקללה למעלה בעולם אצילות, במלכות דאצילות עצמה, שיש בה עצמה, כוח הדין וקליטת הדין. רבי יוסי

ברית כמוהו, כשמחוברת עימו. וע"כ נקראת בכתוב, ארון הברית.

ארון הברית אדון כל הארץ, זה בדיוק, כי ארון הברית, רק בעת החיבור עם הז"א, הנקרא ברית, אז נקראת אדון כל הארץ, כמו בעלה ז"א. הברית, ז"א, נקרא אדון כל הארץ.

395. וארון זה הוא אדון, משום שהשמש, המאיר לה ולכל העולם, נקרא כן. וממנו לוקחת הנוקבא את השם אדון. ונקרא ארון זה בשם אדון, בשם אדניי. כמו שאומרים, צדיק, על זכר, וצדיק, על הנוקבא. כן אדון שם הזכר ואדניי שם הנוקבא. כי כמו שהשם צדק של הנוקבא נגזר מהשם של הזכר צדיק, כך השם אדניי של הנוקבא נגזר מהשם של הזכר אדון. וע"כ כשנוקבא נקראת לגמרי על שם בעלה, השם ארון הברית, אז נקראת בשם הזכר אדון.

396. כוכבים ומזלות בברית הם עומדים, שהוא השמש, ז"א. וזהו רקיע השמיים שבכתוב, יהי מארת ברקיע השמיים. יהי מארת, הנוקבא. ורקיע השמיים, ז"א, המאיר לה ולכוכבים ולמזלות ולכל העולם. ברקיע רשומים וחוקקים הכוכבים והמזלות, ובו הם תלויים, להאיר על הארץ.

ונמצא, שרבי יצחק פירש השם רקיע על הנוקבא. רבי יוסי פירש השם רקיע על יסוד הבינה. ורבי אלעזר מפרש יהי מארת, הנוקבא, ברקיע השמיים, ז"א.

רבי ייסא הזקן אומר, שהמאציל אומר, יהי מארת, שיהיה תלוי ברקיע השמיים, שכל מידות הארתה תהיינה תלויות ברקיע השמיים. שהמאציל תיקן כאן, באמירת, יהי מארת ברקיע השמיים, שכל שיעורי קומה יהיו תלויים ברקיע השמיים, שהוא הפרסא, שבעלייתו מתחת החכמה, מודד קומת רוח למדרגה. ובירידתו מתחת הבינה, מודד קומת נשמה. ובירידתו מתחת ת"ת, מודד קומת חיה. ובירידתו למלכות, מודד קומת יחידה.

ומארת הוא הלבנה התלויה בכל שיעורי קומתה ברקיע, כיוון שכתוב, והיו למארת ברקיע השמיים. הרי נתלה גם השמש ברקיע. וכיוון שכתוב, והיו לאותות ולמועדים, הרי שכל שיעורי קומה היוצאים בזמנים והחגים וראשי החודשים והשבתות, תלויים ונעשים ברקיע, שהוא המודד שיעורי הקומה של כל מדרגה.

397. וכל שיעורי קומה שמודד הרקיע, נעשה בפעולת הרקיע הראשון העליון, שהשם הקדוש מתייחד בו, והוא הכול. והרקיע שבפה דא"א, שהוציא בינה ותו"מ דא"א לחוץ מראש. והוא הרקיע הראשון העליון שבעולמות. והשם הקדוש אלקים מתייחד בו. כי בירידתו מפה לחזה דא"א, מעלה אותיות אל"ה לראש א"א,

391. ברקיע השמיים, זהו רקיע שכולל הכול, משום שלוקח כל האורות, ומאיר לאותו האור שאינו מאיר. רקיע של הבינה כולל לכל המוחין של הזו"ן, כי הוא המעלה את אותיות אל"ה של הבינה ומחזירם לבינה, שאז גם הזו"ן, הדבוקים בהם, עולים עימם אל הבינה, ומקבלים ממנה המוחין, שזה נוהג בכל המדרגות דזו"ן. וע"כ נבחן הרקיע דבינה לרקיע הכולל, והוא מאיר לאותו האור שאינו מאיר, כלומר, שמאיר למלכות, ע"י שמעלה אותה אל הבינה, כמ"ש, יהי מאורות ברקיע השמיים.

392. רבי יצחק אומר, שהוציא את הרקיע שאינו מאיר, וקוראים לו מלכות שמיים, ארץ ישראל וארץ החיים. כל אלו הם שמות המלכות. כי פירש הכתוב, יהי מארת ברקיע, שהמאציל הוציא במילים הללו את הרקיע שאינו מאיר, מלכות שהיא נוקבא דז"א. וע"כ אמר המאציל, יהי מארת בלא ו'. כי אמר, שמארת יהיה ברקיע, שלא יוכל להאיר.

השמיים הוא המאיר לרקיע זה. ז"א, נקרא שמיים, ומאיר אל המלכות, הרקיע שאינו מאיר. משום זה כתוב, יהי מארת בחוסר ו', שמורה, שאין בה הארת השמיים, הנקרא ו'. וכשהוא בלי ו', נמשך ממנה המוות לעולם. ואח"כ כתוב, השמיים להאיר על הארץ, שהשמיים הם ו', ז"א, והוא המאיר אל הנוקבא, הנקראת ארץ.

393. יהי מארת, בחוסר ו', משום שהכול תלוי בה. יהי מארת, כולל ג"כ בריאת לילית בעולם, וע"כ כתוב בחוסר ו', לשון קללה. כתוב, קטן וגדול שם הוא, שהמלכות כוללת הן המוחין דקטנות והן המוחין דגדלות. וכתוב, כי אם שם אדיר ה' לנו, המוחין דגדלות הכלולים בה. וע"ז כתוב, אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח, ג"כ במלכות. הרי שהכול כולל בה, בין קטנות ובין גדלות, ואפילו קליפת לילית. כמ"ש, ומלכותו בכל מְשָׁלָה. וע"כ כתוב, מארת, בלי ו'.

394. רבי אלעזר אומר, יהי מארת, בחוסר ו', מלכות שנקראת מראה שאינה מאירה מעצמה, אלא ע"י האורות שלמעלה ממנה, המאירים לה כמו דופני הזכוכית של העששית, שלוקטים אור מהנר, העומד ביניהם, ומאירים לחוץ. כן הנוקבא לוקטת אור מהמדרגות שלמעלה ממנה, ומאירה לתחתונים. אבל בה עצמה אין שום אור, כמו בדופני הזכוכית של העששית.

כתוב, הנה ארון הברית, אדון כל הארץ. הנה ארון, זה מראה שאינה מאירה, המלכות, הנוקבא דז"א. הברית הוא מראה המאירה. הנה ארון, זהו מארת חסר ו', הנוקבא מטרם שז"א, הנקרא תושב"כ, מתחבר בה. ארון, הוא תיבה להכניס בתוכה תושב"כ, שהוא ז"א. הברית, הוא השמש, ז"א, המאיר לנוקבא. והיא נקראת ג"כ

399. בא דוד בזמן אחר, והחזיר אותם מלמטה למעלה, ואמר, ה' מֶלֶךְ עוֹלָם וְעָד. ה' מֶלֶךְ, פִּירוּשׁוֹ, לַמַּטָּה בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, מַלְכוּת. עוֹלָם פִּירוּשׁוֹ בְּאַמְצַע, בְּז"א. וְעָד, פִּירוּשׁוֹ, לַמַּעֲלָה בְּבִינָה שֶׁשֶׁם הַיְעוּד, הַיַּיְחוּד וְהַמוֹחִין וְהַשְּׁלָמָה שֶׁל כָּל הַמְּדַרְגּוֹת.

מֶלֶךְ לַמַּעֲלָה. ע"כ עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, בִּינָה, נִקְרָאת בְּשֵׁם מֶלֶךְ, בְּמִי קְמוּצָה, לַהוֹרוֹת שֶׁכָּבַר נִשְׁלָמָה הַנְּהַגְתָּה בְּכָל הַשְּׁלָמוֹת. אֲבָל יִמְלֹךְ לַמַּטָּה. יִמְלֹךְ, שְׁמוּרָה שֶׁעֵתִיד לִקְבֹּל שְׁלָמוֹת הַמַּלּוּכָה הוּא לַמַּטָּה, עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, מַלְכוּת, שְׁעוֹד לֹא נִשְׁלָמָה. וְאִין לְשֹׂאוֹל אֵיךְ אָמַר דוֹד, ה' מֶלֶךְ, לַמַּטָּה, שֶׁנִּקְרָאת מֶלֶךְ בְּמִי סְגוּלָה. כִּי הַמַּלְכוּת נִקְרָאת מֶלֶךְ בַּהוּוֹה, בְּעֶרְךָ מֵהַ שֶׁמִּקְבֵּלֶת מִז"א בְּעֵלָה, שֶׁהוּא נִקְרָא מֶלֶךְ בְּמִי סְגוּלָה. וְא"כ הִיא נִקְרָאת כַּךְ רַק עַל שֵׁם בְּעֵלָה. אֲבָל מִצַּד עֲצָמָה, עוֹד לֹא נִגְלָה מַלְכוּתָהּ, אֲלֵא שֶׁתִּגְלָה לְעֵתִיד בְּגַמְהוּ"ת. וּמִבְּחִינָה זֹאת, נִקְרָאת בְּשֵׁם יִמְלֹךְ.

400. כָּל אֵלוֹ הַמַּאֲוֹרוֹת מִתַּחְבְּרִים בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם, כְּמִי"ש, וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹקִים בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם, לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ. מִי הוּא הַרְקִיעַ, הַמַּאִיר עַל הָאָרֶץ? זֶהוּ הַנְּהַר, הַנִּמְשָׁךְ וְיוֹצֵא מֵעֵדוֹן, כְּמִי"ש, וְנֶהַר יוֹצֵא מֵעֵדוֹן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. שְׁבִינָה יוֹצֵא מֵעֵדוֹן, חֲכָמָה, כְּדִי לְתַתּוֹ מוֹחִין לַמַּלְכוּת, הַנִּקְרָאת גֵּן. הִרִי שֶׁהַרְקִיעַ, בִּינָה, הַמַּאִירָה עַל הָאָרֶץ, הַגֵּן. וְכֵן כָּל הַמַּאֲוֹרוֹת, שֶׁהֵם הַמוֹחִין דְּזוּ"ן, מִתַּחְבְּרִים בָּהּ, כְּלוֹמֵר מִמֶּנָּה יוֹצֵאִים וְנִמְשָׁכִים.

401. כִּיּוֹן שֶׁהַלְבָּנָה שׁוֹלֶטֶת וּמַאִירָה מִכּוֹחַ נֶהַר, הַנִּמְשָׁךְ וְיוֹצֵא מֵעֵדוֹן, בִּינָה, אִזּוֹ כָּל אֵלוֹ שְׁמַיִם שֶׁלֹּמָטָה מֵאַצִּילוֹת, בִּי"ע דְּפִירוּדָא, וְצַבָּאִים, בְּכּוֹלָם נּוֹסֵף אֹר. וְהַכּוֹכְבִּים, הַמְּמוּנִים עַל הָעוֹלָם לְהַנְהִיגוֹ, שׁוֹלֶטִים כּוֹלָם וְגַדְלִים צִמְחִים וְאֵילָנוֹת. וְכָל מֵה שֶׁבְּעוֹלָם, מֵתְרַבֶּה וְגַדֵּל. וְאֵפִילוֹ הַמַּיִם וְהַדְּגִים שְׁבִים, הֵם בְּגַדְלוֹת יִתִּירָה.

וְכִמָּה שְׁלֹחֵי הַדִּין מֵעוֹפְפִים בְּעוֹלָם, מִשׁוֹם שְׁכוֹלָם בְּשִׂמְחָה בִּיתֵר עוֹז, שֶׁאֵף הֵם מְרִבִּים כּוֹחַם, מִכּוֹחַ שְׁלִיטַת הַמַּלְכוּת, וְע"כ עֲלוּלִים לְהַזִּיק יוֹתֵר מִתְּמִיד. כְּשִׁישׁ שִׂמְחָה בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, אֵפִילוֹ שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים וְשׁוֹמְרֵי הַדְּרָכִים שִׂמְחִים כּוֹלָם וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם. וְלִפְיֶכֶךְ הַתִּינוּקוֹת שֶׁבְּעוֹלָם צְרִיכִים אִזּוֹ לְהִשְׁמֵר מִפְּנֵי הַמְּזִיקִים.

402. וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹקִים בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם, כְּשִׁכּוֹלָם עוֹמְדִים בּוֹ, בְּעַת שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָּנָה נִמְצָאִים שְׁנֵיהֶם בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם, בְּבִינָה, אִזּוֹ הֵם שִׂמְחִים זֶה עִם זֶה. אִזּוֹ הַלְבָּנָה מֵיַעֲטָה אֶת עֲצָמָה מִלְּפָנֵי הַשֶּׁמֶשׁ. וּמֵאִזּוֹ כָּל מֵה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ, ז"א, לֹקַח, רַק לְהַאִיר לְנוֹקְבָא, וְלֹא בְּשִׁבִיל עֲצָמוֹ. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב, לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ.

ז"א, שֶׁמֶשׁ. הַנּוֹקְבָא, אָרֶץ, לְבָנָה. כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב, וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹקִים בְּרִקִיעַ הַשְּׁמַיִם, הִרִי

וּמִתַּחְבְּרוֹת עִם אוֹתִיוֹת מִי"י, וְנִשְׁלַם הַשֵּׁם אֱלֹקִים. וְהוּא הַכּוֹל, כִּי כּוֹלֵל בְּתוֹכּוֹ כָּל הָאוֹרוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. וְרִקִיעַ זֶה מִכּוֹנָה שֶׁבַע רִקִיעִים.

שֶׁבַע כּוֹכְבִּים הֵם כְּנֶגֶד שֶׁבַע רִקִיעִים. וְכוֹלָם מִנְהִיגֵי הָעוֹלָם. וְעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם. רִקִיעַ פִּירוּשׁוֹ סִיּוּם הַחֲדָשׁ, שֶׁנַּעֲשֶׂה ע"י צ"ב, ע"י עֲלִיַּת הַמַּלְכוּת לְבִינָה. וַיֵּשׁ בְּזֶה פּוֹעֵל וּפְעוּלָה, הַמְּכוּנִים כּוֹכֵב וְרִקִיעַ. הַפּוֹעֵל אֶת הַסִּיּוּם, נִקְרָא כּוֹכֵב. וּפְעוּלַת הַסִּיּוּם עֲצָמָה נִקְרָאת רִקִיעַ. הַרִקִיעַ הַעֲלִיּוֹן שֶׁבַּפָּה דָא"א מִכּוֹנָה שֶׁבַע רִקִיעִים, כְּנֶגֶד חֲגִי"ת נְה"י, שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם וְכוֹלֵלם בְּתוֹכּוֹ. וְא"כ יֵשׁ בָּהֶם שֶׁבַע כּוֹכְבִּים, כִּי הַכּוֹחַ הַפּוֹעֵל שֶׁל כָּל רִקִיעַ מֵהַשְּׁבַע, נִקְרָא כּוֹכֵב.

אֲמַנְס זֶה אָמּוֹר רַק בְּפּוֹעֵל וּבְפְעוּלָה שֶׁל צ"ב. מִשְׁא"כ הַכּוֹחַ הַפּוֹעֵל שֶׁל צ"א אֵינוֹ נִקְרָא כּוֹכֵב. וְלִפִּי זֶה לֹא הִיוּ צְרִיכִים הַכּוֹכְבִּים לְשִׁלוֹט אֲלֵא רַק בְּבִינָה, שֶׁהַצֵּטְמִצְמָה רַק מִצ"ב. אֲבָל בְּמַלְכוּת, שֶׁהַצֵּטְמִצְמָה עוֹד מִצ"א, אִין הַכּוֹכְבִּים צְרִיכִים לְשִׁלוֹט שֵׁם וְלַהֲנַהֲיָה. אֲלֵא מִכּוֹחַ שִׁיתוֹף הַמַּלְכוּת בְּבִינָה נִתְקַנָּה הַמַּלְכוּת בְּכָל תִּיקוּנֵי הַבִּינָה, וְע"כ פּוֹעֲלִים הַכּוֹכְבִּים בְּמַלְכוּת, כְּמוֹ בְּבִינָה.

וְכָל שֶׁבַע הַכּוֹכְבִּים מִנְהִיגִים אֶת עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, הַמַּלְכוּת. וְעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם. וְעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא בִּינָה, מִיּוֹסֶדֶת עֲלֵיהֶם עַל הַכּוֹכְבִּים, וְלֹא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, שְׁכוֹחַ הַצֵּמְצוּם שְׁבָה, אֵינָה כָּלֵל בְּבַחֲנֵי כּוֹכֵב. וְע"כ"ז גַּם עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מוֹנַהֵג ע"י הַכּוֹכְבִּים.

ב' עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, בִּינָה, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, מַלְכוּת. וְהַתַּחְתּוֹן, מַלְכוּת, נִתְקַן כְּעִין הַעֲלִיּוֹן, בִּינָה. וְע"כ כָּל תִּיקוּנֵי עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן נוֹהֵג בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְגַם עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מוֹנַהֵג ע"י הַכּוֹכְבִּים, כְּמוֹ הַעֲלִיּוֹן, כְּמִי"ש, מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שְׁמוּרָה, שְׁכָל שִׁישׁ בְּעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, עֵבֶר וְנִתְקַן בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן הוּא מֶלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, בִּינָה. עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא מֶלֶךְ הַתַּחְתּוֹן, מַלְכוּת.

398. כְּתוּב, ה' מֶלֶךְ, ה' מֶלֶךְ, ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וְעָד. ה' מֶלֶךְ לַמַּעֲלָה. ה' מֶלֶךְ בְּאַמְצַע. ה' יִמְלֹךְ לַמַּטָּה. מִפְּרֶשׁ, ה' מֶלֶךְ, לְשׁוֹן עֵבֶר, עוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, עוֹה"ב, בִּינָה. ה' מֶלֶךְ, לְשׁוֹן הוּוֹה, ת"ת יִשְׂרָאֵל, ז"א. ה' יִמְלֹךְ, לְשׁוֹן עֵתִיד, אֲרוֹן הַבְּרִית, עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, מַלְכוּת.

כִּי בִּינָה קְדָמָה לְבְרִיאַת הָעוֹלָם. וְע"כ הִיא מְרוּמָזֶת בְּלִשׁוֹן עֵבֶר, ה' מֶלֶךְ, בְּמִי קְמוּצָה. וּבַהוּוֹה הָעוֹלָם מִתְנַהֵג ע"י ז"א, שֶׁחֲגִי"ת נְה"י הֵם ב-6000 שָׁנָה. וְע"כ מְרוּמָז בְּלִשׁוֹן הוּוֹה, ה' מֶלֶךְ, בְּמִי סְגוּלָה. אֲמַנְס הַנּוֹקְבָא, הַמַּלְכוּת, עוֹד לֹא נִגְלָה בְּעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹתָהּ, אֲלֵא הוֹלְכַת וּמִיתְקַנַּת עַד גַּמְהוּ"ת. וְע"כ מַלְכוּתָהּ נְרַמְזֶת בְּלִשׁוֹן עֵתִיד, ה' יִמְלֹךְ. וּמִבִּיא כֹּאן אֶת זֶה כְּתַמִּיכָה עַל מֵה שֶׁאָמַר, מֶלֶךְ עֲלִיּוֹן בִּינָה וּמֶלֶךְ תַּחְתּוֹן, מַלְכוּת.

ספירותיה ימי מילואים. ולפי זה כתוב בהכרח לעת"ל, והיה אור הלבנה, כאור החמה של עתה. ואור החמה שלעת"ל, יהיה שבעתיים בגודלו כאור שבעת הספירות חג"ת נהי"מ דנוקבא לעת"ל. ונמצא, שגם לאחר גמיה"ת, לא יהיו הז"א והנוקבא קומתם שווה, אלא ז"א יהיה עולה גם אז שבעתיים על קומתה של הנוקבא.

404. ספירות הנוקבא נבחנו אז לימי מילואים, משום שבעת ההיא יומתק העולם ויחזור לשלמותו, ולא יתמעט עוד הנוקבא מכוח הפגם של נחש הרע, שכתוב בו, ונרגן מפריד אלוף, שמפריד הייחוד של זו"ן. ומשום זה נקראות אז ספירותיה ימי מילואים. וזה יהיה, כשתמלא הנוקבא, ולא יהיה בה שום מיעוט עוד. וזה יהיה בעת שכתוב בה, בילע המוות לנצח, שתתבטל הסי"א והמוות לנצח. ואז כתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. אמנם גם בגמיה"ת יהיו ב' זמנים לנוקבא, שמתחילה תיתקן הנוקבא עם ז"א בקומה שווה. ואח"כ בזה למטה מזה.

הנוקבא נמצאת במדרגה אחת עם הז"א, ששניהם מקבלים מרקיע השמיים. ואח"כ כתוב, להאיר על הארץ, שנוקבא הנקראת ארץ, א"כ הנוקבא למטה מז"א, ומקבלת רק מהשמש, ז"א. ולפיכך, שמתחילה עמדו שניהם ז"א ונוקבא ברקיע השמיים, והיו שניהם בקומה שווה, ומקבלים ביחד מרקיע השמיים, מבינה. ואח"כ התמעטה הנוקבא ונעשית למטה מז"א, ומקבלת ממנו. וע"כ כתוב אח"כ, להאיר על הארץ.

403. כתוב, והיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת הימים. שבעת הימים הם שבעת ימי בראשית, חג"ת נהי"מ דז"א. ולפי זה כתוב לעת"ל, והיה אור הלבנה כאור החמה, שלעת"ל. שאז יהיה אור החמה שבעתיים כמידת שבע ספירות שניתקנו בימי בראשית. ונמצא, שלעת"ל יהיה החמה והלבנה שווים.

אלא שאור שבעת הימים, פירושו, שבעת ימי המילואים, שבעת הספירות חג"ת נהי"מ דנוקבא, אחר שיתמלאו בכל מילואם לעת"ל. שאז נקראים

ישרצו המים

יש מלאכים, הנמשכים מצד המלכות, שמחזה ולמטה דז"א. ועליהם כתוב, ועוף יעופף על הארץ. כי הארץ, המלכות, והם נראים לבני אדם, כמראה בן אדם. ויש מלאכים, הנמשכים מחזה ולמעלה דז"א, והם אינם נראים, אלא ברוח ממש, לפי מושגי השכל של בני אדם. כי גופות בני אדם אין להם שורש בז"א, ואין המלאכים הנמשכים מצידו יכולים להתלבש בדמות הגוף.

407. בגלל שמשנים צורתם להתלבש בגופות בני אדם, לא כתוב בהם, ואת כל עוף כנף למינהו, כמו אלו המלאכים האחרים, הנמשכים מז"א. משום שאלו, הנמשכים מז"א, אינם משתנים ממניניהם לעולם, ואינם משתנים להתלבש בגוף בני אדם, כמו אלו המלאכים האחרים, שלא כתוב בהם למינהו, אלא שכתוב בהם, ועוף יעופף על הארץ, ולא כתוב למינהו.

ויש בין המלאכים עצמם, שמשתנים אחד מחברו. כלומר, שיש ביניהם מדרגות רבות. ומשום זה כתוב, ומשם יפרד. כי אותה הפרסא שמתחת האצילות, שעליה כתוב, ומשם יפרד, שמשם ולמטה ג' עולמות בי"ע דפרודא, שבהם נמצאים המלאכים. הנה אותה הפרסא עושה בהם מדרגות רבות.

405. ישרצו המים שרץ נפש חיה. הם מים תחתונים, המולידים נפשות, כמו מים עליונים, בינה, שמולידים נשמות דזו"ן, כן מים תחתונים, זו"ן, מולידים נשמות הצדיקים. מים עליונים מולידים נשמות עליונים, זו"ן, ומים תחתונים מולידים נשמות התחתונים, נשמות הצדיקים.

רבי חייא אמר, העליונים הוציאו נפש חיה, נפש של אדה"ר, כמ"ש, ויהי האדם לנפש חיה. נפשות בני אדם יוצאים מזו"ן, שהם מים תחתונים. רבי חייא קורא את הזו"ן מים עליונים, מטעם שאין זו"ן יכולים להוציא נשמות בני אדם, מטעם שעולים ומלבישים את או"א, שהם מים עליונים. והתחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. וע"כ מחשיב רבי חייא אז את הזו"ן למים עליונים, כמו או"א.

406. ועוף יעופף על הארץ. ועוף יעופף, הם שְׁלוּחִים עליונים, מלאכים, הנראים לבני אדם, כמראה בן אדם. וזה נשמע ממה שכתוב, יעופף על הארץ, שמורה, שהם כדמות בני הארץ, משום שיש מלאכים אחרים, שאינם נראים אלא ברוח ממש, לפי מושגי השכל של בני אדם. וע"כ כתוב כאן, על הארץ, להורות שהם אינם כן, אלא מושגים בדמות של בני אדם.

ויברא אלקים את התנינים

408. ולמעלה דז"א, שאין שם שורש לגוף כלל. וע"כ אינם משנים את עצמם להתלבש בגוף.

ואלו מעופפים ומשוטטים העולם בשש עפירות, כנגד חג"ת נה"י שבהם. ורואים מעשי בני אדם, ומעלים אותם למעלה, לבי"ד של מעלה. ע"כ כתוב, גם בְּמִדְעָךְ מִלֵּךְ אֵל תִּקְלַל. כלומר, מלכו של עולם. כי עוף השמיים יוליך את הקול למעלה, שהם המלאכים.

411. כתוב, הרומשת, הלוא השורצת היה צריך לכתוב, כמ"ש, אשר שרצו המים? אלא כמו שאומרים רמש לילה, שפירושו החשיך הלילה, וכמ"ש, בו תְּרָמוּשׁ כֹּל חַיְתוֹ יַעַר. בו, בלילה, במלכות. שכל כוחות החושך, שהם חיתו יער, שולטים בלילה. וע"כ כל נפש חיה הרומשת, פירושו המלכות. שכולם שולטים בשעה שהלילה, שהנוקבא שולטת. כי המלכות כוללת כל מה שמתחתיה, ואפילו הקליפות.

והמלאכים פותחים בשירה בג' משמרות שמתחלקת הלילה, ומזמרים שירה ואינם פוסקים. ועל אלו המלאכים כתוב, המזכירים את ה' אל דומי לכם.

408. ויברא אלקים את התנינים הגדולים. אלו הם לויתן ובת זוגו. לויתן יסוד דגדלות דז"א. ואת כל נפש החיה הרומשת, זוהי נפש של אותה החיה הרומשת לד' רוחות העולם. רומשת כמו רומסת, שהיא רומסת ומחריבה לכל רוחות העולם. החיה שרומשת היא לילית.

409. אשר שרצו המים למיניהם. כי המים מגדלים אותם. חל על לויתן ובת זוגו, שהם גדלים ע"י המים. כי כשבא רוח דרומית, נפתחים המים מקיפאון שלהם, שע"י רוח צפון. ונמשכים לכל עבר. ואוניות הים הולכים ועוברים, כמ"ש, שֶׁם אוניות יהלכון, לויתן זה יצרת לשחק בו. הרי שהלויתן גדל ע"י המים.

410. ואת כל עוף כנף למינהו. אותם המלאכים, שכתוב עליהם, כי עוף השמיים יוליך את הקול. הם מלאכים, הנמשכים מז"א, הנקרא קול. כולם הם בשש כנפיים, ואינם משנים את עצמם לעולם. הם בשש כנפיים, מחמת שנמשכים מז"א, שהם כנגד חג"ת נה"י שלו. ואינם משתנים, שאינם מתלבשים בגוף, מטעם שלא נמצא שום שורש לגוף בז"א. משום זה כתוב, למינהו, פירוש, למין של מעלה, למין של מחזה

נעשה אדם

והנה כל אותו הדרך צריכים ז"ן לעבור מחדש, כדי להוליד נשמת אדה"ר. שמתחילה צריך ז"א לעלות למ"ן ליסודות, להכריע בין ימין ושמאל שבהם, ועלייה זו דז"א ליסודות מיוחסת בעיקר ליסוד דז"א, כי הוא הנושא למסך דחיריק.

ויום השישי, יסוד דז"א, עולה במדרגותיו למ"ן לרצון עליון, ישסו"ת, ומכריע שם בין ימין ושמאל דיסודות. ובהכרעתו, מתגלים בהם ג' מוחין חב"ד, כי שלושה יוצאים מאחד. ונמצא, והאיר ההתחלה לכל האורות. כי אלו ג' מוחין חב"ד, שיצאו ביסודות ע"י הכרעת ז"א, הם מוחין ראשונים דהארת חכמה, שמתגלים בעולמות. כי חכמה דא"א נסתמה ואינה מאירה לפרצופי אצילות. וכל הארת חכמה, המאירה באצילות, הוא רק מבינה שחזרה להיות חכמה, ישסו"ת.

הרי שמוחין הללו, שיצאו ביסודות ונשלמו ע"י הכרעת ז"א, הם המוחין הראשונים שבכל עולם האצילות. ואח"כ זכה גם ז"א עצמו באלו ג' מוחין, מטעם אחד זוכה בשלושה. ונמצא בזה, שנפתח שער המזרח. שז"א, הנקרא מזרח, נפתח להאיר בג' מוחין, כמו ישסו"ת. כי מיסודות יוצא האור לז"א.

412. בשעה שרצה הקב"ה לברוא את האדם, הזדעזעו כל העליונים והתחתונים, מפני שכל העולמות תלויים במעשיו, אם לשבט ואם לחסד. ונמצא, בריאת האדם נוגע לכולם. וע"כ הזדעזעו, כי יָראו, אולי יחטא. ויום השישי היה עולה במדרגותיו, עד שעלה ברצון העליון, והאיר ההתחלה לכל האורות.

413. ופתח שער המזרח, כי משם יוצא האור להאיר בעולם. כי כל הפעולות, שהיו מחויבות להיות בסדר אצילות פרצופי ז"ן, צריכים לחזור עליהם בזיווגם, להולדת נשמה. וסדר אצילות פרצופי ז"ן מובא במילים קצרות: שלושה יוצאים מאחד, אחד זוכה בשלושה. שפירושו, שתחילה עולה ז"א למ"ן ליסודות, ומכריע שם בין ימין ושמאל דיסודות, בקומת החסדים, היוצאת שם על מסך דחיריק, ואז נכללים שלושתם זה בזה, ויוצאים ביסודות ג' מוחין חב"ד.

שלושה, חב"ד דיסודות, יוצאים מאחד, ז"א. כי ע"י הכרעתו את ב' הקווים אשר שם, האירו ג' מוחין הללו שם. ולפיכך אחד, ז"א, זוכה בשלושה, שעומד גם הוא בג' מוחין חב"ד הללו, מטעם, שכל שיעור הארה, שהתחתון גורם לצאת בעליון, זוכה בו גם התחתון.

אל"ה, והם סתומים. תחתונים, הם זוו"ן, שיש להם המסך דחיריק, המסך דשם מ"ה, שבקומת החסדים היוצאת על המסך הזה, הוא מכריע בין ימין ושמאל דיששו"ת, ונפתחו יששו"ת מסתימתם, ויוצאים בהם ג' מוחין חב"ד, שלושה יוצאים מאחד.

ובשביל זה גם הזוו"ן זוכים באלו המוחין. כי כל השיעור, שהתחתון גורם לעליון, זוכה בו גם התחתון. שנאמר, אחד זוכה בשלושה. וזה התחתונים, הבאים מצד העליונים. כי זוו"ן מבחינת עצמם אינם ראויים למוחין. אלא משום שגרמו יציאת המוחין למעלה ביששו"ת, ע"כ זכו בהם גם הם. וע"כ נבחנו זוו"ן, שהמוחין שלהם באים מצד העליונים, ולא מצד עצמם.

וכדרך שנאצלו המוחין דזוו"ן מיששו"ת, כן נאצלת נשמת אדה"ר מזוו"ן. כי אחר שקיבלו הזוו"ן המוחין מיששו"ת ומאו"א, ועלו אליהם והלבישו אותם, שנעשו שווים לגמרי למדרגת או"א ויששו"ת, אז האצילו לאדה"ר, בכל אותם הדרכים שאו"א האצילו אותם. כי עתה נחשבים זוו"ן לעליונים ונשמת אדם לתחתונים. וע"כ תחילה התמעטו הזוו"ן כמו יששו"ת, והורידו אותיות אל"ה לנשמת אדם. ואח"כ העלו אותם חזרה למדרגתם, ואז עלתה עימם נשמת אדה"ר.

וכמו ביששו"ת, כן נעשה עתה גם בזוו"ן, ב' קווים, ימין ושמאל, מ"י אל"ה. ואורותיהם נסתמים. ולאדה"ר יש עתה המסך דנקודת החיריק, שהוא המסך דשם מ"ה, המכריע בין ב' הקווים דזוו"ן, ופותח אותם מסתימתם. ובשיעור הזה, שנשמת אדה"ר גרם מוחין חדשים בזוו"ן, זוכה בהם גם הוא. ונמצא, שיציאת המוחין לנשמת אדה"ר, היה ג"כ כמו התחתונים הבאים מצד העליונים.

וזה שהקב"ה אמר, נעשה אדם, כלומר שהמשיך מוחין, לאלו התחתונים הבאים מצד העליונים, שהם התחתונים הנושאים את מסך דחיריק, הראויים להכריע בין ב' הקווים שבעליונים מהם, שמוציאים מוחין בעליונים, וזוכים בהם גם הם. סוד שם הזה, העולה בגי' מ"ה, כמספר אדם, סוד קו האמצעי, הנושא מסך דחיריק משם מ"ה, המכריע בעליונים ומושך מהם גם לעצמו, שבסוד זה יצאה ונאצלה כל השלמות שבנשמת אדה"ר.

אדם הוא מסתימה עליונה, שכולל בתוכו ב' הקווים מן העליונים, מיששו"ת, ימין ושמאל, שמטרים הכרעה דקו ג', היו סתומים. וכן אדם הוא סוד האותיות, שכולל בתוכו את קו האמצעי, שהוא בחינת התחתונים כולם, המכונים אותיות. כי העליונים נבחנו לטעמים נקודות, והתחתונים לאותיות. שהרי האדם כולל בתוכו כל מה שלמעלה, וכל שלמטה.

וצריכים לזכור כאן, כי ד' רוחות העולם, הם כינויים לד' הבחינות חו"ב תו"מ. ובזוו"ן הם חו"ג תו"מ. דרום, ימין, חסד. צפון שמאל, גבורה. מזרח, ז"א, ת"ת, קו אמצעי. מערב, נוקבא דז"א, מלכות, המקבלת מג' הקווים דרום צפון מזרח.

ודרום, ימין, חסד, גילה כוח הארתו, שירש מראש, יששו"ת, ומתחזק במזרח, ז"א. אחר שז"א קיבל המוחין בג' קווים מיששו"ת, המשיך לעצמו את קו הימין חסדים. כי הז"א עיקרו חסדים מכוסים, ואינו צריך להארת חכמה, הנמשך בקו שמאל, צפון. אמנם באמת, המשיך כל ג' הקווים, דרום צפון מזרח, אלא שקו ימין, דרום, התחזק בשליטתו וכיסה והעלים אורות האחרים. כלומר, שהתגבר בשליטתו וביטל האחרים.

מזרח, ז"א, התקיף לצפון. שחזר וגילה בתוך עצמו הארת השמאל, שהמשיך מיששו"ת, נקודת השורוק. והתעורר הצפון והתפשט בתוך הז"א. וקרא ברוב כוח למערב, הנוקבא דז"א, להתקרב ולהשתתף עימו. אז המערב, הנוקבא, עלה בצפון והתקשר בו. כי עיקר בניין הנוקבא משמאל, צפון. ולפיכך עורר ז"א את הצפון שבו, להתפשט בכל שיעורו ולהתלבש בתוך הנוקבא. וקרא ברוב כוח למערב. ברוב כוח הוא, כי הארת הצפון בכוח רב. כי עם הארתו קופאים כל אורות המלכות.

אח"כ דרום, ימין, חסד, בא ונאחו במערב, הנוקבא. ונמצא שסובבים אותה הדרום והצפון, שהם גְדְרֵי הַגֶּן. כי אחר שהנוקבא נקשרה בהארת הצפון, קפאה, שהיא ים הקרוש. עד שחזר ז"א, והמשיך אליה את הדרום, אור החסדים שבימין. ואז התלבשה הארת החכמה שבצפון בחסדים שבדרום, ונפתחו אורותיה להאיר בעולמות. ומלבד זה, נעשו ב' הארות הללו, הדרום והצפון, שומרים לנוקבא מפני הקליפות והדינים. כי רוח דרום מבטל כל הדינים, ורוח צפון מכניע את כל החיצוניים והקליפות. ונבחנו משום זה, ששומרים אותה, כמו גדר השומר את הגן מפני זרים.

אז מזרח, ז"א, מזדווג במערב, הנוקבא. והמערב בשמחה. וביקשה מכולם ואמרה, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. שיהיה בדרך זה, בד' רוחות דרום צפון מזרח מערב, ולמעלה ולמטה, כלומר בוי"ק. ואז הז"א מתדבק בנוקבא, והוציא נשמת אדה"ר. וע"כ אדם יצא ממקום ביהמ"ק, מנוקבא דז"א, הנקראת ביהמ"ק.

414. ויאמר אלקים, נעשה אדם. הקב"ה אמר, כלומר שהמשיך לתחתונים, הבאים מצד העליונים, את השם במספר אדם, השם מ"ה (45). עליונים הם יששו"ת, שאין להם אלא ב' קווים ימין ושמאל, בחולם שורוק, שהם מ"י

אדה"ר, כולם כאחד בשלמותם, בהכרעת קו האמצעי ובהתכללותם זה בזה. נמצא האדם בזכר ונקבה. החסדים שבנשמה נבחנים לזכר, והגבורות לנקבה. והנקבה הייתה מתדבקות בצידו, עד שהפיל עליו שינה ויישן, והיה מוטל במקום ביהמ"ק של מטה.

416. וניסר אותו הקב"ה. כלומר, שהפריד הנקבה מהזכר. ותיקן אותה, כמו שמתקנים את הכלה. ויביאָה אליו. וכמ"ש, וייקח אחת מצלעותיו. וייקח אחת, כי היה לו שתי צלעות, ולקח אחת מהן. והצלע שלא לקח, היא לילית הראשונה, שהייתה אשת אדה"ר הראשונה, והוסרה ממנו.

417. ולילית לא הייתה עזר כנגדו, כמ"ש, ולאדם לא מצא עזר כנגדו. כי הייתה קליפה רעה, ולא היה סומך עליה. והייתה עימו עד אותה השעה, שכתוב, לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו. כי אז הוסרה ממנו. אדם אחרון כל הנבראים היה. לכן היה צריך לבוא לעולם אדם שלם. לפיכך הוסרה ממנו לילית, וניתנה לו חוה תחתיה.

ג' אותיות הן אד"ם. א' שבשם אדם רומזת למעלה, לאו"א עילאין, שמהם נמשך קו ימין מ"י. ס' שתומה שבשם אדם היא הס' שבכתוב, לס'רבה המְשָׁרָה, שמ' זו אע"פ שהיא באמצע המילה, מ"מ המסורת הוא לכותבה בס' שתומה, כמו בסוף המילה. והיא רומזת לישסו"ת, שמהם נמשך קו שמאל אליה.

ד' התחתונה שבשם אדם, שהיא שתומה במערב. שד' זו כלולה בנוקבא, שמחזה ולמטה דז"א, הנקראת מערב, היא רומזת למסך דחיריק, שנוקבא, המכונה מערב, נושאת אותו. שעל ידו יוצאת קומת החסדים, ונעשה לקו אמצעי, ומכריע בין ימין, א' דאדם, ובין שמאל, ס' דאדם. וזה כלל המוחין שלמעלה ושלמטה. כי בגי דרכים אלו יוצאים המוחין בישסו"ת ובזו"ן. וכן יוצאים בנשמת אדה"ר. אחר שניתקנו למעלה בזו"ן ע"י הכרעת המסך דאדם, ניתקנו ג"כ למטה באדם עצמו. כי כל שיעור הארה, שהתחתון גילה למעלה, זוכה בה גם הוא.

415. אלו האותיות א' ד' ס', שהם גילו בזו"ן מוחין דחב"ד חדשים, כאשר ירדו למטה, לנשמת

כי לא המטיר

ממנו. ובאו בתחתון שלו, שאז עולה עימם גם התחתון, מפאת היותו דבוק באותיות אליה.

הרי שלעיבור א' העליון מעלה את התחתון. ואחר שהתחתון מקבל שם קטנות, ורוצה לקבל המוחין, עולה אז למ"ן לעליון מעצמו, שע"י זה העליון מזדווג וממשיך גדלות ב', ומיתקן העליון בזיווג פב"פ, ומשפיע מוחין לתחתון. הרי שכל עוד שהתחתון לא עלה למ"ן לעליון, לקבל שם המוחין דפב"פ, גם העליון הוא במוחין דאחוריים. ומשום שהתחתון הוא גורם וסיבה ליציאת מוחין דפב"פ בעליון, ע"כ נבחן התחתון קודם לעליון, כי קודם ואח"כ הרוחניים, פירושם סיבה ומסובב.

420. מאין לנו זה? זה נלמד מן המשכן, כמ"ש, הוקם המשכן, שמורה אשר משכן אחר הוקם עימו, משכן של מעלה, שהיא הנוקבא. ועד שלא הוקם המשכן למטה, לא הוקם המשכן למעלה. אף כאן, כשהוקם למטה, בעת שהשיגו אדם וחווה פב"פ, הוקם למעלה, השיגו גם זו"ן של מעלה הפב"פ. ומשום שעוד לא ניתקן למעלה, שזו"ן לא ניתקנו עוד בפב"פ, ע"כ לא נבראו אדם וחווה פב"פ.

ומוכיח שזו"ן עוד לא היו פב"פ, כמ"ש, כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ. שמורה, שלא היה להם זיווג פב"פ, כי ה' אלקים, ז"א, הארץ הנוקבא. ומשום זה מסיים הכתוב, ואדם אין. כלומר, שלא היה כתיקונו פב"פ, אלא דו פרצופים.

418. וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, כי לא המטיר ה' על הארץ. וכל שיח השדה, אלו אילנות גדולים, לאחר שניטעו, והיו עוד קטנים. וכל שיח השדה טרם יהיה, אין הפירוש שלא היו כל עיקר, אלא שהיו עוד קטנים.

419. אדם וחווה זה בצד זה נבראו. ולמה לא נבראו פב"פ? משום שכתוב, כי לא המטיר ה' על הארץ, וזיווג דזו"ן עוד לא היה כתיקונו. וכשניתקנו אדם וחווה שלמטה, והוחזרו פב"פ, אז ניתקנו גם למעלה פב"פ.

תחילה היו אדם וחווה דו פרצופים. כי חווה הייתה בחינת קו שמאל של אדם, ולא הייתה פרצוף בפני עצמה. מטעם שזיווג זו"ן לא היה עוד בשלמות, שהם המולידים אותם, כמ"ש, כי לא המטיר ה' על הארץ, שעוד לא היה זיווג זו"ן על מקומו. כי ה', ז"א. הארץ, הנוקבא שלו. ולא ניתקנו זו"ן פב"פ, מטרם שניתקנו אדם וחווה פב"פ.

וטעם הדבר, כי יש ב' עיבורים בשביל כל מדרגה. בעיבור א' הוא משיג ו"ק בלי ראש. ובעיבור ב' משיג הגדלות. ועיבור א' כל עליון מעלה את התחתון שלו אליו ומתקנו. אבל עיבור הב' עולה התחתון לעליון שלו מעצמו, בהעלאת מ"ן. כי עיבור הא' נעשה, בעת שהעליון משיג גדלות א', שאינו עוד פב"פ, אלא במוחין דאחוריים, שמחזיר אצלו אותיות אליה שנפלו

כי כל תחתון ועליון הם זכר ונוקבא, והתחתון נבחן לנוקבא בערך העליון שלו. והעלאת מ"ן נבחן לחשקה, משום שעולה למעלה רק בכוח החשק. ואד יעלה מן הארץ, שמ"ן עולה מהנוקבא, מאדם התחתון, הנבחן לנוקבא כלפי זו"ן, העליון שלו. ואז יוצאים הפב"פ של זו"ן, והשקה את כל פני האדמה.

ומה הטעם, שלא המטיר? משום שזו"ן לא היו פב"פ, משום שעוד לא היה התיקון, שכתוב עליו, ואד יעלה מן הארץ. שאדם עוד לא העלה מ"ן לזו"ן. ובלי מ"ן של אדם, אינם יוצאים מוחין דפב"פ של הזו"ן. וע"כ מהארץ התחתונה, מאדם וחווה, התעוררה הפעולה של פב"פ למעלה, בזו"ן.

424. עשן עולה תחילה מן הארץ. והענן מתעורר. ואח"כ מתחבר הכול זה בזה. זה דמיון אל עליית מ"ן, מהנוהג בעוה"ז בירידת גשמים. שתחילה עולה אדים ועשן מהארץ, מלמטה למעלה, שמהם מתעוררים למעלה עננים, ומורידים הגשמים מלמעלה למטה.

ועד"ז העשן של הקורבן, הנשרף על המזבח, מתעורר ועולה בעליית מ"ן, מלמטה למעלה בזו"ן, ועושה שלמות למעלה. שהמוחין דפב"פ יוצאים בהם, שהם שלמות הזו"ן. ומתחבר הכול זה בזה, שיוצאים המוחין דפב"פ, ומזדווגים פב"פ, הן למעלה והן למטה.

ועד"ז למעלה, בעליונים עצמם, התעוררות מתחילה תמיד מהתחתון לעליון, ואח"כ נשלם הכול. שלמעלה ג"כ, כל מדרגה תחתונה מעלה מ"ן לעליונה הסמוכה אליה, וכן העליונה למעלה העליונה, כולם מעלים מ"ן, תחילה עד העליונה מכולם. ואז השפע מושפע מא"ס מלמעלה למטה, ויורדים ממדרגה למדרגה, מכל עליון לתחתון שלו, עד שבאים למטה.

באופן, שמבחינת מ"ן, נמצאים כל תחתון מוקדם לעליון שלו. ומבחינת מ"ד, המוחין המושפעים מלמעלה, נמצא כל עליון מוקדם לתחתון שלו. ואם כנ"ל, הנוקבא לא הייתה מתחילה בהתעוררות, לא היה מתעורר כנגדה למעלה ז"א. ובחשק שלמטה, נשלם למעלה.

בזה נותן טעם לחיוב של עליית מ"ן למוחין. כי יש להבין זה מנוקבא עם ז"א, אשר ז"א חסדים מכוסים, ואינו מתעורר לחכמה לעולם, כמו הבינה. אבל הנוקבא צריכה להארת חכמה. ונמצא, כל זמן שאין הנוקבא מעלה מ"ן לז"א, אין לז"א צורך להמשכת מוחין מא"א. אלא אחר עליית מ"ן של הנוקבא, הוא ממשיך המוחין דהארת חכמה מא"א בשבילה, ומשיגים המוחין דפב"פ.

וזה הטעם מספיק לכל מדרגות של אצילות. מפני שכולן בחסדים, ורק הנוקבא לבדה צריכה להארת חכמה. ואח"כ ללידת זו"ן, עולים זו"ן

421. וכאשר נשלמה חוה, שננסרה ונתקנה עימו פב"פ, אז נשלם אדם. וקודם לכן, לא נשלם האדם, כי חוה נבחנת לתחתון כלפי אדם. וע"כ היא סיבה ליציאת מוחין של אדם. ולא כתוב עד עתה אות ס' בפרשה, כי סמ"ך מורה על הנוקבא, והיא עוד הייתה נכללת באדם, בדו פרצופים.

ומה שנאמר, שלא כתוב עד עתה אות ס' בפרשה, ולא נאמר, בתורה, משום שבפרשה הקודמת יש אות ס', כמ"ש, הסובב את כל ארץ. ורק בפרשה זו של בריאת אדם, לא נמצא ס' עד שכתוב, ויסגור בשר תחתנה.

ואע"פ שהיה נוקבא לאדה"ר, מטרם שנתקנה חוה, שנקראת לילית ראשונה, וא"כ היה לו ס', קודם שנבראה חוה. אבל ס' פירושו עזר, העוזר של זו"ן למעלה, אחר שהוחזרו פב"פ, שאז פב"פ נבחן, שהזכר והנוקבא נסמכו זה כנגד זה, שמחזקים אחד לחברו, כי כמו שהנוקבא מתחזקת מז"א באור החסדים, כן הז"א מתחזק מהנוקבא בהארת החכמה.

כמ"ש, סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר. סמוכים, שזכר ונוקבא סמוכים ביחד, פב"פ. ובזה מתורץ, שלילית לא נקרא ס', כי לא גרמה למעלה בחינת עזר, שפירושו מוחין דפב"פ.

422. כי לא המטיר ה' אלקים על הארץ, שזו"ן לא היו עוד פב"פ, משום שזה בזה סומך. שזו"ן פב"פ סומכים אדם וחווה שיהיו פב"פ. וכן אדם וחווה פב"פ סומכים הזו"ן שיהיו פב"פ. עולם התחתון, אדם וחווה, בני עוה"ז, כאשר ניתקן, ואדם וחווה הוחזרו פב"פ וניתקנו, נמצא אז ס' למעלה, שגם זו"ן מוחזרים פב"פ. ומקודם לכן, מטרם שזו"ן הוחזרו פב"פ, לא היה הפעולה למטה בתיקונו. כלומר, הפעולה ובניין של אדם וחווה פב"פ, לא היה יכול לצאת, משום שלא המטיר ה' אלקים על הארץ, שזו"ן עוד לא היו פב"פ.

הרי שזה בזה תלויים. זו"ן תלויים בפב"פ דאדם וחווה. וכן להיפך, אדם וחווה תלויים בזו"ן. והפב"פ דזו"ן תלויים רק בהעלאת מ"ן של אדם, ופב"פ של אדם תלויים במוחין דפב"פ של זו"ן. והמוחין דפב"פ דזו"ן מוקדמים בהכרח לפב"פ דאדם וחווה. אלא משום שהמ"ן של האדם הם סיבה ליציאת מוחין דפב"פ דזו"ן, ע"כ נחשבים לקודם, כי קודם ואח"כ, ברוחניות, שאין שם זמן, פירושו, סיבה ומסובב.

423. ואד יעלה מן הארץ. זה התיקון של מטה, של האדם. שהוא מוקדם לפב"פ של זו"ן. ואח"כ, והשקה את כל פני האדמה, שיצאו הפב"פ של זו"ן. וז"א השקה את המלכות, אדמה. כי, ואד יעלה מן הארץ, חשקה של הנוקבא יעלה אל הזכר. כי העלאת מ"ן של התחתון לעליון נבחן לחשקה של נוקבא לדכורא.

שהיא טוב, ואחת מעצמה בלתי ממותקת, שהיא רע. והיא יונקת משתייהן יחדיו, ע"כ נקראת עצה"ד טו"ר.

428. וכל הנטיעות, הספירות של המלכות, שורים על ב' נקודות טו"ר, כי אלו הנקודות הם יסוד של הנוקבא, שהיא מתחת כל הספירות. ובו נאחזים נטיעות אחרות עליונות, חגי"ת נה"י דז"א, שהנוקבא נבנית מהם בעת גדלותה, שהם נקראים ארזי לבנון. ארזי לבנון אלו ששת ימים עליונים, ששת ימי בראשית, כמ"ש, ארזי לבנון אשר נטע. כי הם ודאי נטיעות, שהתקיימו אחר שנעקרו ממקומם, ונטעו אותם במקום אחר.

429. מכאן ואילך כתוב ס' בפרשה, שהוא הס' שבכתוב, ויסגור בשר תַחְתָּנָה. כלומר, שמאז ואילך נעשה חוה בבחינת סָמך. ותחילה הייתה חוה דבוקה בצידו, והיו דבוקים זה בצד זה. ועקר אותם הקב"ה ודאי, כמ"ש, וייקח אחת מצלעותיו, ושתל במקום אחר, באו"א, כמ"ש, ויבן ה' אלקים את הצלע. ה' אלקים, או"א, כלומר זו"ן שהלביש אותן, את או"א, ונעשו כמוהם. והם העלו אליהם את חוה, ובנו אותה לפרצוף מיוחד פב"פ. וחזרו אדם וחוה להיות ב' פרצופים פב"פ. ובזה התקיימו בשלמות.

ומטרם הס' בפסוק, ויסגור בשר תחתנה, לא הייתה חוה בבחינת סמך אל אדם, שפירושו ב' פרצופים פב"פ, אלא דו פרצופים זה בצד זה. אלא אחר שעקר אותה הקב"ה לחוה, כמ"ש, וייקח אחת מצלעותיו, מאז והלאה נעשית חוה סמך, כי חזרו פב"פ. ע"כ נכתבה הסמך תכף אחר העקירה, כמ"ש, ויסגור בשר תחתנה. עד"ז נסמכו גם עולמות העליונים, זו"ן, שתחילה היו דו פרצופים, ואח"כ עקר אותם הקב"ה, שהם או"א עילאין. והעלו אליהם את הנוקבא, ובנו אותה, והתקיימו זו"ן בקיום שלם, כלומר בפב"פ.

430. אדם וחוה נקראים נטיעות, כמ"ש, נצר מטעיי מעשה ידי להתפאר. מעשה ידי, הכוונה אדם וחוה, שלא עסקו בהם בריות אחרות, רק הקב"ה לבדו. ולהם קורא הכתוב נצר מטעיי. הרי שאדם וחוה נקראים נטיעות, כמ"ש, ביום נָטַעַן תשגשי, נְד קציר ביום נְחָלָה וכאב אנוש. שביום שניטעו בעולם, חטאו. מדבר באדה"ר וקורא להם נטיעה, כמ"ש, ביום נטעך.

431. הנטיעות, זו"ן, היו קטנים, כקרני חגבים. ואור שלהם היה דק, ולא היו מאירים. כיוון שניטעו במקום אחר, שעלו לאו"א וניתקנו, גדלו אורותיהם, ונקראו ארזי לבנון. וכן אדם וחוה, מטרם שניטעו במקום אחר, בזו"ן, לא גדלו באור, ולא העלו ריח טוב, ודאי שנעקרו ממקומם, ונשתלו למעלה בזו"ן, וניתקנו כראוי.

למדרגת או"א, ונעשית הנוקבא כמו אמא, בחסדים מכוסים. ונמצא עתה רק חוה התחתונה צריכה להארת חכמה, במקום הנוקבא דז"א, שתהיה צריכה להארת חכמה. וע"כ המוחין דאדם תלויים עתה בחוה, שהיא המעוררת את העליון שלה, אדם, שיעלה מ"ן לזו"ן להמשכת הארת חכמה. וכן זו"ן לעליונים מהם וכו', עד המשכת השפע מא"ס.

425. למה כתוב, ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע. הלוא עצה"ד אינו באמצע הגן? אלא עה"ח מהלך 500 שנים, וכל מימי בראשית מתחלקים תחתיו. ומהלך 500 שנה, משום שעה"ח באמצע הגן ממש, בחינת קו אמצעי. וע"כ כולל ומשפיע מחמשת הספירות שבבינה, שכל אחת מאה, לגן, המלכות, שנה. שזהו שעה"ח מהלך 500 שנה, שמהלך ומשפיע חמשת הספירות כח"ב תו"מ שבבינה, אל שנה, המלכות והגן. והוא לוקח כל מימי בראשית, כל המוחין שבבינה שחזרה לחכמה, הנקראת בראשית, ומתחלקים תחתיו.

426. למה מתחלקים תחת עה"ח כל מימי בראשית? שהרי אותו הנהר, הנמשך ויוצא מעדן, הבינה, שורה על הגן ונכנס בו. כלומר, המוחין שעה"ח מאיר בגן, הם מהנהר, מבינה, ומבינה מתחלקים המים לכמה צדדים. כי המוחין אינם מאירים בבינה, אלא בג' נקודות חולם שורוק חיריק, שהם התחלקות המוחין לג' צדדים ימין שמאל אמצע. והגן לוקח כל ג' הצדדים שבמוחין, ואח"כ הם יוצאים ומושפעים ממנה לתחתונים, ומתחלקים לכמה נחלים למטה.

כמו שהגן קיבל המוחין בהתחלקות לג' צדדים ימין שמאל אמצע, כן כשהוא משפיע לתחתונים, מקבלים גם הם בהתחלקות לג' צדדים, כמ"ש, יִשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ יַעַר. שכל אחד מהתחתונים מקבל מהבחינה שכנגדו שבמוחין של הנוקבא.

כמו שהמוחין יוצאים מעולם העליון, בינה, ששם יוצאים בג' צדדים, והבינה משקה המוחין לאלו הרים העליונים דאפרסמון הטהור, שהם חגי"ת דבינה. ואח"כ, כשמגיעים משם, מחגי"ת דבינה, לעה"ח, ז"א, מתחלקים ג"כ המוחין לכל צד, לפי דרכו ימין שמאל אמצע. ולפיכך מתחלקים כן גם בגן, המקבל מעה"ח, וגם בבי"ע, המקבלים מהגן.

427. עצה"ד טו"ר, הוא באמצע בין טוב, ימין, ובין רע, שמאל. למה נקרא כן, הרי העץ הזה אינו באמצע, אלא שנוטה לשמאל יותר מימין? משום שיונק מב' הצדדים, ימין ושמאל. ויודע, אותם שמתדבק בהם, כמי שיונק ממתוק וממר. ומשום שיונק מב' הצדדים, ויודע אותם, שמתדבק בהם, ושורה בתוכם, נקרא משום זה טו"ר.

משום זה נקראת הנוקבא עצה"ד טו"ר. כי יש ב' נקודות בנוקבא: אחת ממותקת מהבינה,

וַיְצוּ ה' אֱלֹקִים עַל הָאָדָם

434. אדה"ר היה מושך בעורלתו, שהפריד ברית קודש, יסוד דז"א, ממקומו וחלקו, מהשכינה. וע"כ ודאי היה מושך בעורלה, שעזב את ברית קודש, הייחוד של הקב"ה ושכינתו. והתדבק בעורלה, הקליפה, המפרידה בין הקב"ה לשכינתו. והתפתה בדברי הנחש.

435. ומפרי העץ, לא תאכלו ממנו, פן תמותון. מפרי העץ, זו האישה, הנוקבא דז"א. לא תאכל ממנו, משום שכתוב, ורגליה יורדות מוות, שרגלי הנוקבא יורדות לקליפות, ששם המוות. כלומר, אם ממשיך שפע ממנה לבדה, כשאינה בזיווג עם בעלה.

ואין לומר, שעצה"ד הוא ס"א, ואינו הנוקבא דקדושה, כי בנוקבא דז"א יש פירות, וייתכן לומר עליה, ומפרי העץ. אבל בס"א אין פירות, כי אל אחר הסתרס ולא עושה פרי. ואיך אומר הכתוב עליו, ומפרי העץ? אלא כמ"ש, כי ביום אכולך ממנו מות תמות, ע"כ נקרא האילן אילן המוות, אע"פ שהיא הנוקבא דקדושה, כמ"ש, ורגליה יורדות מוות, אע"פ שהיא עצמה היא חיים וקדושה.

436. האילן הזה, עצה"ד, הושקה מלמעלה, וגדל, והיה שמח, כמ"ש, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. הגן, פירושו הנוקבא דז"א. ונהר זה, בינה, נכנס בנוקבא, ומשקה אותה. שמשפיע לה מוחין דגדלות, ונעשה הכול אחד. שע"י מוחין אלו, נעשו ז"א ונוקבא אחד. כי משם ולמטה, כלומר, למטה מהנוקבא דז"א, כבר יש פירוד, ואינם יכולים לקבל המוחין הללו, כמ"ש, ומשם ייפרד. כי למטה מהגן כבר נפרד ואינו כולו אלקיות, כי נ"ר דבי"ע, שמתחת הנוקבא, אינם אלקיות.

432. ויצו ה' אלקים על האדם לאמור, מכל עץ הגן אכול תאכל. אין צו אלא עבודה זרה. ה', זו ברכת השם. אלקים, אלו הדיינים. על האדם, זו שפיכת דמים. לאמור, זה גילוי עריות. אין צו אלא עבודה זרה, כלומר, כל מקום שנאמר צו, רומז על איסור עבודה זרה. אף כאן מורה המילה, ויצו, שאסור לו עבודה זרה.

על שבע מצוות אדה"ר הצטווה כאן. ויצו, הוא עבודה זרה. ה', זה איסור ברכת השם. אלקים, אלו הדיינים, שישפטו צדק. על האדם, זה איסור שפיכת דמים. לאמור, זה איסור גילוי עריות. מכל עץ הגן, ולא גזל. אכול תאכל, ולא איבר מן החי.

מכל עץ הגן אכול תאכל, מורה שהתיר לו הכול, אפילו עצה"ד, אלא שיאכל אותם בייחוד. שעצה"ד יהיה בייחוד עם שאר עצי הגן.

433. כי אנו רואים, אשר אברהם אכל מעצה"ד, ויצחק, ויעקב, וכל הנביאים אכלו מעצה"ד. ועכ"ז, וחיו. אבל התירוץ הוא, כי אילן זה, עצה"ד, אילן המוות הוא. שכל מי שנוטל אותו עצמו לבדו, הוא מת, כי סם המוות לקח. פירוש עצה"ד, היא הנוקבא דז"א. וצריכים תמיד לייחד אותה עם שאר עצי הגן, הספירות דז"א. ואז אפשר לאכול ולקבל השפע ממנה, שהיא עצה"ד.

ובאופן זה אכלו ממנה אברהם יצחק ויעקב וכל הנביאים. אבל מי שאינו מייחד הנוקבא עם ז"א בעלה, אלא שממשיך שפע ממנה עצמה לבדה, אז היא סם המוות, כמ"ש, ביום אכולך ממנו מות תמות. כלומר, ממנה לבדה, משום שמפריד ומקצץ בנטיעות. שמפריד בין הקב"ה ושכינתו. וע"כ דינו מיתה.

והנחש היה ערום

פיתה אותם לחטוא, וחיבל באילן הראשון שברא הקב"ה בעולם, את אדה"ר.

439. ודבר זה היה תלוי על ס"מ, מה שעשק את המוחין והברכות מאדה"ר ע"י עורמתו, שהחטיאו בעצה"ד. עד שבא אילן אחר הקדוש, יעקב, ולקח מס"מ בחזרה את הברכות, שלא יתברך ס"מ המלאך מלמעלה, שהוא שרו של עשיו, ולא יתברך עשיו למטה. כי ע"י חורבנו של אדה"ר, נבנו ס"מ ועשיו. וע"י חורבנם של ס"מ ועשיו, חוזרת ונבנית הקדושה. ולפיכך, כיוון שס"מ בעורמתו עשק את הברכות מהקדושה, חזר יעקב ולקח את הברכות מס"מ ומעשיו בעורמה.

437. והנחש היה ערום. הנחש הוא יצה"ר, המפתה לחטוא. והנחש היה נחש ממש. אלא ודאי הכול אחד. כי ס"מ היה ונראה רוכב על נחש. וצורת הנחש הוא השטן, היצה"ר, המפתה לבני אדם לחטוא, ואח"כ עולה למעלה ומשטין. הרי שהכול אחד. ואפשר לומר, שהנחש הוא יצה"ר, ואפשר לומר, נחש ממש.

438. באותה שעה, ירד ס"מ המלאך מהשמיים, ורכב על הנחש הזה, וצורתו ראו כל הבריות, וברחו מפניו. ובאו הס"מ והנחש בדברים עם האישה, וגרמו מוות לעולם. ודאי בחכמה הביא ס"מ קללות על העולם, שבעורמה

המצוות היו רק על אילן זה של עצה"ד, משום שבו נאחזות כל אלו המצוות.

445. כי כל מי שלוקח עצה"ד, הנוקבא לבדה בלי בעלה ז"א, עושה פירוד בין ז"א לנוקבא. ונמצא שלוקח אותה שתשפיע בהמונים שלמטה שבבי"ע דפרודא, ששם הקליפות, שהם נאחזים בעצה"ד. ולוקח בזה על עצמו איסורי עבודה זרה, ושפיכת דמים, וגילוי עריות :

א. עבודה זרה הוא עובר, באלו השרים הממונים, שהוא המשיך להם השפע מעצה"ד. ונמצא עובד אל הממונים, שהוא עבודה זרה.

ב. שפיכת דמים הוא עובר, משום שבאילן הזה תלויים הכוחות של שפיכת דמים, כי הוא בצד שמאל, גבורה. וס"מ, שרו של עשיו, התמנה ע"ז.

ג. גילוי עריות הוא עובר, משום שעצה"ד אישה היא. ונקרא אישה, הנוקבא דז"א. ואסור להזמין אישה לבדה, אלא ביחד עם בעלה. שלא יהיה נחשד בגילוי עריות. והחטא של עצה"ד הוא, שלקח הנוקבא לבדה בלי בעלה.

וע"כ בכל שבע המצוות הצטווה באיסור האילן הזה דעצה"ד. כיוון שאכל ממנו, עבר בכולם, כי כולם נאחזים בו.

446. רבי יהודה אמר, ודאי שדבר זה, איסור עצה"ד, כן הוא. כי אסור להתייחד עם אישה לבדה, אלא א"כ בעלה עימה. מה עשה אותו רשע, ס"מ? אמר, הרי נגעת באילן הזה ולא מתי. אף את קרבי ונגעי בידך בו, ולא תמותי. ודבר זה הוא הוסיף מעצמו, שהרי לא נאסר על הנגיעה, אלא על אכילה.

447. מיד, אחר שנגעה בעצה"ד, כתוב, ותרא האישה, כי טוב העץ למאכל. רבי יהודה אמר, האילן הזה העלה ריחות, כמ"ש, כריח שדה אשר בירכו ה'. ומשום הריח, שהיה עולה ממנו, חמדה אותו לאכול ממנו. רבי יוסי אומר, שהראייה שלה הביאה לה את החמדה לאכל מעצה"ד, ולא הריח. שהרי כתוב, ותרא האישה. אמר לו רבי יהודה, הרי אחר החטא כתוב, ותיפקחנה עיני שניהם. הרי שלא השיגה ראייה, אלא לאחר האכילה. אבל מקודם האכילה, לא השיגה אלא רק ריח בלבד.

אמר לו רבי יוסי, ראייה זו שמקודם האכילה, היה בשיעור של האילן, אור נקבה, שראייה זו הביאה לה החמדה. אבל הראייה שהשיגה אחר האכילה, הייתה בשיעור יותר גדול מבחינת האילן. וע"ז כתוב, ותיפקחנה עיני שניהם, כמ"ש, ותרא האישה. ומילת האישה הוא מדויק, להורות שהראייה הייתה באור של בחינת נקבה.

448. ותרא האישה כי טוב העץ. וכתוב, ותיקח מפְּרִיו. ראתה ולא ראתה, כי טוב העץ. ראתה כי טוב העץ, ולא יכלה להחליט. כי כתוב,

ומה שדווקא יעקב התעצם בזה, להשיב את הגזילה שגזל ס"מ מאדה"ר, כי יעקב היה דומה לאדה"ר. כי יופיו של יעקב היה כיופיו של אדה"ר. וע"כ כמו שמנע ס"מ הברכות מאילן הראשון, שהוא אדה"ר, כן יעקב, שהוא אילן דומה לאדה"ר, מנע הברכות מס"מ למעלה, ולמטה, מעשיו. ויעקב, כל מה שלקח, שלו לקח, מה שגזל ס"מ מאדה"ר. וע"כ כתוב, ויבאבק איש עימו, שהוא ס"מ.

440. והנחש היה ערום. הנחש הוא יצה"ר, הוא מלאך המוות. ומשום שהנחש הוא מלאך המוות, ע"כ גרם מוות לכל העולם. שפיתה לחוה לחטוא בעצה"ד. וכמ"ש, קץ כל בשר בא לפניי, שפירושו, מלאך המוות, שעושה קץ לכל בשר, שנוטל הנשמות מכל בשר. ונקרא כך, קץ כל בשר.

441. הנחש פתח באף, שאמר, אף כי אמר אלקים. והביא אף וכעס לעולם. אמר לאישה, באילן הזה ברא הקב"ה את העולם, כי העולם נברא ע"י הנוקבא. וע"כ ודאי אכלו ממנו, והייתם כאלקים יודעי טו"ר, ותוכלו גם אתם לברוא עולמות ע"י הנוקבא. כי ז"א אלקים. שמו הנוקבא, עצה"ד טו"ר. וע"כ אם תאכלו מעצה"ד, שהוא שמו, כלומר, שיתדבקו בנוקבא ובשפעה, והייתם כאלקים, כמו ז"א, ותוכלו לברוא עולמות כמוהו.

442. הנחש לא אמר כן, כי אילו אמר, באילן הזה ברא הקב"ה את העולם, היה טוב, כי האילן הוא כגרון ביד החוצב בו. כי עצה"ד היא הנוקבא דז"א. ואילו אמר, שז"א ברא העולם ע"י הנוקבא, היה אומר אמת. כי הוא משמש בנוקבא, כמו גרון ביד החוצב בו. כי הנוקבא אין לה מעצמה ולא כלום, אלא רק מה שנותן לה ז"א. ונמצא, הפועל הוא, ז"א. שזהו ודאי אמת.

אבל לא אמר כן הנחש. אלא אמר, מאילן הזה אכל הקב"ה. שז"א קיבל שפע מן הנוקבא, ואז ברא ז"א העולם. וכל אומן שונא את חברו, אכלו מעצה"ד. וגם אתם תוכלו לברוא עולמות. וזהו שקר גמור, שהרי הנוקבא מקבלת הכול מז"א. וע"כ אמר, כי יודע אלקים, כי ביום אכולכם ממנו ונפקחו עיניכם, והייתם כאלקים יודעי טוב ורע. משום שיודע זה, שתהיו כאלקים, ותבראו עולמות כמותו, ע"כ ציווה אתכם, שלא תאכלו ממנו.

443. כל דבריו דברי שקר. ואפילו בתחילת הדברים דיבר שקר, שכתוב, אף כי אמר אלקים, לא תאכלו מכל עץ הגן. ואינו כן, שהרי כתוב, מכל עץ הגן אכול תאכל, והתיר לו הכול.

444. אמר רבי יוסי, הקב"ה ציווהו על עבודה זרה, על ברכת ה', על הדיינים, על שפיכת דמים, ועל גילוי עריות. וכי כמה אנשים היו בעולם, שהיה צריך הקב"ה להזהירו עליהם? כל אלו שבע

452. ויתפרו עלה תאנה. שהתדבקו להתכסות בצללים של האילן, שאכלו ממנו. כי עלי האילן עושים צל מתחתיהם. כי יש צל מהקדושה, כמ"ש, בצילו חימדתי וישבתי. וכן יש צל מהקליפה, כמ"ש, זה לעומת זה עשה אלקים. ואחר שחטאו בעצה"ד, משך עליהם את הצל של אילן המוות, שהוא צלמוות. ובמקום שהיה להם בתחילה הזוהר העליון. שהיה חופף עליהם, נמצאו עתה, בצל של הקליפה, הנקרא עלה תאנה.

ויעשו להם חגורות. כיוון שידעו מעוה"ז והתדבקו בו, אז ראו, שעוה"ז מונהג ע"י עלי האילן הללו, ועשו להם חיזוק, להתחזק בהם בעוה"ז. כי קודם החטא היה העולם מונהג ע"י הקדושה לבדה. וע"י חטא דעצה"ד, הפילו המוחין ממדרגות הקדושה, והקליפות התמלאו מחורבנה של הקדושה, וניתנה ההנהגה בידי הס"א, כמ"ש, ארץ ניתנה ביד רשע.

ונמצא, שעם החטא דעצה"ד, נתנו כוח ושליטה לעלי תאנה, שהם הצללים של הס"א, שישלטו בעוה"ז. ואז ידעו כל מיני כישוף שבעולם, ורצו לחגור כלי זין מכוחם של עלי האילן הללו, כדי להגן על עצמם.

453. גי נכנסו בדין ונידונו, נחש ואדם וחיה. ועולם התחתון קולל, ולא חזר למצבו, מכוח זוהמת הנחש. עד שעמדו ישראל על הר סיני, שאז פסקה הזוהמה.

454. אחר החטא, הלביש אותם הקב"ה בלבושים, שהעור נהנה מהם ולא הנפש. כמ"ש, כותנות עור. בתחילה היו להם כותנות אור, שהעליונים היו משתמשים בהם למעלה. כי מלאכים עליונים היו באים לאדה"ר, ליהנות מהאור ההוא, כמ"ש, ונתחַסְּרְהו מעט מאלקים וכבוד והדר תַעֲטְרְהו. ועתה, שחטאו, ניתן להם כותנות עור, אשר העור נהנה מהם, הגוף, ולא הנפש.

455. אח"ז הולידו את הבן הראשון, בן הזוהמה של הנחש היה. שניים באו על חוה, אדם והנחש. והתעברה מהם, והולידה שניים, קין והבל. זה יצא למינו של מולידו, וזה יצא למינו של מולידו. והרוח שלהם נפרד. זה לצד הקדושה, וזה לצד הטומאה. זה דומה לבחינתו, וזה דומה לבחינתו. לצד שיצאו ממנו.

שבזה שנשמעה לעצת הנחש, הטיל בה זוהמתו. והתעברה זוהמת הנחש בגופה של חוה. ואח"כ בה אדם עליה, ונבחן שהתעברה משניהם, מזוהמת הנחש ומקדושת אדה"ר. ותחילה יצא ממנה קין, שהיה מעורב בזוהמת הנחש. ואח"כ, שכבר יצאה הזוהמה מחוה עם לידת קין, יצא ממנה הבל בקדושת אדה"ר.

ותיקח מפריו. ולא כתוב, ותיקח ממנו, מן העץ, כי לא החליטה בדעתה, כי טוב העץ.

בזה שלקחה מפריו ולא מן העץ, התדבקה במקום המוות, וגרמה מוות לכל העולם, והפרידה החיים מן המוות. כי היסוד, הדבוק בנוקבא, נקרא עץ עושה פרי, והנוקבא נקראת פרי. והנוקבא כשהיא לעצמה לבדה בלי היסוד, היא מוות. וכיוון שלקחה מהפרי ולא מן העץ, נמצא שהתדבקה במקום המוות, והפרידה היסוד, שהוא החיים, מן הנוקבא, שהיא מוות, בעת שנפרדת מהיסוד.

ובחטא הזה גרם פירוד להפריד הנוקבא מבעלה ז"א. שהרי קול, ז"א, ודיבור, הנוקבא, אינם נפרדים לעולם. ומי שמפריד קול מדיבור, את הז"א מן הנוקבא, נעשה אילם ואינו יכול לדבר. וכיוון שניטל ממנו הדיבור, הוא ניתן לעפר. וע"כ נאמר לו, ואל עפר תשוב.

449. נאלמתי דומייה, הַחֲשִׁיתִי מִטוֹב. אמרה כנ"י, הנוקבא דז"א, בזמן הגלות. משום שהקול, ז"א, מנהיג את הדיבור, הנוקבא. וכיוון שהיא בגלות, הרי הקול נפרד ממנה. והדיבור, הנוקבא, לא נשמע. וע"כ אמרה הנוקבא, נאלמתי דומייה. משום שהחשיתי מטוב, ז"א הנקרא טוב, והוא קול. ונמצא שהקול אינו הולך עימה.

וישראל אומרים אז, לַךְ דומייה תהילה. דומייה, זו תהילה לדוד. שנוקבא, הנקראת תהילה בעת גדלותה, נעשית דומייה בגלות, ומשותקת בלי קול. לַךְ, ישראל אומרים לז"א, בשבילך היא דומייה ושותקת. כי הקול, ז"א, הסתלק ממנה.

450. ותיקח מפריו. שחיה סחטה ענבים ונתנה לו לאדם. ובאכילתם, גרמו מוות לכל העולם. כי באילן דעצה"ד שורה המוות. והוא אילן השולט בלילה, הנוקבא, המאור הקטן לממשלת הלילה. ועליה כתוב, וְתָקַם בְּעוֹד לַיְלָה. וכשהיא שולטת בלילה, כל בני העולם טועמים טעם המוות. כי השינה הוא אחד משישים ממוות.

אלא אלו בני האמונה מקדימים ונותנים לה נפשותיהם בפיקדון, שאומרים קודם השינה, בידך אפקיד רוחי. ומשום שהנפשות הן בפיקדון בנוקבא, בזמן שליטת טעם המוות, אינן ניזוקות, והנפשות חוזרים בבוקר למקומם, לגופים. וע"ז כתוב, ואמונתך בלילות. אשר האמונה, הנוקבא, שולטת בלילה.

451. ותיפקחנה עיני שניהם. שנפקחו לדעת את רעות העולם, מה שלא ידעו עד עתה. כיוון שידעו ונפקחו עיניהם לדעת רע, אז כתוב, ויידעו כי עירומים הם, שאיבדו זוהר העליון, שהיה חופף עליהם, והסתלק מהם, ונשארו עירומים ממנו.

פני האדמה, ומפניך אָסֶתֶר, והיה כל מוצאי יהרגני. שהתיירא מפני המחנות שבאו להורגו. מפניך אסתר, כי אמר, אהיה מוסתר ומוחרב מהבניין שלי. כי קין היה איש האדמה. וכיוון שגירש אותו מעל פני האדמה, אי"כ התפרק כל הבניין שלו, ולא נשאר לו כלום בעולם. ועוד, מפניך אסתר, כמ"ש, ולא הסתיר פניו ממנו. וכתוב, ויסתר משה פניו. וע"ז אמר קין, מפניך אסתר. שאמר, אהיה נסתר מהפנים שלך, שלא ישיחו עליי. וע"כ, כל מוצאי יהרגני.

456. מצד קין באים כל המדורים של המינים הרעים, והרוחות השדים, והמכשפים. מצד הבל נמשך בעולם יותר רחמים. אבל לא בשלמות. בדומה ליין טוב, המעורב ביין הרע. והעולם לא ניתקן על ידו, עד שנולד שֵׁת, והתייחסו אחריו כל הדורות של צדיקי העולם, ובו נוסד העולם. ומקין באים כל המחוצפים והחוטאים ורשעי העולם.

457. בשעה שקין חטא, היה מתיירא, כי ראה לפניו מיני מחנות מזוינים, שבאו להורגו. וכשעשה תשובה, אמר, הן גירשת אותי היום מעל

וישם ה' לקין אות

נוקבאות, ממנעולא וממפתחא. לכן קין קינא להבל על נוקבא יתרה שהיה לו, על הנוקבא דמנעולא.

רבי חייא אמר, הרי אנו רואים טעם הריגתו את הבל, כמ"ש, ואל קין ואל מנחתו לא שעה, וייתר לקין מאוד. שהוא משום שלא התקבל קורבנו, ולא משום נוקבא, כדברי רבי יהודה. אמר לו רבי יהודה, כן הוא, שחָכָה לקין על שלא התקבל קורבנו, והכול היה לפניו, בעת שהרג את הבל. כלומר, גם הקנאה על נוקבא היתרה.

459. ויאמר ה' אל קין, הלוא אם תיטיב שְׂאֵת, ואם לא תיטיב, לפתח חֲטָאת רובץ. אמר לו הקב"ה, אם תיטיב מעשיך, אז שְׂאֵת. שאת, כמ"ש בראובן בכור יעקב, ראובן בכורי אתה, כוחי וראשית אוני, יתר שְׂאֵת. כי לבכור יש תמיד מעלה ויתרון בכל דבר, והוא תלוי במעשיו. וע"כ אמר לו הקב"ה, אם תיטיב שאת. ואם לא תיטיב, לפתח חטאת רובץ.

458. וישם ה' לקין אות. אות אחת מכ"ב (22) אותיות התורה, אות ו', נתן עליו, כדי להגן עליו. כי אות ו' הוא אות ברית, שזכה בו אחר שעשה תשובה, וקיבל עליו שמירת הברית.

אמר רבי יהודה, ויהי בהיותם בשדה וַיִּקָּם קין אל הבל אחיו ויהרגהו. בשדה, פירושו אישה. וע"כ, מסיבה של אישה, קם והרג את הבל. כי מצד אישה, צד שמאל, ירש כוח רציחה, צד ס"מ. שגרם מוות לכל העולם, במה שפיתה לאדם ולחיה בעצה"ד. וקין קינא את הבל על נוקבא, על נוקבא יתרה שהייתה להבל.

כי עניין נשמת קין והבל הוא, שהבל מ"י וקין אל"ה. ונדע אשר מ"י נמשך מאו"א עילאין, ואל"ה נמשך מישסו"ת, אשר באו"א הם ב' נוקבאות, מנעולא ומפתחא. אבל לישסו"ת האצילו במפתחא לבד, שהיא נוקבא אחת. ונמצא, שקין, שנמשך מבחינת אל"ה, לא היה לו אלא נוקבא אחת, מפתחא. אבל להבל היו שתי

לפתח חטאת רובץ

להורות שברה"ש היה הפקידה. כי כל מקום שנאמר וה', מורה על ז"א ובית דינו, שהוא רה"ש של מעלה.

ומשום שאדם נולד ברה"ש, הוא נולד בדין, והעולם עומד אז בדין. וע"כ ודאי, לפתח חטאת רובץ, שהוא מלאך המוות. כדי להיפרע ממך. שכתוב, ואלך תשוקתו, של מלאך המוות להעניש אותך עד שישמידך.

462. לפתח חטאת רובץ, ואלך תשוקתו. ואתה תמשול בו, כמ"ש, ואתה מְחִיָּה את כולם. שמלכות, הנקראת אתה, מחיה כל, ואפילו את הקליפות. מכאן, שאין הקב"ה שולט. כלומר, שאין שליטתו מגולה, אלא בשעה שיושמדו רשעי עולם. וע"כ, כיוון שמלאך המוות ישמידם, ישלוט אז הקב"ה עליו, ולא ייתן אותו להרע לעולם. כי כתוב, ואתה, שהיא המלכות, תמשול בו.

460. לפתח חטאת רובץ. לפתח, פתח של מעלה, שממנו יוצאים דינים על מעשים הרעים של בני העולם. פתח, כמ"ש, פיתחו לי שערי צדק, שערי המלכות, הנקראת צדק. ולאותו הפתח של המלכות, חטאת רובץ, מלאך המוות, שעתיד להיפרע ממך.

461. ברה"ש נולד אדם, למעלה ולמטה, בזו"ן, הנקרא אדם העליון, ובאדם של מטה. שיש רה"ש למעלה, זו"ן, בשעה שהם בדין. ויש רה"ש שלמטה, רה"ש בזמן שהוא יום השישי לבריאת העולם, שבו נברא אדם התחתון. ומשמיענו בזה, שאדם נברא בדין, כי נברא ברה"ש של מטה, הנמשך מהבחינה שכנגדו למעלה, מרה"ש שלמעלה, זו"ן בשעת הדין.

ברה"ש נפקדות העקרות. מניין לנו שהיה ברה"ש? כי כתוב, וה' פקד את שרה. וה', הוא

לשופטם ולקיים הדין. ואתה תמשול בו. שהמלכות מגלה ממשלתה ע"י מלאך המוות, להיותו מעניש את החוטאים. ועוד, ואתה תמשול בו, ע"י תשובה. אם יעשה תשובה, אז ימשול על היצה"ר ומלאך המוות.

כלומר, שהמלכות תמשול על מלאך המוות, אחר שכבר עשה דין ברשעים. ולא ייתן אותו להרע יותר לבני העולם. המילה, ואתה, שבכתוב, ואתה תמשול בו, שם המלכות. **463.** הממשלה נמצאת בקשר המחלוקת, כדי

עזא ועזאל

464. כשהדורות של קין היו הולכים בעולם, היו משוויים ומחליקים את הארץ, והיו דומים למלאכי מעלה ולאנשים של מטה. והוא מטעם, שקין היה מהזוהמה של ס"מ, שבא על חוה, שהיה מלאך. וכן מזרע אדם. שמרוב גבורתם של בני קין עשו עם הליכתם את ההרים והעמקים שבארץ למישור. כשנפלו עזא ועזאל ממקום קדושתם למעלה, ראו בנות האדם וחטאו בהן, והולידו בנים. ואלו הם כמ"ש, הנפילים היו בארץ בימים ההם, וגם אחרי כן אשר יבואו בני האלקים אל בנות האדם וילדו להם.

465. בניו של קין היו בני האלקים. כי כשבא ס"מ על חוה, הטיל בה זוהמה, והתעברה והולידה את קין. וע"כ צורתו לא היה דומה לשאר בני אדם, מטעם היותו תולדה ממלאך. וכל אלו הבאים מצד קין, לא היו נקראים, אלא בני האלקים, משום שתוארם היה כמלאכים, הנקראים אלקים.

כי רחמיך יעקב, וחסדיך אברהם, שעלו מעולם התחתון. וזכו להיות מרכבה לזו"ן למעלה, כי האבות הן המרכבה. אף כאן, המה הגיבורים אשר מעולם, ג"כ שהתעלו מעולם התחתון והתחברו למעלה במרכבת הזו"ן. מעולם, זה מיטתו של שלמה, הנוקבא, אלא מבחינת הגבורה, כמ"ש, הנה מיטתו של שלמה שישים גיבורים סביב לה. כולם, כל שישים הגיבורים, שמסביב מיטתו של שלמה, נקראים בני האלקים.

466. ואפילו הנפילים, שהם בני עזא ועזאל ונעמה, נקראים ג"כ בני האלקים. כמ"ש, המה הגיבורים, שמורה מיעוט. שרק המה הגיבורים, ולא הנפילים הראשונים שהיו בארץ, מטעם ששישים היו, כפי החשבון של מעלה, נגד ו"ק, חג"ת נה"י דז"א. כתוב, המה הגיבורים אשר מעולם אנשי השם. וכתוב במלך שלמה, ז"א, הנה מיטתו של שלמה שישים גיבורים סביב לה. אף כאן הם שישים. אבל הראשונים נמשכים מו"ק.

468. בשעה שברא הקב"ה את האדם, ברא אותו בגן עדן, וציווהו על שבע מצוות. חטא בעצה"ד, וגורש מגן עדן. ב' מלאכי שמיים, עזא ועזאל, אמרו לפני הקב"ה, אילו היינו אנחנו בארץ, כמו האדם, היינו צדיקים. אמר להם הקב"ה, וכי יכולים אתם להתגבר על יצה"ר השולט בארץ. אמרו לפניו, אנו יכולים. מיד הפיל אותם הקב"ה משמיים. ובשעה שירדו לארץ, נכנס בהם יצה"ר, שנאמר, וייקחו להם נשים, חטאו ונעקרו מקדושתם.

467. מעולם ממש, שניתקנו למרכבה בשביל

469. כל הנטיעות, שהן הספירות דזו"ן, היו שתומים ורשימות דקות במקום אחד, במלכות. אח"כ עקר אותן הקב"ה משם, ושלח אותם במקום אחר, בבינה. ואז התקיימו, שהשיגו מוחותיהם.

470. זה ספר תולדות אדם. ג' ספרים פתוחים

ספר אמצעי יש בנוקבא, כולל למעלה ולמטה, ז"א, הכולל בינה ומלכות ביחד, ונקרא תושב"כ. והוא אדה"ר מדי בחינות אדם שבאבי"ע, אדם דאצילות.

ברא"ש, בנוקבא. אחד של צדיקים גמורים. אחד של רשעים גמורים. אחד של בינוניים. ומבאר רק אותו של צדיקים גמורים.

ספר שלישי יש בנוקבא, שנקרא תולדות אדם, תולדה של ז"א, הנקרא אדם. וזהו ספר של

ספר עליון יש בנוקבא, בינה, שממנה יוצא הכול. וגם בחינת הכתיבה יוצאת ממנה.

זה ספר תולדות אדם

לרוחבו, גר"ג, ווי"ה, יצ"ד, תמצא רוי"צ מן ירוץ. בטור הג', דצ"ב, זד"ו, הי"י, תמצא צד"י מן צדיק. וקי' מן צדיק תמצא בשם לק"ה, שבטור האחרון לרוחבו, לק"ה, שוי"ה, וני"ק. ובשם שוי"ה יש ו' של ונשגב. ובשם וני"ק שבטור האחרון, יש נ' של ונשגב. ובסופי מילים של טור הא' לאורכו, תמצא אותיות שגי'ב של ונשגב. והשמות הוי"ה צדיק, תמצא בסופי תיבות של טור הב' וטור הג' לאורכם.

472. ודאי, שהורידו ספר לאדה"ר, ובו היה יודע ומשיג את החכמה העליונה. ועליו כתוב, זה ספר תולדות אדם. וספר זה מגיע לבני האלקים חכמי הדור. וכל מי שזכה להסתכל בו, יודע בו חכמה עליונה. ומסתכלים בו ומשיגים בו. וספר זה הוריד בעל הסודות רזיאל המלאך לאדה"ר בגן עדן. וגי' מלאכים ממונים לפניו, השומרים על הספר, שלא ייאחזו בו החיצוניים.

473. ובשעה שיצא אדם מגן עדן, עוד היה אוהו בספר ההוא. וכשיצא לחוץ, פרח ממנו הספר. התפלל ובכה לפני ריבונו, והחזירו לו הספר כבתחילה, כדי שלא תשתכח החכמה מבני אדם, ויעסקו לדעת את ריבונו.

474. וכן, ספר היה לו לחנוך. וספר זה היה ממקום הספר של תולדות אדם. וזה הספר הוא סוד החכמה. כי נלקח מהארץ ונעשה מלאך בשמיים. וכמ"ש, ואיננו כי לקח אותו אלקים, והוא הנער. שנקרא בכל מקום נער, כמ"ש, חנוך לנער. שזה מורה, שחנוך הוא נער, מטעם שנעשה נער משמש לשכינה.

475. וכל הסודות העליונים נמסרו בידו, והוא מוסר ונותן אותם לכל הראויים אליהם, ועושה שליחותו של הקב"ה. ואלף מפתחות נמסרו בידו, ומאה ברכות לוקח בכל יום, ומייחד ייחודים לריבונו. כלומר, ספירות החכמה הם אלף, וספירות הבינה הם מאה. מפתחות פירושו דרכי המשכה. ונמסרו בידו מפתחות החכמה ומאה ברכות של הבינה. מהעולם לקח אותו הקב"ה, כדי שישמשנו במרום.

476. ומזה נמסר לו הספר, הנקרא ספר של חנוך. כי בשעה שלקח אותו הקב"ה, הראה לו כל הנסתרות העליונים, וסוד עה"ח שבתוך הגן ועליו וענפיו. וכל הסודות אנו רואים בספרו, כל מה שהראה לו אלקים, בעת שלקח אותו למרום. אשריהם לאלו חסידים העליונים, שנגלה להם החכמה העליונה, ואינה נשכחה מהם לעולם. כמ"ש, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

צדיקים גמורים. וכמ"ש, זה ספר תולדות אדם, שזהו צדיק בוודאי, יסוד דז"א, שעושה תולדות.

ג' ספרים הם ג' מוחין, רת"ס, שז"א משפיע לנוקבא:

א. מוחין מבינה, ספר עליון,

ב. מוחין של עצמו, ספר אמצעי,

ג. מוחין מהיסוד שלו, ספר השלישי, ספר תולדות. כי מהיסוד יוצאים תולדות, ולא מספירה אחרת. וכן נקרא סיפרן של צדיקים, כי היסוד נקרא צדיק.

וכתוב, ביום ברוא אלקים אדם, בדמות אלקים עשה אותו. כי אז, אחר שנגלה ספר תולדות אדם, ניתקן הכול למעלה ולמטה, והתקיימו שניהם בסדר אחד, כלומר, שסדר הקיום, יציאת המוחין של עולם התחתון, אדם וחיה, שווים לסדר הקיום של עולם העליון, זו"ן.

זכר ונקבה פראם, לשון סתום. כי היה לו לומר, איש ואישה בראם. והוא מטעם שאחד היה נכלל באחד, שהנקבה הייתה נכללת בזכר, בשעת בריאתם, כי היו דו פרצופים, ואח"כ ניסר אותם.

471. כתוב, מגדל עוז, שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. צדיק, זהו שכתוב, ספר תולדות אדם, הרץ במגדל ההוא. זהו מגדל דוד, המלכות. וזהו מגדל עוז שם ה'. והכול אחד. כי מגדל הוא שם המלכות בגדלות, מגדל לשון גדלות. כאן יש סוד, ידוע לבני האמונה, בצירופי השמות, היוצאים מהכתוב, מגדל עוז. וזהו ודאי ספר תולדות. כלומר, היסוד צדיק, שע"י המגדל הוא עושה תולדות.

מב"ש, עו"י, מייץ וכו', הוא צירוף בן ל"ו (36) אותיות ב-12 בתים, שבכל בית ג' אותיות. והם יוצאים מהכתוב, מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. הוי"ה צדיק.

בטור הא' לאורכו, מב"ש, גר"ג, דצ"ב, לק"ה, תמצא בראשי תיבות ד' אותיות מגדל. בטור הב' לאורכו, עו"י, ווי"ה, זד"ו, שוי"ה, תמצא בראשי תיבות ד' אותיות עוז ואות ש' מהמילה שם. בטור הג' לאורכו, מייץ, יצ"ד, הי"י, וני"ק, תמצא בראשי תיבות ד' אותיות, מ' מהמילה שם, ואותיות יה"ו מן הוי"ה, והי"ת דהוי"ה זו תמצא באות האחרונה בשם לק"ה.

והמילים, בו ירוץ צדיק, תמצא באותיות האמצעיות של הבתים בטורים לרוחבם. בטור הא' לרוחבו, מב"ש, עו"י, מייץ, תמצא ב' אותיות ב"ו ואות י' מהמילה ירוץ. בטור הב'

לא ידון רוחי באדם

המוות. כי עה"ח היה נמשך למטה, שממנו החיים נצחיים.

479. וע"כ כתוב, בשגם הוא בשר. מפני שבשגם שהוא בשר, כלומר משה, המלוּבש בבשר הגוף, בו תלוי הדבר להשפיע רוח החיים הנצחיים. כי בשגם, שהוא משה, נאחז למעלה ונאחז למטה. כלומר, שז"א שלמעלה נקרא ג"כ משה. וע"כ הכתוב מדויק, בשגם הוא בשר, להורות שהכוונה על משה שלמטה, המלוּבש בבשר.

כלומר ע"י מתן תורה, אז תהיה חירות ממלאך המוות. וע"כ, משה לא מת, אלא נאסף מהעולם לעולם העליון, לז"א. והוא מאיר שם ללבנה, הנוקבא. כי השמש אע"פ שנאסף מהעולם אינו מת. כלומר, אינו מתבטל, אלא שנכנס ומאיר ללבנה. וכך הוא משה, שהסתלק מעולם התחתון ומאיר ללבנה בעולם העליון.

480. עוד, בשגם הוא בשר. כי בהמשכת רוח חיים בבני אדם זמן רב, חזר הרוח להיות בשר, כמו גוף, להימשך אחר תאוות הגוף, ולעסוק בקנייני עוה"ז. ופירוש הכתוב, לא ידון רוחי באדם לעולם, בשגם הוא בשר, לא ימשיך רוח החיים באדם לימים רבים. משום שבאריכות הזמן, מחזירים הרוח להיות בשר.

481. כל הדורות, שהשתכללו ובאו משת, היו כולם צדיקים וחסידים. אח"כ התפשטו בעולם, והולידו בנים, ולמדו אומנות העולם, להשמיד עם הרמחים והחרבות. כלומר, שחיו על חרבם. עד שבא נוח, ותיקן להם תיקון העולם, ולעבוד ולתקן האדמה. כי בתחילה לא היו זורעים וחורשים. כי חיו על חרבם. אלא אח"כ הצטרכו לזה, כמ"ש, עוד כל ימי הארץ זרע וקציר, לא יִשְׁבוּתוּ. הרי שהיה אז נוהג בעולם זרע וקציר.

482. עתיד הקב"ה לתקן העולם, ולתקן את רוח החיים בבני אדם, באופן שיאריכו ימים לעולם. כמ"ש, כי כימי העץ ימי עמי. וכתוב, בילע המוות לנצח, ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ, כי ה' דיבר.

477. ויאמר ה', לא ידון רוחי באדם לעולם, בְּשֶׁגֶם הוא בשר. בעת ההיא, לפני המבול, הנהר, הנמשך ויוצא מעדן, כלומר, מבינה, הוציא רוח עליון מעה"ח, ז"א. והשפיע באילן, בנוקבא. ונמשכו מהם רוחות החיים בתוך בני אדם. וחיו משום זה ימים רבים.

ספירות הבינה מאות. ולפי שרוחות החיים היו נמשכים מהבינה, חיו אז בני אדם מאות. והיו ימי שנות חייהם 700 שנה, כנגד ז"ת דבינה. ואם בגבורות, 800 שנה. וגם ב-900 שנה. וע"כ חיו ימים רבים. עד שעלתה רעתם למרום והתייצבו לפתח, כמ"ש, לפתח חטאת רובץ, אז רוח העליון, מהבינה, הסתלק מהאילן, מהנוקבא, בעת שפורחים נשמות לבני אדם.

כלומר, שרוח העליון מהבינה הסתלק מהנוקבא, ונשאר בה רק רוח ז"א. והנשמות פורחים רק מצד הז"א והנוקבא שלו. כמ"ש, לא ידון רוחי באדם, מבינה באדם. לעולם, לתת רוחי לעולם, בעת שפורחים נשמות מזו"ן לבני אדם. ולפיכך, כיוון שבינה אינה נותנת נשמות לעולם, ואין עתה נשמות אלא רק מז"א, שספירותיו עשרות, ע"כ ימי שנות חייו רק 70 שנה, כנגד ז"ת דז"א. ואם בגבורות 80 שנה, כלומר באחיזת הג"ר. עד בן 100 שנה, שהוא כעוֹבֵר וּבָטֵל מהעולם.

478. בשגם הוא בשר. בשגם זה משה, כי הוא בגי' שמ"ה (345), כמו מש"ה, שמאיר אל הלבנה. ומהכוח הזה חיים בני אדם בעולם ימים רבים. דעת הפנימי דז"א נקרא משה. והוא ממשיך אור הבינה אל הנוקבא, שספירותיה מאות. וע"כ חיו האנשים ימים רבים.

כמ"ש, והיו ימיו מאה ועשרים שנה. רמז על משה, שחי 120 שנים, שעל ידו ניתנה התורה. ובעת מתן תורה השפיע חיים לבני אדם מעה"ח ההוא, שיוצא מעדן מלוּבש בו, מהבינה. ואלמלא חטאו ישראל, היה תמיד מקבלים החיים מעה"ח, ולא היו מתים. וכמ"ש, חרות על הלוחות. להורות, שהייתה חירות ממלאך